

confi. 222 in 60 circa quam regulam Sfortia Oddo dece-
puit. 84. ut ostendit auctor. 87
Qualitas iurati probari debet, ut illud habeat locum, confi.
228. n. 5. confi. 229. n. 3
Qualitas adiecta verbo intelligitur secundum tempus ver-
bi, confi. 229. n. 1
Qualitas allibrationis, de qua per statutum, sita est, quod veri-
ficetur ante aditionem hereditatis, ibidem n. 12
Quando quis virtute alicuius contractus agere vult, debet
prius ostendere, se implevisse pro parte sua, si ad aliquid
implendum tenebatur, confi. 232. n. 23. & hoc ampliatur
procedere etiam si quis fuerit impeditus implere pro par-
te sua, 24. quando quis debet dare & recipere, semper prius
debet offerre, & pro parte sua implere, 25.
Quantitas prasumitur si deliter erogata, quando constat, alia
fuisse fideliter erogata, confi. 132. n. 5
Quantitate precij discernitur, an tanti res fuerit empti, con-
sil. 226. n. 23.
Quarta dua dimidiam hereditatis absorbent, confi. 224. n.
118. quid aut quando legitima est semis remissine. 119
Quasi possessio servitutis probatur ex patientia domini, confi.
205. n. 40. & de illa fieri debet articulus. 41
Que differentia sit ratione conditionis inter ablativos absolus
tos & distinctionem donec, & quomodo, confi. 112. n. 96
que non profuit singula, multa inuuant, confi. 129. n. 11. & quo-
modo intelligatur, confi. 207. n. 39. confi. 213. n. 69
que dicantur verba enunciatiua, confi. 824. n. 41
quelibet causaliter iniuria excusata a dolo, confi. 124
n. 19. sed an ex culpa, si quod sic n. 20. sed auctor contra
21. Alex. vero declarat. 22
que sit ex arte proueniens nature non obuiat, confi. 177.
num. 23
quem de euctione tenet actio, eundem agentem repetit exce-
ptio, confi. 204. n. 39. quod locum non habet, ubi eui-
ctio contingit ex facto auctoris, vel eius a quo euincitur
90. & qd eo casu optetur promissio euictionis declarat. 91
querelam mutare non licet, confi. 118. n. 34.
querela de falso prescribitur am. 20. saltem a die scientie,
eaque deuersa tollitur actio, confi. 169. n. 11. 12. 13.
qui habet potestatem nominandi, vel eligendi virtute contra
eius precedentis in tali nominatione videtur uerus execu-
tor, confi. 113. n. 23. declaratur n. 195. & seq. item non po-
test electionem alterare addendo nouas condiciones.
qui habet facultatem eligendi cum morietur, seu post mor-
tem, ut in testamento, vsque ad mortem potest eligere, ibi-
dem n. 174.
qui se findat in presentia tenetur illam probare, ibi. nu. 202
qui donat priuatus est dominio rei donatae, & ideo non potest
postmodum in testamento onus in re donata imponere,
ibidem nu. 218
qui a principio simpliciter se obligauit, non potuit postea pa-
cta, vel condiciones in testamento apponere, ibi. nu. 221
qui de presenti capere non potest, spes tamen est, quod in futu-
rum capere possit, posteriores excludit, confi. 231. n. 16
quis minus audiri debet post terminum in summarijs quam in
ordinarijs, confi. 115. nu. 48
quis de suis non autem de alienis testari potest confi. 227.
numero. 16
quis proprie dicitur cuius, ca. Tellanus seu terrigena illius ci-
uitatis, castri seu territorij, qui ibi natus est, cof. 229. n. 6
quid dicens probare debet, confi. 215. n. 192
quid quid continetur in termino, ad quem fit relatio, continetur
in termino referente, confi. 199. nu. 3
quicquid est intra confines iurisdictionis alicuius domini pra-
sumitur esse de iurisdictione illius, confi. 223. n. 4
quilibet tenetur seruire statuta loci, confi. 94. n. 43
quilibet censetur voluisse facere actum validum, confi. 167. n. 19
quod nullum est, nullum producit effectum, confi. 111. n. 70.
quod semel placuit, amplius displicere non potest, consilio
207. n. 35
quoad te liberat sedes habeo, confi. 224. n. 31.
quota bonorum in legitima debet attendi, consilio. 148. n. 3

sed quomodo declaratur. 46.
quota bonorum in legitima conferatur nedum respe-
ctu quantitatis sed etiam qualitatis, ibidem nu. 46

R

Ratificatio ut valeat, que requirantur, cof. 194. n. 10
Ratificatio retrotrahitur, confi. 203. nu. 51. & man-
dato aquiparatur. 52. si fiat intra tempus, quo actus fie-
ri potuisset. 53. secus autem si postea, nec in praeiudicium
tertij retrotrahitur. 55
Ratificatio fieri potest etiam post tempus, quando agitur de
preiudicio ratificantis, ibidem n. 54. & fieri debet re inte-
gra, 56. alioquin non operatur.
Ratificatio fieri non potest tempore incongruo & re non inte-
gra, confi. 208. nu. 36
Ratificare non potest quis id, quod suo nomine gestum non fuit
confi. 163. nu. 23
Ratio diuersitatis querenda non est in dispositionibus separa-
tis, confi. 211. nu. 22
Ratio quia testis stat & habitat in domo, arguit scien-
tiam dicti, confi. 113. nu. 19
Ratio testis falsa dictum reddit falsum, confi. eo. nu. 38
Ratio testis perfecta validat dictum eius imperfectum, ibi-
numero. 39
Ratio ubi est eadem non dicitur extensio sed comprehensio,
de quo tex. pulcherrimus & de iure melior allegatur, cof.
118. nu. 110
Ratio eadem ubi militat, debet habere locum eadem dispo-
sitione, confi. 120. nu. 12. nec curandum est de diuersitate ca-
sum, modo vertatur eadem ratio. 13. eaque debet atten-
di velut lex communis ad omnes casus. 14. cof. 218. n. 147
Rationes, quibus sollicitator repellitur, procedunt etiam in
non salariato, confi. 129. n. 13.
Ratio, cur idem iudex sit adendus, confi. 136. n. 17
Ratio Decij confi. 137. nu. 3. defenditur, confi. 150. n. 22.
Ratio eadem cum dicto non est bona, confi. 159. n. 3
Rationem reddere de hereditate, ad l. falc. difficile putat
Roder. Soarez confi. 170. n. 17
Ratio finalis colligitur ex proemio, confi. 171. n. 36. & in se-
quentibus censetur repetita, 37.
Ratione motiua statuti cessante, debet illud cessare, ibidem
n. 78. confi. 189. nu. 14
Ratio, que sola potest allegari pro expressa reputatur, confi.
186. nu. 41. & de casu ad casum porrigitur, & in eo pro-
cedit. 42
Ratio statuti de lucro dotis duplex assignatur in eo. Prima,
de operatione in re restituendo dote soluto matrimonio. Al-
tera de oneribus matrimonij, quam & dote considerant,
confi. 189. n. 13.
Ratio generalis ampliat dictum, confi. 199. nu. 190
Ratio finalis ex proemio colligitur, confi. 202. n. 24. consilio
218. nu. 44.
Ratio non nubendi in virgine & vidua diuersa est, consilio
215. n. 198. quam subiicit auctor. 170
Ratio cur augmentum superueniens post mortem, quod ha-
buit originem in vita, legatario prodest, ut augeatur le-
gatum, non autem filio, ut augeatur legitima, consilio
227. nu. 34.
Reaccusatio contraria accusationi non admittitur, confi. 114.
numero 11.
Recepti ad numerum pro ciuibus reputari debent, consilio
160. nu. 23.
Receptus ad ciuitatem ad eius petitionem, censetur receptus
ad omnia tam privilegia quam onera, confi. 229. n. 10
Reciproca inter filios facta non porrigitur ad nepotes, confi-
lio 146. numero 20. fallit si dictum fuerit in stirpes & non
in capita. 21.
Recognoscens rem ab aliquo factam videtur illum esse domi-
num, confi. 214. nu. 8
Recusare data recipere non est delictum, confi. 118. nu. 13
Reductio peti potest non attentis quibuscumque verbis com-
promissi,

confi. 144. nu. 33
reductio peti potest non obstante quacunque cartela verbo-
rum propter enormem lesionem, confi. 178. nu. 1. sicque
communis est obseruantia. 2. & communis opinio. 3. &
practicant aduocati, 4. fallit ubi data fuit arbitro pote-
stas de iure vnius dandi alteri in magna, maxima & par-
ua quantitate. 16. & ubi inuicem cessio iurium facta
fuit in ampla forma 22. & quando statutum eam tollit,
25. 26. modo sordes vel euident gratia arbitrorum non
inueniat. 40
reductionem promittens non petere propter enormem lesionem
non impeditur eam petere propter enormem vel enor-
missimam, ibidem nu. 5
reductio peti non potest coram ordinario, quando per partes
commissa fuit ipsimet arbitro, ibi. nu. 10. & nulliter inter-
posita non deuoluit. 11. nec amplius peti potest. 13.
reductio est species appellationis, ibi. nu. 12
reductio quomodo peti & in ea procedi debeat, ibi. nume. 15
reductio peti non potest, si promissum fuit, eam non petere
etiam ob enormissimam lesionem, ibidem. nu. 20. licet ar-
bitrario fuerit factus iudex a partibus super ea. 21
reductio tollitur stante specifica prohibitione statuti, ibi. n. 28
reductio si pacto tolli potest, pariter & statuto, ibi. n. 32. 33
reipub. inerefluit in longum non protrahi, confi. 115. n. 15
rei iudicata renunciarum potest nedum expressis sed etiam ta-
cite, confi. 221. nu. 30. cuius auctoritas quant. 3
reformare quid sit proprie, confi. 111. nu. 65
reformari contractus dicitur, quando in totum non tollitur
sed pro parte, confi. 112. nu. 12
reformare verbi proprietatem & aliquid addere, vel diminue-
re priori dispositioni, ibi. nu. 139
regalium quorundam facta concessione & omnium aliorum
regalium intelligitur de similibus non autem de maiori-
bus, confi. 199. nu. 108
regnum bene tenentem fidem facit, confi. 209. nu. 22
regula. l. si eum. Si qui iniuriarum ff. si quis cau. cum simi-
l. declaratur & limitatur, confi. 112. nu. 212. & seq.
regula. l. heredes palam. si quid. de testa. declaratur & li-
mitatur, ibidem nu. 230. & seq.
regula, quod collatio qualificata non potest pro parte ac-
ceptari & pro parte non, quomodo procedat, confi. 127.
numero. 35
regulam pro se habens fundatam habet intentionem, confi.
204. nume. 64
relapsus quando quis dicitur, confi. 150. nu. 16. 23. 24
relapsus non dicitur recedens, & postea voluntarie rediens
& se presentans, ibi. nu. 25
relatio qualitatis non fit in alia dispositione, quoties reddere
tur inutilis, confi. 111. nu. 77. cuius exemplum datur post
Bal. 18
relatio fieri non debet ad ea, ex quibus correctio sequere-
tur, confi. 116. nu. 63. nec quando contradiceret volun-
tati testatoris. 64
relatioui notarij dari debet, nec reuideri potest ex statuto
Ferrarie, confi. 139. nu. 1. si decisua sit non autem condi-
cionalis. 21. vel si in causa sit et non credendi. 26
relatio facta censetur cum suis qualitatibus, confi. 181. nume.
42. ex persona uno loco nominata censetur nominata in
alio referente. 43
relatio redditur erronea instrumenti aliter loquentis, confi.
188. nume. 21
relatio ad precedentia fieri non debet, quando induceretur
correctio, confi. 213. n. 44. fieri vero debet, ut euitetur
correctio. 45
relatio incerta non reuelat, confi. 221. nu. 16
relatum censetur esse in referente cum omnibus qualitatibus
suis, confi. 157. nu. 21. confi. 324. nu. 4
relatum que sine copula restringitur, confi. 223. nu. 40
relata in testamento non valent, nisi adita hereditate, conf.
112. nu. 190
relictum conditionale nullum ius tribuit ante conditionem,
confi. 116. nu. 48

relictum filio quando non dicatur contemplatione patris re-
lictum, confi. 156. nu. 54. 55. vel quando relinquens non
tenebatur prestare, & quando pater erat diues. 56
relictum pro legitima purum est & ad heredes transmissibi-
le, confi. 157. nu. 16. & quando simpliciter factum succe-
dat loco legitime stante statuto exclusiuo familiarum
17. 18. 22
relictum filio secundi viui plusquam filio prioris matrimonij ei
debetur, si fuerit de testatrice bene meritus, confi. 192. n. 6
remittentibus iura sua non datur regressus, confi. 207. nu. 33
renunciatio restringi debet secundum eius causam finalem,
confi. 111. nu. 2. fallit ex alijs. 50
renunciatio facta cum iuramento deceptio preter dimidia
deduci non potest, si gratis fuerit facta, confi. 41. n. 14. 32
renunciatio geminata non impedit reclamare preteritio, lio-
nis enormissimam, ibidem nu. 30. & id curans non auget
peccatum. 21
renunciatio exceptioni non numerata pecunijs valet ex in-
teruallo post scripturam confessionis, confi. 152. nu. 12. &
renunciatio gauiatur onere probandi pecuniam non fuisse
numertam, nec etiam re quiritur lapsus biennij.
renunciatio generalis non impedit reclamare legitime vel
eius supplementi, sed contra si facta est patri viuenti,
confi. 164. nume. 5. 20. vel quando estis sermone filius
renunciavit 23. vel etiam promissio nihil amplius petere
in bonis patris. 24
renunciatio filij bonis paternis aut maternis sine iuramento
non valet ibi. nu. 6. fallit stante consuetudine loci, quod sic
feruic consuevit. 26. 27. vel quando fuit adiectum pactum de
non petendo. 57. contra Dec. 58. 63. item quando fuit ex
interuallo approbata, 71. demumque quando renunciandi
postea cum iuramento dixit, eam fecisse animo seruandi
& non contraveniendi, & nihilominus nititur contra-
uenire. 76
renunciatio bonorum preter 500. aureos requirit insinuatio-
nem, ibi. nu. 60. que presumitur interuenisse ex diuturnita-
te temporis anteriorum. 70. 69
renunciatio & pactum de non petendo nunquid differant, ibi-
nume. 61. 70
renunciatio generalis legitimum non comprehendit nisi aliud
ius preter eam renuncianti competeat, confi. 166. nu. 4
renunciatio iuris est stricte venit intelligenda, confi.
178. nu. 6. confi. 204. nu. 79
renunciatio quando dicitur vel non fraudem fisci facta, cof.
193. nume. 18. 21
renunciatio non operatur ultra contenta in instrumento, confi.
204. nume. 70
renunciatio omni iuris & legum auxilio, data ignorantia non
operatur, ibidem n. 83
renunciatio non comprehendit fideicommissum futurum, quod
verba referuntur ad presens tempus, ibidem nu. 85
renunciatio omni iuris & legum auxilio, referri debet ad pre-
missa, ibidem nu. 86
renunciatio facta presenti stipulanti, recipienti habet vim pa-
cti, confi. 228. nu. 4
renunciatio facta absentibus valet, ibi. nu. 9
renunciatio non potest rescindi restitutione in integrum stan-
te inuamento maioris etatis, ibidem nu. 18
renunciatio iurata valet, quando agitur de iure quarendo
non obstante enormissima lesione, ibidem nume. 21. sed
declaratur. 73
renunciatio facta alicui ob eius paupertatem dicitur facta cau-
sa pietatis, ibidem nume. 24. quod qualiter sit intelligen-
dum habetur. 76
renunciatio generalis exceptionum nunquam intelligitur ex-
cludere exceptionem, que ortum habet ex facto agentis,
ibidem nu. 45
renunciatio est queam priuatio, ibidem nume. 74. conf.
230. nume. 4
renunciatio sue sit de qua sitis, siue de quaerendis non uocet in-
terueniente dolo, ibi. nu. 75
renunciatio facta ignoranter & ex falsa causa nulla est, ibi
renuntia-

I N D E X

renunciatio nis renisto vim quada donationis habet. ibi. n. 82
renunciatio nis effectus est, ut altero refutante alter acquirat, eo. fi. 130. nu. 5
renunciatio nis iura sua non datur regressus, conf. 117. n. 1. 37. conf. 1. 41. nu. 12. quod etiam procedit in filia ingressa, vel potest ingredi religionem, conf. 164. n. 12. cof. 193. 16
renunciatio nis patris integraliter & sine diminutione excludit etiam a legitima, conf. 164. nu. 23
renunciatio nis cum iuramento & agens postea repellitur ut per iurum, ibidem nu. 77
renunciatio nis casibus fortuitis intelligi debet de consuetis no de insolitis & extraordinariis, conf. 216. nu. 60
renunciatio nis fideicommissi quomodo dicatur renunciare iuri quaesito, conf. 228. nu. 73
renunciatio nis iura sua non datur regressus, ibi. nu. 1. declaratur & limitatur n. 44. & seq.
renunciatio nis non potest simpliciter iuri prohibito sed accedente pacto sic, conf. 164. nu. 62
repeti non debet conditio viduitatis in prima donatione posita in secunda uxori facta, conf. 117. nu. 1. sicut nequaquam do viti. etur actus in ea factus 12. & quando tractatur de praedictio tertij 19. nec quando materia favorabilis restringeretur 20. vel oratio aduersatur, aut separata sunt dispositiones, vel tempora, vel subest diuersitas rationis 21. nec ubi conditio est onerosa vel odiosa 23. aut consistet penam 29. nec ubi renunciatum fuit prima donationi 30. repetitio qualitatibus censetur facta ex identitate ronis, & ex voluntate praesumpta, ibi. nu. 7. fallit ut dicitur. 67
repetitio conditionis in actu nullo positae non potest in alio fieri, ibidem nu. 32. 33
repetitio cessat propter noua pacta, licet legatum fuerit ampliatum, ibidem nu. 49. 50
repetitionem quis censetur noluisse facere, ubi eam non expressit, ibidem nu. 67
repetitio conditionis viduitatis ratione subrogationis habet locum etiam in relicto in diuersa oratione facto, conf. 112. nu. 8. sed contra infra n. 130. & seq.
repetitio conditionis fit vel non fit ex praesumpta mente disponentis, ibi. nu. 48
repetitio qualitatibus etiam ubi aliud de iure esset faciendum in peditur facta voluntate testantis, ibi. nu. 53
repetitio qualitatibus dispositionis extinctoriae non censetur facta in sequenti dispositione, ibidem nu. 79
repetitio cuiuslibet qualitatibus quando fieri debeat, conf. 155. n. 26
repetitio non fit quando sequeretur absurdum, cof. 199. nu. 239
repugnancia non admittitur, conf. 114. nu. 25
repugnancia vitiat dispositionem, conf. 116. nu. 60. & simul stare non potest 61
repugnancia vitiat testamentum, conf. 119. nu. 94
requisitio quando est de forma, non sufficit simplex scientia, conf. 120. nu. 15
res pro credito retineri potest, conf. 122. nu. 36. maxime si ante hypotheca 37
res diuerso iure censerri non debet, conf. 127. nu. 27
res vendita simpliciter praesumitur vendita pro libera, cof. 171. n. 78. sicut & possessa praesumitur propria & non aliena 69
res inter alios acta non nocet, ibidem nu. 80
res fideicommissi subiecta vindicari potest eo purificato, conf. 190. n. 27. & non petitiu transmittitur ad heredes 28
res dubia redditur, cum in iudicium deducta fuit, conf. 202. n. 29
res fideicommissi subiectae possunt ex causa dotis alienari, conf. 204. nu. 19
res quilibet praesumitur libera ob naturalem statum, conf. 205. n. 30. 31. 39
res minus valet ob onus adiectum, conf. 218. nu. 119
res de facili redit ad suam naturam, conf. 220. nu. 21
res illius esse praesumitur, cuius sunt fines, conf. 226. nu. 6
res in limitatis non habet locum incrementi, conf. 227. nu. 66
rem diuorem quis reddere non debet, conf. 118. nu. 44
rescriptum, iudex studeat componere partes, si minus con-

gnoscat, conditionaliter tribuit iurisdictionem, conf. 203. nu. 1. sed contradicit auctor post Bal. 37. & demum procedit si partes petant & velint componi 35
rescriptum conditionale iurisdictione non concedit, nisi prius adimpleta conditione, ibi. nu. 5
rescripto non utens censetur illi renunciare, ibidem nu. 23
rescriptum debet intimari iudici nec ante habet effectum, ibidem n. 2. 33
rescripti verba debent interpretari secundum ius commune, & ut debitus ordo seruetur, licet practica sint, ibidem n. 35. 36
reservatio precaria non remouet possessionem civilem, sed naturalem tantum, conf. 230. nu. 22
reservatio sequens post resignationem sic debet intelligi, ut reducat ad concordia cum resignatione, ibidem nu. 23
resignatione libera facta in manu Pontificis amittitur iuribus & naturalis possessio, ibidem nu. 21
respondens postioni, non credere talem viuere, non sequitur, quod credat eum mortuum, conf. 117. nu. 4
resstitutio Imperatoris ad samam restituit, conf. 185. nu. 8
statuti vero secus, quando infamia fuerit irrogata de iure communi 9. idemque multo minus de iudice 10
resstitutio re vel verbo non est necessaria secuta alienatione, conf. 190. nu. 31. nec fieri potest, factaque censetur ipso iure 30. item nec de equitate canonica 33
resstitutio non conceditur ex ignorantia lupina, sed si iusta fuerit & probabilis, conf. 196. n. 21
reversio quando locum non habeat, conf. 196. nu. 47
retroactio de tempore ad tempus fit nisi secum fictione, conf. 222. n. 81
reus auctorem constringere potest ad specificandum quod generaliter proposuit in iudicio, conf. 118. nu. 3
reus si negat in tormentis condemnari non potest ex probatio nibus, quibus conuictus erat, conf. 175. nu. 1. sed contra, si plene probatum fuit crimen 13. maxime si curia potesta fuerit super probatis se non inquirere 19. 20. idem si crimen plene probatum non fuit, sed plures praesumptiones concurrunt aduersus reum 23. at saltem ad trivemes condemnari debet omnia pena mortis ordinaria 36
reus conuictus ad bona relaxanda probare debet se legitimum, conf. 187. n. 107. 180. sed contra per auctorem 109
reus succubito non probans intentione sua, conf. 188. nu. 18
regor scriptus praesertim aquirit non scripte, cof. 115. nu. 58
regor iuris attenditur ad inducendum fideicommissum equitas ad diminuendum, conf. 147. n. 27. eaque per octu libi habenda 28
Riminal. conf. 383. num. 75. & seq. & n. 44. declaratur, conf. 112. n. 154
Ripa in lex facta. S. si quis rogatus. ff. ad treb. num. 47. pro substituto facit non consecutis instrumentis dotialibus, conf. 222. n. 193
rogatus arguitur ex clausula acta fuerunt & c. cof. 197. n. 3
rogatus requiritur ad valorem instrumenti vel protocolli, conf. 209. n. 41
rogatus notarij arguitur, si asserat, fuisse rogatum, ibidem nu. me. 43. vel dicat publicasse 44. aut scripsisse 45. 48. dum modo in quinquennio rogationum scriptura reperitur. 46. 50. sicque communiter tenetur 47. vel si dicat, ego Petrus scripsi & c. 48
rogatus praesumitur propter fictionem & c. ut si dicatur, praesentibus testibus & c. ibidem 48. 49
rogatus uniformis est, & ideo censetur repetitus, ibi. nu. 52
rogatus non praesumitur, cum sit solennitas extrinseca, ibidem n. 55. quae sententia cois est 56. & magis cois 57
rogatus non est necessarius in testamento nuncupatio, si notarius non interueniat in eo, ibidem nu. 64. aliquando secus 67. & in eo Soc. l. 1. n. 1. & Affl. taxati sunt 79. sicque passim loquuntur doctores 68
rogatus notarij expressus, si factus vel tacitus sufficit, ibi. n. 75
rogatus imperfecti exemplum, ibidem nu. 92
Rom. conf. 216. aliis. 516. m. c. in casu proposita consultatio nis. col. si. declaratur, conf. 112. nu. 98

I N D E X

Rom. conf. 104. ad. fi. & In sin. rub. de iure iud. de teste produ cto a parte loquentes, declaratur, conf. 152. n. 5
Rom. opinio conf. 445. in. fi. falsa, & contra eum plures ver sicutur, conf. 180. n. 13. 14
Rom. in l. 5. in. prin. ff. de ver. obl. transcribit consilium Ange. conf. 206. n. 24
Rom. conf. 304. in. dictione maxime ponderatur a Mandofo conf. 218. n. 125. & melius ab auctore 126
Roma communis patria conf. 119. n. 57.
Rym. conf. 53. n. 5. vol. 2. reprehenditur, conf. 112. n. 130
Salarium taxatur in sententia habente vim diffinitiuam sicut in diffinitiuam, conf. 206. n. 6
Sal. in l. in. contra. v. b. s. sed quoniam, ver. sed iuxta. C. de non num. pec. de iur. cof. 152. n. 60. 61. 62
Salicim l. generaliter. C. de non num. pec. declaratur, ibidem nu. 67. 68. 69. 70. 71
Sal. in l. scimus. S. repletionem, ad. fi. C. de inof. test. in. si deliter referatur a l. in. auth. nouissima, col. 2. cof. 227. nu. 48
Sapientia reguntur, qui cum consilio agunt, cof. 145. n. 29
Secedae productio cui rescripto fidem facit, conf. 125. n. 18
Scientia Episcopum praesumitur ex libro penes eum existente, conf. 135. nu. 65.
Scientia ex quibus arguitur, cof. 153. n. 49. 50
Scientia praesumitur ex communi habitatione, conf. 155. nu. 49. conf. 167. n. 34
Scientia praesumitur ex vicinitate temporis, conf. 179. n. 31
Scia legalis locupletat & cerer coparatur, conf. 188. nu. 41
Scientia sine laboribus haberi non potest, conf. 194. nu. 83. sine doctissimis preceptoribus 84
Scientia fideicommissi non praesumitur in suis heredibus, co si. 204. n. 50. remota confessione q. sint heredes ex testa mento, & est communis sententia 51. secus si confiteatur simpliciter heredes esse 52. 54
Sciens donare videtur, conf. 193. nu. 30
Sciens non copetit remediū, l. 2. C. de resc. v. c. cof. 141. n. 15
Scire dicitur, quod vehementer opinatur, conf. 113. nu. 37
Scolaris iurans non recedere excusatur emocatus a patre, co si. 122. n. 28
Scriptura habet vim pacti, si in eo non adest permissio neque stipulatio, conf. 152. n. 22
Scriptum in continenti factum post instrumentum dicitur ei conexum, videtur q. ei derogare, conf. 213. n. 34
Scriptura quando praecedens instrumentū no tollat, ibi. nu. 38
Scriptum in continenti factum dicitur, quod eodem die, loco & testibus factum fuit, ibi. n. 53
Scriptura priuata non probat, conf. 119. nu. 28
Scriptura in uno falsa praesumitur in ceteris falsa, & quando declaratur, conf. 132. n. 19
Scripturae in Camera Apostolica existentes plene probant, conf. 137. n. 40
Scriptura notarij praesumuntur, quae eo mortuo steterunt apud eius uxorem & filium, conf. 196. nu. 2. fallit, si locus non erat clausus sed apertus 81
Scriptura reperta inter sedas notarij praesumitur matrix & originalis, conf. 197. n. 1. fallit, ubi non consistat esse manum notarij 7. & ubi plures praesumptiones contrariatur 9
Scriptura minus cuius obligatio det pregalere, ibi. n. 6. si sunt aequae principales & originales, aliud secus 26
Scriptura nec allegata nec producta in praeteritum praesumi tur falsa & non vera, ibi. n. 9
Scriptura vnde instrumentum sumptum fuit, solet in margine habere, leuatum, ibi. n. 12
Scriptura pot haberi pro non perfecta nec publica, ibi. n. 15
Scripturae, quarum vna plus altera dicit, non dicuntur contrariae, ibi. n. 23
Scripturae pleniori standum, ibi. n. 54
Scriptura nec ex filicia, nec ex aliquo libro notarij extracta, sed ex alijs scripturis separatis non det reputari pro imbre

uatura illius & notarij, conf. 209. n. 27. & quare 31
Scriptura non reputatur protocolium, quando dicitur ex ea leuatum instrumentum, non habet in ea leuati vel extractum, conf. eo. n. 40
Scriptura priuata fidem non facit, conf. 113. n. 4. quae cumque sit, nisi recipiat aliquid fomentum vel supplementum 5. etiam si sit manu massarij communis sine subscriptione notarij 6. nec etiam princeps statere potest, quod Scriptura priuata probet 7. nisi ex magna causa 8. nec ex conuentione partium 9. fieri potest 9. licet aliqui contradicant 10. veriusque siue magis ceter recptum esse dicant 11. Scripturam priuatam, qui produxit, dicere potest, q. fidem non facit, non obstante confessione, quae ex productione colligitur, ibidem nu. 12
Scriptura iustificatur ex testibus solis, qui viderunt eam scribi, ibidem n. 23. quae conclusio communior dicitur 24. licet duo tantum subscripsissent, quoniam plures ad cautelam interponuntur 25. nec comparatio videtur necessaria 26. sed q. imo praeter testes praedictos necessaria sit comparatio 27. & est communis 30. distinctioque Con. recitata 32
Scriptura non requiritur ad iustitiam ciuilitatis, conf. 229. n. 9
Scriptura cotineas certū tenore instrumenti, ad quod se refert, de se satis probat, licet de illo non appareat, conf. 232. n. 8. contrarium n. 38. & seq.
scrutinio publicato variari nequeit electores, cof. 222. n. 130
Securitas concessa mercatoribus socijs prodest indeo, conf. 119. n. 5. & quaraone 43. 44
Semel malus semper praesumitur malus in eodem genere mali, conf. 174. n. 32
Semper quis potest mori, conf. 227. n. 12
Senatus Ped. dec. 99. declaratur, conf. 220. n. 27. & decisio. 154. in. si. pulch. e. declaratur.
Senia continens errorem expressum in ea redditur nulla, conf. 113. nu. 53. vel si per uentionem ad acta pateat error.
Sententia condemnatoria filij nocet patri citato pro suo interesse, si ante statuto q. pater teneatur soluere condemnationem pro filio vsque ad legitimam, conf. 114. nu. 1
Sententia dicitur stricti iuris, conf. 122. n. 11. & quads 38. & restringi debet quando potest fieri falsa ratione recti ser monis 12. & lata pro reo prodest fideiussori 13
Sententia licet iniusta mero iure ualeat, ib. n. 19
Sententia parit hypothecam vigore statuti Ferrar. ibi. n. 38
Sententia super possessorio extraordinaria dicitur interlocutoria, conf. 134. nu. 2
Sententia transit in re iudicata, si no appellatur, cof. 139. nu. 2
Sententiē opponi potest de notoria iniuria ex actis, ibi. n. 10
Sententia lata contra notorium iuris aut facti dicit nulla, ibi. n. 9
Sententia continens manifestam iniquitatem ex actis non transit in rem iudicatam, ibidem nu. 29
Sententia nocet substitutis lata contra heredem, tamen appellare possunt, conf. 140. nu. 15. nisi scientiam habuerint & infra tempus non appellauerint. 16
Sententia dicitur nulla post tempus praesixū in stantia sine causa, conf. 144. n. 1. & est uerior & communior opinio. 2
Sententiam nullam si quis principaliter dicat, iudex non potest tribere iudici primo uolenti eā exequi, cof. 149. n. 12
Sententia facit ius contra causam habentem ab eo, qui succubuit, conf. 171. nu. 122
Sententia ferri non potest contra grauius infirmum, si misus fuit excusator, conf. 179. nu. 3. quod est ad cautelam non autem necessarium 34
Sententia ualeat lata per iudicē ignorantē infirmitatē, ibi. n. 4
Sententia lata infra nouem dies luctus defuncti nulla est, licet non fuerit oppositum de dicto tempore luctus, ibi. n. 5
Sententia lata contra prohibitionem legis habetur pro non lata, ibi. nu. 18. & est nulla 19
Sententia, quae transit in rem iudicatam facit ius irretro ab ille & est altera natura, quia creat originem. & facit de albo nigrum, conf. 194. nu. 1. 2. 3
Sententia lata pro legitimitate amplius in dubium refertur non potest, ibi. nu. 42

Sententia nulla valet in vim pacti, si fuerit approbata per stipulationem. ibi. n. 46
Sententia inter Græcos à iudice Latino ferenda est literis græcis, ibidem. n. 96
Sententia super liquidatione dicitur interlocutoria, conf. 210 n. 1 & quidem mera 15. sed contra, si lata sit post sententiam dationis in solutum 2
Sententia, que diffinit totam causam principalem, vel aliquam eius partem substantialem, dicitur habere vim diffinitivam, ibi. n. 5. conf. 212. n. 1. 2
Sententia diffinitiva dicitur illa, que dirimit negotium per verba coadmo, vel absoluto, ibi. n. 6
Sententia interlocutoria necessaria non est in scriptis ferenda, conf. 206. n. 1. que sententia cois est 2. habens verò vim diffinitivam in scriptis est ferenda 3. nec prius verbo postea scriptis ferri debet 4. oculis que legi debet, nec mente suscipi, licet scripta sit, aliàs est nulla 5
Sententia interlocutoria dicitur executio instrumenti confessionis secundum Ang. ibid. nu. 10. quia nihil inducit de novo secundum Are. 13. & debet exprime causas, vt per eundem 14. nec inde nascitur actio in factum, vt per Bald. 15. sed contra tenet auctor 16. cum sequentibus 20. Ange. & sequaces 22. 31. & alij, qui tenent qd sit simpliciter diffinitiva 25. maxime si lata fuerit cum causæ cognitione 26. 29
Sententia diffinitiva dicitur, que diffinit negotium principaliter de iudicio coram iudice, licet feratur omnia solemnitate iudiciorum, ibi. n. 11. nisi illud negotium veniret accessorie ad illud negotium principale 12
Sententia interlocutoria, que totum negotium determinat, vel eius partem substantialem redigit ad instar diffinitivæ, ibi. n. 16. exempli si petita restitutione in integrum pronunciat, que minor est, vel exceptione peremptoria obstat 17. vel instantiam in causa appellationis esse perceptam 18. quia perimit omne ius illius, contra quem fertur 19. & Corn. & Rip. xantur, qui simpliciter appellant interlocutoriam in dictis casibus 21. sicut & Ang. dicens eam posse renovari 23
Sententia habens vim diffinitivam renovari non potest. ibi. n. 23
Sententia diffinitiva dicitur, que diffinit negotium principale, licet non feratur ordo iuris. ibi. n. 25
Sententia dicitur habere vim diffinitivam, que non expectat aliam post se. ibi. n. 30
Sententia dicitur habere vim diffinitivam, que negotium principale determinat directè, sive per quãdam consequentiam, ibi. n. 32. conf. 209. n. 2. exceptis super exceptione solutionis 3. scriptiois aut pacti de non petendo, vel super pemptiois istæ in causa appellationis 4. cuius rationem auctor reddit 5.
Sententia lata ad relationem medicæ imperiti retractatur iudicio peritorum perinde ac si lata fuisset per falsas attestaciones, conf. 212. n. 4. & est cordi conclusio 5. à qua in iudicio & consulendo non est recedendum 6
Sententia lata secundum consilium sapientis nunquã transit in rem iudicatam, ibid. n. 7. si consilium peritoris profertur, que sententia cois est 8. & cordi perpetuò tenenda 9
Sententia lata super atate ex aspectu non transit in rem iudicatam, ibi. n. 10
Sententia mercatorum non transit in rem iudicatam, ibi. n. 11. & idè de sententia æstimatorum, que opinio cois est. 12
Sententia lata ex probationibus privilegiatis non transit in rem iudicatam, ibi. n. 13
Sententia habens vim diffinitivam renovari non potest, ibi. n. 28. fallit in lata ad relationem peritorum, & quando expectat aliam diffinitivam post se 29. cuius exemplum datur 30
Sententia quando nulla dici non potest, perinde est ac si valet, conf. 218. n. 82
Sententia qualis proferri debeat inter parochianos & rectorem super primitiis, conf. 220. nu. 28
Sententia facit de indebito debitum, conf. 231. n. 8
Si det interpretari secundum ius cõe, vt in statuto & lege. ibid. n. 33. item debet referri ad intellectum iuris.
Separatio thoris fieri debet ex causa licita & iusta, consilio

174. nu. 13
Sequentia declarant præcedentia, conf. 215. num. 114. conf. 227. nu. 24
Servitus ius nature violat & mortalitati comparatur. ibid. numero 61.
Servitus tigni immittendi habet causam continuam. conf. 105. n. 16. & spacio decem annorum aueritur inter presentes viginti verò inter absentes, & cõtra ecclesiã annis 40. 18
Sfortia Oddo dixit auctoritates esse partes pro legitimo & pro substituto, & ideo tenenda oportet in favorẽ filiorum, & matrimonij, conf. 222. n. 206. sed auctor contra 207
Si in vna dispositione fit mentio de filijs masculis & in alia de filijs simpliciter, sub simplici & generali filiorum mentione etiam femina continentur, conf. 112. n. 55
Si legatum factum alicui sub conditione in alium transferatur, translatio videtur facta cum illa conditione, ibi. n. 85. declaratur nu. 87
Si maritus leget uxori, sub illa conditione, si vxor non nupterit, vel si remanebit vidua, inducitur viduitas & perpetuo debet servari, ibi. n. 100. quo in casu si vxor aliquo tempore steterit vidua, & postea secundò nupsit, tenetur rem cum fructibus perceptis & percipiendis restituere, ibidem
Si maritus leget uxori, si vidua remaneret, vxor non habet legatum, nisi in viduitate perseveret, ibidem. n. 101
Si donatarius donet rem sibi donatam alteri ex dispositione primi donantis, an & quando secundus donatarius dicatur habere à primo donante vel à secundo, ibidem n. 212
Sigismundus Dicalcius Iurisc. Ferr. apud Imperatorem Maximilianum legatus, conf. 155. n. 47
Significatio propria sumitur à diffinitione, quoties cessat auctoritas, conf. 148. n. 15
Simulatio non presumitur, & dilucidis probationibus ostendi debet, conf. 134. n. 28
Simulatio de contractu ad contractum qualis dicatur, conf. 218. n. 40
Sindicus monasterij collegiati recipiendo solutionem eius non præiudicat, maxime si ignoravit ius esse questum monasterio, quod in dubio presumitur, conf. 165. n. 54
Socer non minus nuri quam filio tenetur providere, conf. 133. nu. 48
Soc. variat in materia prohibitionis alienationis bonorum, conf. 147. nu. 17
Soc. lun. vnus ex quatuor velatoribus noluit subscribere con filio Collegij Patavini, conf. 222. n. 205
Societas, quæ vnus ponat pecuniam, lucrum que tantum consequatur, & alter operam, dandumque illi cedat, dicitur mutuum, conf. 218. n. 61.
Societas non dicitur proprie, licet sic nominetur, cum rei dominium translatum sit, ibi. nu. 95
Socio criminis quando non standum, conf. 113. n. 34
Socio criminis statum in casibus exceptatis, nisi sit infamis ex alio delicto, conf. 114. n. 17. conf. 120. 21
Socium occidens, qui promiserat eum quiete & cõ charitate fraterna tractare, ex primo vulnere cadit ab omni commo societatis & ad hæredes socij occisi pertinet non ad fiscum, conf. 124. nu. 52.
Socius sollicitatoris admittitur in testem, conf. 129. n. 19
Socijs omne lucrum communicatur, conf. 148. nu. 39.
Socius criminis admittitur in delictis, que principaliter non sunt in al. erius odium, conf. 189. n. 34
Solennitas testamenti iuris Romani sunt, vel alterius cuiusq; populi, conf. 119. n. 59
Solennitates præsumuntur ex antiquitate tps, conf. 137. n. 11
Solennitas extrinseca presumitur ex diuturnitate temporis, conf. 209. n. 80. vt rogatus notarij 82. tractatus & consensus capituli 83. q. conclusio procedit nõ apparere scriptura, ex qua defectus solennitatis detegat 84. alioquin secus 85. vel quãdo ipsefecte & inepto nõ fuit expressa solennitas 90
Solennitas extrinseca non presumatur quantum tempus requiratur, ibi. n. 81
Solennitas extrinseca non presumitur propter euidentiã facti, conf. 232. n. 34

Solici-

Sollicitator repellitur à testimonio quando salariatus est, se- cius si non est salariatus, conf. 129. n. 1. sed auctor contra: tum per doct. simpliciter loquentes. 3. & communem sen tentiam. 6. tum etiam de non salariato loquentes. 7
Sollicitator habet maiorem affectionem ad causam quam procurator, ibidem n. 4.
Sollicitator non habens salarium videtur magis affici causa salariato, ibidem n. 9.
Solutio pensionis ante sententiam sufficit ad purgandam mo ram iudicis arbitrio, conf. 165. n. 13. & etiam post factã declarationem. 14
Solutio pro tempore præterito non inuat pro futuro, ibi. n. 31
Solutio vna nõ parit liberationẽ p futuris pñsonib. ibi. n. 53
Solutio vera & confessio solutionis post 30. dies æquiparan- tur, conf. 180. n. 4.
Solutio probari debet, conf. 188. n. 1
Solutione divina inducitur obligatio, conf. 232. n. 9
Solutione videtur quis ratificare conventionẽ factã, ibi. n. 10
Solus quid pro electione sine administratione nõ tenetur ite- rum solvere, qñ sibi cõceditur administratio, conf. 163. n. 3.
Solvens vigore transactionis censetur eam approbare, conf. 214. nu. 38
Soror fratri renuncians cũ iuramento prætextu lesionis enor- mis potest contrahere, conf. 141. nu. 22. & iuramentum tanquam captivum relaxari debet per Episcopum. 23. vel per alios præfides. 24. 36. Imò nec est absolutio ne cessaria 25
Soror vtriusque coniuncta preferitur consanguineæ tantum. conf. 162. nu. 5
Spaliter & singulariter quid exprimi differunt, conf. 203. n. 63
Specul. intit. de successib. ab intest. S. 1. de quo matrimonio fue rit locutus, declaratur, conf. 215. nu. 108
Spoliatus à iudice ordine iuris non servato non restituitur, conf. 122. nu. 10.
Spoliatus ante omnia restituendus, nisi à iudice legitime fue rit spoliatus, ibidem nu. 17. conf. 125. nu. 8
Sponsa de presenti dicitur destinata sic in domo viri, vt eum sequi debent, conf. 155. nu. 8
Sponsalia per concubitum transeunt in matrimonium, sed quando hoc non procedat declaratur, conf. 127. nu. 14
Spiritus est infamis, conf. 185. n. 3. & processus ab eo notario factus irritatur 4. qd Mar. reputat singulare verbum.
Spiritus unde dicitur, conf. 186. nu. 5
Spiritus dicitur natus ex cõcubina, cum quis plures haberet conf. 187. nu. 74. 77
Spiritorum plura sunt genera, conf. 109. nu. 116
Spiritus filijs relinquere cur fuerit prohibitum, conf. 215. n. 10
Spiritus filij nomen non meretur, ibidem nu. 125
Statuti ferri dicitur, quod in momento fit, conf. 115. n. 19
Statutum à iure communi recipit interpretationem, conf. 113. n. 49. & vt habeat suum intellectum 50. restringi debet, ne se quatur absurdum, nec absõnus intellectus, & ne sta- tuentes à sapientibus reprehendantur.
Statutum, quod creditur libris mercatorum, procedit, nisi sint infames, conf. 114. n. 19
Statutum limitatur & restringitur ex taxatiua in eo, quod exprimit, conf. 115. n. 17
Statutum duas dilaciones concedens, tertiam dicitur prohibe re, ibidem n. 21
Statuto qd cõtmax in bagno ponatur & habeatur pro con- fesso, si non compareat infra terminum 8. dierum, iudex eum nec minere, nec prorogare potest, ibi. num. 28
Statuta sic intelligi debent, vt addant aliquid iuri communi, ibi. n. 38. etiam si illud corrigatur 39. nec intelligi debent sic, vt incidamus in superfluitatem, si possunt aliter intelli- gi, imò potius verba debent inappropriari 40
Statuta iuris communi correctoria sic intelligi debent, vt mi- nus derogent iuri communi quam fieri possit, & satis est, quod aliquid operentur, vt in exemplo, quod adfertur 42. Fallit si velint corrigere ius commune, quã non debent ab eo interpretationem desumere 43. & vbi de mente sta- tuentium id constat 44

statutum secundum ius cõe intelligendum, conf. 122. nu. 9
Statutum, qd frater fratrẽ pro debito capi facere nõ possit, nec frateri cessionarius id efficere poterit, conf. 124. nu. 10
Statutum de suspensis debet capien. circa fidem debiti decla- ratur, conf. 225. n. 21. 22
Statuti forma seruanda, nec ab ea recedi potest, etiam consen- su partium, ibi. n. 23. & etiam in minima parte seruari de- bet 24. & ad literam 25
Statutum de form. proc. contra accus. in penis deficientibus, procedit de siml. ad siml. conf. 126. n. 1. & quo casu quã doque procedat declaratur 37
Statutum, qd res alienari non possit, negat etiam alienationẽ per viam successionis ab intestato, ibidem n. 8
Statutum de arbit. Pot. Ferr. in fals. declaratur, ibid. nu. 22. & quando locum non habeat 23
Statuto de instrumento loquens de valido debet intelligi. ibi dem n. 29
Statutum non valet, qd filius nubere non possit sine consen- su patris, conf. 133. n. 9
Statutum prohibens appellationem à sententia lata in posses- sorio non habet locum in possessorio mixto, conf. 134. & strictè debet intelligi 7
Statutum remouens appellationem locum non habet in noto- riè grauato, ibid. n. 9
Statutum, quod debitor capi possit, habet locum & in eius ha- rede, conf. 136. n. 5
Statutum, qd femina non succedat ab intestato stantibus ma- sculis, locum nõ habet in hermafrodito, qui præualet in se xumasculino, ibid. n. 8
Statutum restringitur ex præfatione, conf. 138. n. 17
Statutum, quod à duobus sententijs appellari non possit, siue iuste sint, siue iniuste, locum non habet, si evidens fuerit iniustitia, quoniam potuit appellare, conf. 139. nu. 11
Statutum, quod sententia mandetur executioni, etiam iusta causa non obstante, quomodo intelligendum sit, ibi. n. 12
Statutum tollens appellationem non debet extendi ad notorium grauamen. ibi. n. 16
Statutum, quod instrumentum habeat executionem paratam, intelligitur de puro non autem conditionali ante purifica- tam conditionem, ibi. nu. 22
Statutum loquens cum aliqua qualitate locum non habet ea non probata, ibi. n. 30
Statuti presuppõsitum si cessat, cessat & ipsum statutum, ibidem num. 31
Statutum de indermiatibus mul. locum non habet, quando mulier tractat de acquirendo, conf. 140. n. 4
Statutum de success. ab intesta. mandat dotari filias dote non minore legitima, ibi. n. 5
Statutum filiam dotatam excludens non ligat dotatam ex pro- prijs bonis, & dicenti eam de bonis patris dotatam incum- bit onus probandi, conf. 141. nu. 17. 18
Statutum excludens nullitatem non censetur eam excludere, que causatur ex defectu potestatis, conf. 144. n. 24
Statutum generale non comprehendit casum, de quo non pos- set in specie disponere, ibi. n. 27
Statutu tollens reanctionem respectu lesionis enormis, enor- mioris & enormissima locum non habet in totali, ibi- dem num. 31
Statutum puniens matrimonium in certo casu intelligitur de consummato, nec ad sponsalia porrigitur, conf. 255. n. 13
Statutum vel lex licet quandoque extendant non tamen quo ad penam, ibi. nu. 15
Statutum Ferrariæ, quod legitimitati non succedant, declara- tur, conf. 156. n. 25
Statutum dicens, quod filia sit contenta de eo, quod pater ei re- liquerit in testamento, disponit aduersus l. omnimodo. nõ autem aduersus l. quoniam in prioribus. C. de inof. test. con- fi. 157. n. 12. 14
Statutum vnus debet cum alio concordari, ibid. nume. 19. & quomodo, declaratur. 20
Statutum vales diuinales Flo. quãdã solennitate seruare nõ ligat Arretinos Flo. commorates conij. 165. nu. 22

Statu-

Statutum de vrbis & rebis ab alio recognitis, ponderatur consi. 171. n. 25. Statutum, quod vir non possit uxori legare, non comprehendit forenses, ibidem n. 32. Statutum prohibitorium in personam ratione alicuius solemnitate, quando locum habeat vel non, exemplum ponitur pulcrum, ibidem n. 33. Statutum, quod ius non reddatur alicui acquirenti actionem contra eum, quomodo sit intelligendum, ibid. n. 35. 37. Statutu, qd uxore premortua maritus lucratur dotem, habet locu etia in dote presumpsa, ne du verè data, cõ. 176. n. 11. Statutum, quod malier non possit contrahere sine voluntate duorum propinquorum, nõ verificatur, si presentes sint & non contradicant, ibidem n. 41. Statutu debet intelligi in casu vero, nõ aut in ficto, ibi. n. 42. Statutum potest ordinare partibus, quod non petat redutio nem, consi. 178. nu. 28. 32. sicut qd statetur dicto alicuius of ficialis vel saluarij 29. sed contra quidam, si quis fuerit enormiter laesus, 30. quos auctor repellit & declarat. 31. Statutu prohibens laudum de iniquitate redargui non pos se, non excludit querelam enormis iniquitatis, ibid. n. 31. Statutum de laudo exequendo, nulla contradictione obstate non impedit reductionem vone nimia iniquitatis, ib. n. 34. Statutu determinationem cum nos habemus, non est vterius intelligendum, ibi. n. 26. & illud tenaciter est obseruan dum. 37. inanis que est disputatio, ubi stat deciso statutu. Statutum prohibens exceptionem nullitatis de notoria non intelligitur, ibidem n. 38. Statutum prohibens, quem dicere se laesum ex laudo non im pediti peti restitutionem in integrum per minorem pratexu tu laesionis enormis, ibidem n. 39. Statutum tollens reductionem non dicitur inuitare arbitrium ad delinquendum, ibid. n. 44. & quare declaratur. 45. 48. Statutum licet inualidum pro valido haberi debet, quando sic precipitur, ibi. n. 49. Statutum Mutinae de alien. bon. facta per malefac lib. 3. rub. 40. tria requirit ad alienationem in fraudem ficti dicen dam, consi. 180. nu. 17. 18. Statutum non tollitur per non sum, sed per sum contrariu ibidem n. 22. Statutum infra quantum tempus loquens de bonis publicatis contra minores non procedit, consi. 182. n. 24. 25. Statutum loquens in personam non comprehendit minorem, secus si in rem loquatur, ibidem n. 26. Statutum puniens produens falsos testes, verificatur in producente vnum tantum, consi. 186. num. 45. cuius rei ratio datur. 46. Statutum minuire potest & ex causa tollere legitimam, & est communis, consi. 187. nu. 57. Statutum excludens seminarum dicitur emanasse ad fauo rem masculinorum, ibidem n. 64. Statutum excludens filias ab intestato mandans eas dotari differt ab excludente pariter eas a legitima vel eius sup plemento, ibidem nu. 67. 68. que fuit sententia Cornei an te Rui. vt auctor perpendit. 69. Statutum de lucro dotis non habet locum ad fauorem mariti premortua uxore, quando constitutio dotis non valuit, co nsi. 189. n. 1. Statutum de dote restituenda soluto matrimonio, nunquid lo cum habeat in dote filia per patrem legata, ibidem n. 5. sed auctor contra 9. Statutum de lucro dotis non habet locum in ficta dote, ibi. nu. 8. nec ubi matrimonium non tenuit, 11. idque strictè venit intelligendum. 12. nec extra casum suum trahi de bet, & de ratione subiicitur Statutum de lucro dotis cessare debet, ubi maritus non susti nuit onera matrimonij, ibidem nu. 17. & recusauit pre stare alimenta uxori. 18. vel si vsque ad finem non perse uerant in eis prestandis. 19. Statutum Mutinae, de non danda licen. vend. res pupil. decla ratur, consi. 190. n. 63. 66. Statutum disponens quid cu certis modificationibus dicitur

inducere formam, ibidem n. 69. & quando aliter dispo nit quam de iure communi. 70. Statutum tollere potest iuramentum fingendo id dolo ac me tu extortum, ibidem nu. 73. Statuto defertur lucrum dotis secundo viro in prejudicium fi liorum primi matrimonij standum est, quoad id ex pres se disponit, consi. 192. nu. 2. idem si dicat, qd uxore decedè te sine conuiniibus liberis maritus lucratur, nam lucratur, licet extent filij primi matrimonij. 3. Statutum vt locum habeat, qualitas in eo requisita debet pe rificari, maxime posita per dictionem cum, ibi. nu. 10. 11. Statuta de lucro dotis licet post eam emanata debent atten di, ibidem nu. 24. Statutum Mutinae, de pen. homie. volens etiam partem pub licari procedit, nisi prohibitio publicationis facta fuerit a testatore, consi. 193. nu. 6. Statutum, de bonis confiscandis, velut correctorium iuris communis venit intelligendum, vt minus laedat ius com mune quam fieri possit, ibidem nu. 7. etiam si oporteat im propriare verba. 8. Statutum debet ad habiles referri, ibidem nu. 11. Statutum penale numerans plura prohibita adiungat ali quam qualitatem restrictiuam, refertur ad omnia praece dentia, consi. 195. nu. 4. Statutum volens, quod ignorancia non proffit, dicitur prohi bere eam allegari, consi. 196. nu. 7. & valet prohibens ea adduci 8. videtur enim scientiam presumere & pedem fir mare. 9. Statutum de arb. Potest. lib. 3. quomodo sit intelligendum, ibidem nu. 22. Statuti verba si non conueniunt, nec eius dispositio comenit, ibidem nu. 25. Statutu, pena prod. fals. instr. declaratur, ibid. n. 27. Statutum, quod nulla alia exceptio possit opponi, non tollit eas, quae veniunt ex capite aliorum statutorum eiusdem loci, ibidem n. 30. Statutum potest reddere conditionem forensium deteriorem ciuibus, ibidem nu. 41. & valet tale Statutum. 42. Statutum potest prohibere ciues fideiubere pro forense, ibi dem n. 42. & prohibere fieri compromissum in forenses. 43. item notarium forensium non maritum alium conficere instrumenta. 44. licet Cast. contra. 45. demum que quod pater nõ possit inter liberos testari, nisi cu trib. testib. 46. Statutum, quod forenses vii non possint statuti nostris, non simpliciter inhabilitat forenses, ibid. n. 47. Statutum licet durum seruari debet, ibidem n. 48. Statutum potest impedire retorcutionem, ibidem n. 49. Statutum, quod libris mercatorum statetur, intelligitur, nisi mercator sit infamis vel suspensus, ibidem n. 80. Statutu, de prescri. 15. ann. Ferra. recitatur, consi. 198. n. 2. Statutum presumens solutionem valet, ibid. n. 3. Statuti pars declarat aliam, ibidem n. 10. Statutum prescriptum quando dicitur, & quid denotetur ex eo, ibidem n. 11. Statutum, de prescrip. 15. ann. locum non habet in actione reali, ibi. n. 18. & est communis opinio. 19. Statutum volens probari solutionem per iuramentum pro ce dit in casu dubio, ibidem n. 21. rationem subiicit au ctõr 22. secus ubi clarum est, solutionem non fuisse fa ctam. 23. que sententia communis est. 24. item locum non habet in heredibus creditoris verisimiliter ignorantibus factum defuncti. 25. Statutum, quod nullus possit esse consul vel de collegio, nisi sit ciuis originarius, locum habet in creato in omnibus & per omnia ac si esset ciuis originarius, consi. 199. n. 15. quia ma teria benigna est. 144. & neminem ledit. 145. Statutum casum misum non comprehendit, consi. 200. nu. 3. Statutum de compromissis dicitur favorabile, consi. 202. nu. 1. vt euitetur rigorosus strepitus iudicij inter coniunctos sanguine. 2. & quia pertinent ad pacificum statum ciuitatis Statutum, de compromissis, habet locum inter viduam & sororium

Sororium, ibidem nu. 6. sed contra tenet au. Tor. 16. & alij quã plures. 30. Statutum, de compromissis, comprehendit emancipatos & ex eo conceptos & natos. 7. Statutum loquens de affinitibus intelligi debet de his, qui de pre senti sunt affines, ibidem nu. 16. Statutum de compromissis locum non habet inter condam gene rum & condam speruam, ibidem nu. 18. quod communiter tenetur. 19. ratioque diuersa militat compellendi compo mittere condam affines & de presenti tales 20. Statutum, quod uxores banntorum non possint stare in ciui tate, locum non habet mortuis banntis sui maritis: quia cessante causa odij cessat odium, ibidem nu. 23. Statutum de comprom. de quib. affinitibus loquatur, ibi. nu. 22. Statutum loquens in casu vero non habet locum in ficto, ibi dem nu. 34. Statutum Ferra. de modo proced. à libris 10. vsque ad. 50. quatuor exceptiones vult opponi posse ad impediendum litis ingressum, consilio 203. numero. 83. ergo prater pl las nulla alia potest opponi 66. & sicut quidam intelligunt de frinola, secus si maior aut eiusdem rationis 87. secus ta men au. Tor dicit ex ipso statuto. Statutum, qd nulla persona audeat edificare, consideratur, consi. 205. n. 33. Statutum loquens de diffinitina locum non habet in interlo cutoria habente vim diffinitiuæ, consi. 206. n. 9. Statutum loquens per verba presentis temporis subiectiuu modi negativè dicitur a tibi resistere, consi. 207. n. 2. idem si per verba presentis temporis indicatiui contra Bar. 3. cuius distinctionem nimis subtilem las. appellauit. 4. & in ea nimis ab exellentia sua recessisse. 5. Statutu qd quid inducit de nouo cum certis modificatiõib. quicquid i eo exprimitur reputatur esse de forma, ibi. n. 17. Statutu qualitas probari debet & verificari, vt illud habeat locum, consi. 208. nu. 17. Statutum si dicat, quod ciues admittantur ad aliqui probari debet, quod sit ciuis, ibid. n. 19. & illud cessat, ubi ver ba non conueniunt. 20. Statutu prohibens appellationem ab interlocutoria dicit in telligi de mera nõ aut de habere vi diffinitiuæ, co. 209. n. 9. Statutu, que prohibent appellationem odiosa sunt & strictè sumenda, ibi. n. 10. Statutum, de instr. exeq. intentans probare debet, illud esse in strumentum, cuius executionem petit, vel si de danno euit ando loquitur, probare debet damnum esse datum, ibi. n. 11. Statutum, de gabella de cõtra. solen. intelligitur de valido non de nullo, consi. 215. nu. 162. Statutum si dicat, quod contra instrumentum vel sententiam nulla exceptio opponi possit, opponi tamen potest, quod nõ est instrumentum nec sententia, ibidem nu. 163. Statuta benignè sunt interpreta: da non rigide, consi. 216. n. 7. Statutum Ferra. sub rub. quo temp. estimationis frumenti sol uendi vario habeatur, consi. 218. n. 30. Statutum Ferra. de obseruan. stat. recitatur, ibidem n. 80. Statuta vel decreta principum, que prohibent vsuras & pn nunt. valida supponuntur, ibi. n. 82. Statutum, Ferrar. de pen. cõtra vsurar. recitatur, ibi. n. 149. Statutu prohibens alienatione bonorũ immobil. in forenses est. favorabile, consi. 221. nu. 9. eiusque ratio subiicitur. 11. Statuta recusari non possunt sepius seruari petita, ibi. n. 14. Statutum vsu non receptum nõ debet attendi, ibi. n. 15. Statutum quando disponit, quod erat consuetum, addendo vel minuendo non dicitur dispositum de consuetudine sed lege scripta, ibid. n. 21. Statuto posteriori vetus tollitur, ibi. n. 24. Statutu vetus non habens clausulam derogatoriam per se quens tollitur cum clausula generali conditum, ibi. nu. 27. Statuto Ferrar. quod non fiat translatio rerũ immobilũ & c. alienata i forese ipso iure & facta confiscatur, cõ. 22. n. 34. Statutu ubi est decisio, vterius non est inuelligandum, consi. 226. nu. 37. & inanis est disputatio, ubi est statutu d. spo sitio, 38. consi. 228. nu. 15.

Statutum Placentia lib. 3. rub. 34. inducitur, consi. 228. nu. 13. quod declaratur & limitatur. 53. & seq. Statuta terrarum possunt ampliari vel minuire tempus eta tis legitime, ibidem nu. 14. Statutum quando denegat alicui audientiam, talis non potest agere etiam in iudicio fauorabili, ibidem n. 17. Statutum Ferrariae, quod nõ fiat translatio rerum immobilium in forenses & c. ad fi. vers. declarantes, requirès allibratio nõ i flitino nõ procedi i minorib. 25. annis, cõ. 229. n. 11. Statuta, que de nihilo faciunt aliquid, non ligat aduenas vel nouos ciues, qui possunt dici thrones, ibidem nu. 16. Statutum Ferrariae, quod confessio de dote recepta tenent, de claratur, ibidem nu. 56. Statutu vbi per aliud declaratur, ibi. n. 60. ite suppletur. 61. Statuta sunt ad inuicem concordanda, ibid. n. 62. Statutum vnum potius recipit declarationem ab alio statuto quam à iure communi. 63. Statutum sicut lex debet esse sanctum & honestum, ibid. nu. 64. item venit interpretandum ne contineat aliquid ini quum & absurdum, & ne à sapientib. possit reprehendi. 65. Statutum prius negativè loquens, deinde subdens, nisi & c. ponit & affirmat, ibidem n. 69. Statutu, qd filia sit cõfeta & c. limitatur, cõ. 231. n. 7. 10. 35. Statuere non possunt laici super causa vsuraria, consi. 2318. n. 29. fallit ubi per aliud statutum diffinitur, quod omnia statuta valeant & seruari debeant. 80. Stipulatio non videtur in loco, qui fuit ad breue tempus, in eo, consi. 113. nu. 21. Stipulatio notarium seruandus est, consi. 164. n. 20. Stipulatio non potest derogare legi, sed eam tantum declarare, ibi dem nu. 34. sed contra tenet au. Tor. 54. Stipulatio quid sit, & quid consuetudo ibid. n. 55. Stipulatio notarij non operatur, vt absentibus acquiratur an te ratificationem, consi. 228. nu. 11. & hec opinio com munitis est, sed sufficit tacita ratificatio, que inducitur ex tenuta accepta & fructuum perceptione. 12. Strepitus causa tantum quis ab exercitio suo remoueri non potest in domo per eum conducta, consi. 208. nu. 74. Stuprum dicitur illicita virginis de floratio per exempla, que ponit auctor, consi. 199. n. 26. Subiaco & importunitas arguit dolum, consi. 228. n. 40. Subiaconus dicitur in facis constitutus, consi. 199. nu. 24. & casu viuere debet, 25. Subditi querere non debent causam voluntatis eorum princi pis, sed acquiescere, consi. 118. nu. 8. Subrogatum sapit eius naturam, in cuius locum subrogatur, consi. 111. num. 4. Fallit primò, quoties illud. in cuius lo cum subrogatur, fuit extinctum. 55. secundò in re singula ri. 46. tertio procedit quoad primordiale naturam, se cus quoad accidentalem. 57. quarto, nõ procedit respectu ppe. 58. quinto, quando non tendit ad idem. 59. Subrogatum sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur in totum, secus si in partem, ibidem nu. 56. Subrogatum sapit naturam eius in cuius subrogatur, consilio 112. nu. 7. declaratur tamen & limitatur latissimè num. 120. vsque ad n. 130. quod procedit etiam si subrogatum in aliquo discreparet. Subrogatum sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur, consi. 152. nu. 54. fallit, quando subrogatio fit iure scie tiali. 53. & quando natura subrogati repugnat naturæ eius, in cuius locum subrogatur. 55. Subrogatum sapit naturam eius in cuius locum subrogatur, consilio 223. numero 23. fallit, quando fit subrogatio in locum iam extincti. 25. item si subrogatio tendit ad di uersa. 27. Subsequetia declarant præcedetia & de cõtra, cõ. 222. n. 31. Substitutio fideicommissaria non dicitur proprie substitutio consi. 116. n. 65. Substitutio vulgaris, si hæres non erit, duobus modis expori tur, consi. 117. nu. 1. Substitutio facta filijs decedentibus, debetur eis non natis, ibidem nu. 11.

Substitutio favore agnationis extenditur, ibid. 17. etiam si casus esset dubius. 18. non tamen trahitur ad alios casus vel personas quam verba patiantur. 71. sed in casu tantum expresse procedit.

Substitutio prima facta caduca heres trimus grauatius tenetur restituere secundum substitutus, ibidem, nu. 25. fallit si medius gradus fuit nullus & pro non scripto. 75

Substitutio, si omnes posthumi decederent, non verificatur in uno tantum nato & decedente, ibidem nu. 33

Substitutio in uno casu non extenditur ad alium flantibus verbis, tunc & eo casu, ibidem nu. 40. 41. maxime quando sunt geminata. 42.

Substitutio sub duplici conditione copulatiue facta debet in utraque verificari, ibidem nu. 52

Substitutio compendiosa quot substitutiones & quas complectatur, ibidem nu. 59

Substitutio sine dictione quando docunque, vel alia tractum temporis non habere dicitur vulgaris aut pupillaris, ibi. n. 60

Substitutionem, dici potest, hoc casu non loqui, ibidem n. 64. consi. 141. n. 4

Substitutio conditionalis per euentum conditionis efficitur pura, consi. 141. nu. 12

Substitutio reciproca filijs facta continet tacitam conditionem, se decesserint sine filijs, consi. 146. n. 1. quando sunt descendentes testatoris, secus si alterius & illi extranei, 22. idem si collaterales. 23

Substitutio reciproca dicitur vulgaris non autem fideicommissaria, ibi. n. 5. sed quando secus. 13. quid autem clausula codicillari adiecta dicendum est. 6. 7. 14. 15

Substitutio una secundum aliam declaratur, ibi. nu. 10

Substitutio reciproca verbis directis quando trahatur ad fideicommissum, ibi. n. 15

Substitutio vulg. pupul. & per fideicom. operatur, quod in filiis censetur grauatius restituere, consi. 147. nu. 20.

Substitutio recipit intelligentiam ab institutione & secundum illam facta censetur, ibidem nu. 60

Substitutio facta filio nato & alteri nascituro de filiabus, si ambo decesserint sine filijs, expirat nato mortuo, altero vero non nato, consi. 162. nu. 1. sed auctor in occurrenti casu contra. 7. cum seq.

Substitutio sub conditione, quae defecit, pro non facta habetur, ibidem nu. 20

Substitutio fideicommissaria inter liberos facta valet, & de ratione, consi. 164. nu. 47

Substitutio facta alicui, si decesserit sine filijs, expirat eo cum filijs moriente, consi. 171. nu. 75. fallit, quando testator alterius processit substituendo etiam filijs filiorum. 76. & probat id auctor lege. 77

Substitutionem hoc casu non loqui, dici potest in dubio, ibi. nu. 87. etiam si diceretur, testatorem tacite id voluisse. 88. & allegans fideicommissum extare, id probare debet. 89. indicarique debet in dubio id non extare. 90

Substitutio secunda sic intelligi debet, vt a praecedenti differat, ibidem n. 91.

Substitutio facta duobus, si uterque decesserit sine liberis, locum non habet vno cum filijs moriente, ibi. n. 96. 98. 100

Substitutio facta filijs nascituris expirat eis non natis, ibidem nu. 99

Substitutio facta filio, si decesserit sine filijs, intelligitur de masculis & feminis, consi. 173. nu. 45. & quare.

Substitutio de casu ad casum non expressum non extenditur, consi. 181. nu. 1. fallit alio non apparente, licet ex coniecturis. 33. 39.

Substitutio verborum, quando refertur ad supra nominatos, ibidem nu. 11

Substitutioni alteri exequat communicatur ea, quae expressa sunt in ea, ad quam fuit exequata, ibid. nu. 29

Substitutio facta, si Angelus & omnes eius descendentes instituti decesserint, verificatur eis non natis Angelo moriente, consi. 186. nu. 47

Substitutio compendiosa dicitur facta sub conditione mortis, consi. 199. n. 195. & sub se continet vulgarem. 196

Substitutio vulgaris continet caput impotentis nedom noluntatis, & impotentia verificatur in casu incapacitatis, ibidem nu. 197.

Substitutio compendiosa facta quodocunque institutus decesserit sine liberis, ad omnem casum vulgaris extenditur ibidem nu. 199

Substitutio vulgaris in vnum casum concepta ad alium extenditur, nisi adiectis verbis tunc & eo casu, ibidem nu. 215. 216. 228. quae stant taxatiue. 217. nec diffinitio verificatur, nisi conditionibus impletis in forma specifica, 220. nec de Rvi. & Alcia, solis contrarijs est curandum 218. tantoque magis, sibi contrarijs. 219.

Substitutio facta duobus, si ambo moriantur sine liberis, tunc & eo casu, extremum diem vtriusque spectandum esse, ibidem nu. 221.

Substitutio facta sub vno tempore non extenditur ad aliud, ibidem nu. 222

Substitutio fideicommissaria per additionem inducitur, ibi. n. 224

Substitutio defecit de se facta conditione illi adiecta, ibi. n. 234.

Substitutio filio, si decesserit non facta testamento dicitur facta: quia pater noluit ei tollere libertatem testandi, ibidem nu. 241.

Substitutio fideicommissaria continetur in compendiosa ex intentione testatoris, consi. 204. nu.

Substitutio compendiosa dicitur facta mentione mortis, ibidem nu. 2. maxime adiecta dictione quodocunque. 4.

Substitutio reciproca continet compendiosam, ibidem n. 5. fideicommissariam vero nequaquam. 6. quae regula vera & communis est. 7. nisi iuncta sit cum compendiosa. 8. hoc est facta cum compendio verborum. 9. vel cum tractu temporis. 10. & est eius opinio. 11. vel adiecta clausula codicillari. 12. saltem excepta verbis in futurum. 13. & licet Dec. contra teneat. 14. & Durantes eodem testatur. 15. idem in & alij priorem sequuntur sententiam, quae magis eius est. 16

Substitutio fideicommissaria ex illis verbis quodocunque decesserit sine filijs, ibidem n. 17. vt voluit Cur. In. & Cra. 18

Substitutio facta vno tempore non extenditur ad aliud tempus, consi. 215. nu. 72

Substitutio vulgaris differt a fideicommissaria, ibi. n. 157 & differunt nomine. 158

Substitutio dicitur ius probabile questum mortuo testatore, consi. 222. nu. 15.

Substitutio facta filio si decesserit, intelligitur, si decesserit sine filijs, consi. 227. n. 8.

Substitutio aliquando habet electionem veniendi ex qua substitutione velut, consi. 162. n. 13. & est eius opinio. 14

Substitutus filio legitimum succedit ex vulgari stante incapacitate, consi. 199. nu. 198. sed contra. 207. nisi ex defectu legitimations filij institutio fuerit rescripta. 251.

Substitutus locus esse videtur stante pia causa, ibi. nu. 203. si res est dubia. 256

Substitutus primis sublatis tolluntur sequentes velut ab eis dependentes, ibidem nu. 205.

Substitutus filio si decedere sine filijs, non admittitur filio alia ratione exclusio, ibidem nu. 211.

Substitutus filij si decederet antequam fieret monialis, locum non habet in vita filiae non facta monialis, consilio 215 numero 72

Substitutio vulgaris non dicitur ius questum, dum pendet institutio tempus ad eundem vel repudiandi, ibi. nu. 159.

Substitutus sub duplici conditione non admittitur, nisi vtraque verificata, etiam si alternatiue fuerint appositae conditiones, consi. 141. nu. 10

Substitutio verbum in vna parte pro directo sumptum pariter sumitur in alia, vbi simpliciter fuerit positum, consi. 146. nu. 11

Succedere directe & per fideicommissum, differunt. co. eo. n. 34

Succedere dicitur quis ex voluntate alterius, qui ab intestato venit, consi. 176. nu. 4. quod in dubio procedit, secus directo, quod quis succedit ex vltima voluntate, 39

Sucessionis decor conseruatur per legitime natos, secus per legitimos sequenti matrimonio. co. 222. n. 161.

Successor

Succesor habet probabilem ignorantiam, con. 134. nu. 30

Succesor non debet esse melioris conditionis auctore suo, consi. 208. n. 1

Sufficit quoad aduersarios liberare sedes, consi. 112. n. 112

Suma ratio est, quae pro religione habet in dubio, secus aliter apparet, consi. 199. nu. 204. 256. consi. 215. nu. 201

Summi Pontificis auctoritas est loco solemnitate requisita vni, consi. 160. nu. 14 idem si auctoritas commissarii apud postolicum interuenierit 15

Summus Pontifex legitimationem & testamentum confirmare potest, consi. 199. n. 18

Summus Pontifex non praesumitur habuisse notitiam de actibus particularium & de statutis locorum specialem, consi. 215. nu. 30

Summus Pontifex inuestigando censetur sibi referuasse ea quae concernunt superioritatem, & sibi competunt in regnum vniuersale potestatis, sicut & ius legitimandi, ibidem nu. 142. 143

Summaris in iudicijs cessat penitus oppositio iuris tertij, consi. 230. nu. 20

Superfluitas damnatur, consi. 113. nu. 50. & euitari debet, co. sil. 171. nu. 92. consi. 216. nu. 33.

Superflua sine rescanda, consi. 227. nam 2. superfluis actibus non est vendendum. 7. vbi praecipuum est superfluum parua non committitur, si ei non paratur. 4.

Superfluum nihil dictum videtur, consi. 215. n. 118

Superioribus vices esse non possumus, consi. 171. n. 62

Supplicatio sumpta ex archiepo probat, consi. 137. nu. 41.

Surreptio modica vitiat priuilegium & gratiam, co. 194. n. 10

Surreptio consideratur, quando tacitum quid fuit, quo expresso superior non concessisset, aut non ita facile, ibi. n. 11

Surreptio denotat defectum voluntatis, ibi. n. 61

Surreptio potest semper opponi commissioni executoris, ratioque subiicitur, ibidem nu. 63

Surreptio vitiat literas, vnde in causa fuit finalis, & inducitur ad eam sed etiam si impetita, consi. 215. nu. 26

Surreptio vitium alligari non potest, quando princeps omnino fuisse concessurus, ibi. n. 124

Surreptio opponi non potest occasione actus nulli taciti & non expressi, ibi. nu. 129

Suspectus de lapsu in heresim prestare debet idoneam securitatem de seruando fidei catholicam, consi. 150. nu. 3

Suspectus est, qui sollicitauit hereditatem videntis, consilio 164. nu. 45

Suspectio falsi habetur pro falsitate, quando ciuilitate agitur, consi. 183.

T

Tacens in iudicio consentit etiam in praedictum suum, consi. 176. n. 42

Taciti & expressi idem iudicium, consi. 164. n. 7. fallit quando agitur de annullando sine vitando actu. 18. consi. 176 nu. 40

Tarij exemplum memorabile, consi. 133. nu. 56

Taxativa ponit ea, quae affirmat, & caetera omnia excludit, consi. 115. nu. 18.

Temporis diuturnitas causat obliuionem rei gestae, non autem reminiscens iam rei non gestae, consi. 213. nu. 61

Tempus legis lapi permissum censetur rei suae renouata, consi. 15. nu. 25.

Tempus ad purgandum moram arbitrarium, co. 124. n. 66. 67. 68

Tempus statuti censetur appositum instantia loco temporis legalis, consi. 144. nu. 2

Tempus vbi dirigitur in rem censetur praescriptum instantie, ibi. n. 3

Tempore praescripto instantie finito expirat iurisdicchio, ibi. nu. 4. sicut & dispositio finito tempore limitato.

Tempore praescripto ad inquirendum de crimine eo finito amplius cognosci non potest, ibidem nu. 6.

Tempus limitatum alterius functionem non recipit, consilio 148. nu. 44. consi. 65. nu. 47. consi. 203. nu. 92.

Temporis limitatio non tribuit nec auferit acquisitionem monasterio, consi. 154. nu. 23.

Tempus vbi indeterminatè positum reperitur, sufficit, quando docunque actum explicare, consi. 163. n. 30.

Tempus cuius initij memoria non extat in contrarium habet vim priuilegij, consi. 169. nu. 19 seu vim legis 20. & pro veritate habetur. 22. nec quicquam debet innovari eius, quod tanto tempore fuit obseruatum. 23. & obstat etiam agentis possessorio ad decimas 24. nec datur aduersus illum in integru restitutione. 25. & habet praesumptionem iuris & de iure, adeoque non admittitur in contrarium probatio. 26

Tempus opponendi, dotem non numeratam, est a nuptiis, vel tres menses sunt, vt in iure distinguitur, consi. 180. n. 3.

Tempus praesens pro obari debet quando est fundamentum intentionis, co. si. 186. nu. 67

Tempus vnum non recipit alterius determinationem, consi. 197. n. 30. consi. 222. n. 154

Tempus non seruans non dicitur seruare formam, consi. 203. numero 94

Tempus quando est substantia, testes illud non exprimentes praesumuntur esse singulares, co. si. 211. num. 2. sed in alijs actibus, vbi de tempore non agitur, secus est. 3.

Tempus vbi est de substantia sicut & locus, diuersitas eorum inficit testimonia, ibi. nu. 34

Tempus antiquum dicitur centum annorum, consi. 214. nu. 2 quae sententia communis est. 3.

Temporis longi lapsus habet vim tituli, ibid. n. 18

Tempus limitatum alterius temporis non recipit functionem consi. 227. nu. 65

Tempus breue quot modis dicatur, consi. 229. nu. 15.

Tempus priuilegij principis concedentis facultatem Comiti legitimum debet diligenter inspicere, consi. 131. nu. 21

Tempus priuilegij debet attendi, consi. 232. n. 17. verba eiusdem sunt inspicenda. 18. natura priuilegij est stricti iuris. 19.

Terminus equalis sortis excludit quam repudiatio, consilio 115. nu. 235.

Termini legalis exclusio sortis est quam repudiatio, ibid. nu. 35. & praescribitur in modum praescriptionis. 37

Termini decuriantur non autem dilantur ex consuetudine iudiciorum, ibidem nu. 49.

Terminus pro testibus examinandis apud Turcas num concedendus, consi. 119. nu. 97.

Terminus probatorius ultra mare nouem mensem esse debet, ibidem nu. 99.

Terminus non currit donec disputatur, si iusta causa fuit disputandi, consi. 133. nu. 7.

Terminus incipere non potuit, si non fuit assignatus, ibidem numero 18

Terminus nouus peti potest occasione noui articuli, consi. 188. numero 26

Territorium quid dicatur, consi. 166. nu. 19. diciturque comitatus, & vnde id nomen traxerit. 20. & a terrendo dicitur. 21

Tertius opponens exceptionem non num. dotis non auditur, nisi infra tempus, quod viro daretur, consi. 180. n. 12.

Tertius opponere non potest sed solum sicut, ad quem pertinet oppositio, vt est, incapacitatem opponere, consi. 193 nu. 22. idem de iure communis, de quo alius excipere non potest, sed ipsum commune. 24

Testamentum morte confirmatur, consilio 111. numero 84. consi. 112. nu. 196.

Testamentum, in quo simpliciter pater filiae reliquit dotem, est nullum, consi. 112. n. 162

Testamentum est actus reiterabilis, ibidem nu. 84.

Testamentum vnum per alterum tollitur, ibid. nu. 191

Testamento non requiritur praesentia, & ideo in vltima voluntate non requiritur praesentia grauatius, vel onerati, ibidem nu. 200.

Testamentum, hereditatis additio dependet a solo facto pro testantis, ibidem nu. 207.

Testamentum respectu forma dicitur indiuiduum, co. si. 116. numero. 33.

Testamenti vna pars declarat aliam, consi. 117. nu. 48

e 4 testamen-

I N D E X

testamentum Iudaei coram duobus aut tribus testibus tenet, consi. 119. n. 60. testamentum vero fuit de iure gentium, ibidem nu. 73. testamentum in no contextu, coramque omnibus testibus fieri debet, & omisso iuramento, nec deferri potest iuramentum in defectu probationis, deficit que ius & probatio, nec sufficit apponere nomina trium testium cum clausula, quod plures alij interuenerunt, consi. 128. n. 5. testamentum scriptum ab alio & a testatore confirmatum potest dici suspectum, ibidem nu. 6. nisi constet testatorem prius dixisse, quod scriberetur tali modo. 21. vel praedixisset, quid esset facturus. testamentum carens institutione non valet, ibid. n. 7. testamentum coram quatuor testibus valet de iure canonico, ut Ferraria, ibidem nu. 10. testamentum ad interrogationem alterius valet, & quando ibid. n. 3. primum que tollit 35. licet plerique contra. 34. & quomodo procedant, declarat. 35. testamentum minus solemne non valet, sed per clausulam coadiuuantem sustinetur in vim fideicommissi ab intestato uenientibus praeslandi, consi. 126. n. 32. testamentum quoad solemnitates iuris civilis est, con. 161. & in terris Ecclesiae subiectis valet coram quatuor testibus aut cum duobus & Parochiano 13. testamentum alicuius confirmare non dicitur factum ob bonum publicum principaliter, consi. 199. n. 151. testamentum per famam non probatur, nec ullus titulus, consi. 202. nu. 26. testamentum valet interrogato testatore per verbum sic a notario, consi. 209. nu. 65. que fuit sententia glo. communiter recepta. 73. sed procedit, dummodo prius testator notarium rogauerit de testamento celebrando, 74. 76. 77. ut Bal. & Io. And. voluerunt 78. testamentum in scriptis corruerit, si vnus ex testibus moretur ante illius aperturam, ibid. nu. 70. testamentum debet vulgarizari, consi. 194. nu. 95. testamenti Latini publicatio non concludit, quod sic ante alium fuerit praedictum, ibidem nu. 99. testamentum conferuari fauorabile est, consi. 227. n. 54. testandi ius esse de iure Romanorum & omnibus permissum non prohibitis, consi. 119. nu. 16. testandi libertas competit hominibus de iure gentium & naturalibus, ibidem nu. 22. 23. testandi ius antiquissimum est & omnium ferè gentium, ibidem nu. 59. testandi in scriptis modus valde periculosus est, consi. 209. nu. 69. tandemque deficit vnium conditum per solemnem doctorem. 71. eiusque formam describit Rol. a Valle 72. testandi facultas in totum tolli non potest, sed restringitur, consilio 227. nu. 56. testari qui non potuit, ut pupillus & furiosus proprie dicitur intestatus, vel pro tali sit reputandus, aut secundum communem vsum loquendi. testari permissum fuerat ante secundum legem Moysaicae, & veteris testamenti cum solemnitate iuramentum, consi. 119. nu. 58. testari quis non potest de alienis, consi. 199. nu. 94. consilio 148. num. 54. testator presumitur voluisse facere legatum validum, consilio 112. num. 49. testator non presumitur disposuisse, quod in specie non potuisset, nec lex id presumit, consi. 116. n. 6. testatoris dispositio facta in vno casu fauore pie causa extenditur ad alium, consi. 117. n. 16. fallit vocata pia causa limitate ad certum casum. 59. testator vocans quem mortuus aliquibus, multo fortius eis non notis, ibidem nu. 19. sed auctor contra. 71. testatoris mens magis attendi debet quam verba, & verba intentioni deferri debent, etiam si verba offendamus. testator potest heredem priuare & in alium transferre, si conuenit, consi. 141. nu. 9. testator presumitur minus voluisse auare heredem, quam

sit possibile, consi. 147. n. 25. testator non presumitur voluisse plures heredem grauare, consi. 172. nu. 17. testator non videtur voluisse alios praepone re suo soboli, consilio 173. nu. 28. testator quod non loquitur, velle non presumitur, ibi. n. 48. testator videtur voluisse disponere secundum quod successio deferebatur inter heredes, ibidem nu. 51. testator non potest remittere confessionem libri tutori in praedictum pupilli, consi. 178. nu. 47. testator prohibere potest confessionem bonorum filijs suis in casum delicti, consi. 193. nu. 1. nam de suis bonis libere disponere potest. 2. nec fraudem sisto facere videtur. 3. testator si prohibeat bona sua alienari, non possunt publicari in fiscum, ibidem n. 4. & est communis opinio. 5. testatorem non sufficit, aliquid velle, seu cogitare, nisi id aliquo modo disposuerit, consi. 199. n. 124. testator non presumitur extraneos suis agnatis praedilexisse, ibidem nu. 242. testator si de filijs masculis dixerit in vna parte testamenti, in alia de filijs simpliciter, qualitas masculinitatis non est in ea repetenda, ibidem n. 246. alij vero contra. 247. varietate que distinguitur. 248. sicut & auctor, an eadem ratio militet vel diuersa. 249. testator dans facultatem dandi praedium ecclesiae, non dicitur heredem patronum ecclesiae constituere, consi. 214. n. 59. testatoris dispositio metum continens ipso iure vitatur, consi. 215. nu. 62. testator presumitur, se voluisse conformare cum dispositione iuris communis, consi. 222. nu. 4. quod procedit in dubio, secus in casu claro. 107. & facile recedit, si ab ea praesumptione. 114. debilis que reputatur, nec sola sufficit. 115. testatoris mens totum facit, ibidem nu. 60. testatoris non interest, an admittatur nati ex legitimo matrimonio, vel per illud subsequens legitimitati, ibid. n. 136. sed contrarium probat auctor. 137. adducens ut per eum. testator requirens filium legitimum natum excludere voluit omnem filiationem, ibidem nu. 152. testator dicens, si filij deceperint sine filijs legit. & natura, & ex legitimo matrimonio natis, de quibus intellexerit, ibidem n. 87. testimonium de auditu fundatur in privilegio seu iure specie li, consi. 186. nu. 56. testis dicens verum non sibi notum per sensum corporis id affirmans, de falso non punitur sed de temeritate, co. 113. n. 8. testis de auditu ab uno tantum non probat, ibid. n. 25. testes interuerti non admittuntur, ibi. n. 29. testes plures defectus patentes repelluntur, ibi. n. 30. nec etiam admittuntur, quando veritas aliter haberi non potest. 32. testes inhabiles quando admittuntur, ibi. n. 31. testis dictum in tortura praesertur, & quando non, ibi. nu. 33. testis in vno falsus in totum falsus reputatur, ibid. n. 40. testis deponere debet de presentibus, ibi. n. 41. testibus stantibus pro instrumto potius esse deferendum quam contrarijs, ibi. n. 57. & curie dantur parte non citata. 56. testes aduersus instrumentum debent esse omni exceptione maiores, & hec qualitas probari debet, ibidem nu. 58. testimonium falsorum causa dicitur causa partis, consi. 114. nu. 1. testibus falsibus vnus presumitur eos ad deponendum instructum, ibid. n. 3. testes hinc de contrarijs non possunt accusari de falso, ibi. n. 13. testes inhabiles admittuntur, quando veritas aliter haberi non potest ex natura actus, ibid. num. 15. nisi patiantur plures defectus. 16. testes produci possunt post terminum suadente aequitate de iure canonico, consi. 115. nu. 7. fallit, quando quis fuit negligens in eis inducendis. 56. procedit que in causis beneficia libus, secus in criminalibus & profanis. 57. testes produci non possunt post terminum legalem, sed in eo iurare debet & deponere, ibid. num. 22. & omnia fieri in eo termino. 23. & quod dicitur, testes examinari posse post terminum, procedit i dilacione arbitraria a iudice data, secus

I N D E X

secus in determi nata a iure 24. testimonium dicta post terminum non valet, ibidem nu. 26. testimonium remisso concedi non debet in causa graui, sed ad iudicem venire debet, consi. 119. nu. 97. fallit, ubi testes sunt de alia iurisdictione. 101. & exemplo probatur. 102. testes inuiti de alia provincia non sunt euocandi, ibi. nu. 103. testis deponens nomine Titij quid ad Caium detulisse, nunquid probet, consi. 120. nu. 1. Prat. Papiens. quod sic, si ea arte viuunt, limitaturque de Trina Bar. in l. deferre. ff. de iure ssi. 2. sed auctor de primo contra 11. & de secundo 12. testes inhabiles admittuntur, quando veritas aliter haberi non potest, ibidem nu. 3. si actu & habitu alij non potuerunt verisimiliter interuenire. 18. aliis secus, vel si testes patiantur plures defectus. 15. 19. consi. 211. nu. 45. testes de auditu non probant ibi. nu. 4. & ita demum si a pluribus auditum 5. non ab vno tantum. testis tractans de exonerando in causa propria dicitur deponere, ibidem nu. 6. consi. 208. nu. 15. testis singularis non probat, ibi. n. 7. nec confessus peccata 8. testes contrarij non probant, ibidem nu. 10. testis annihilatur propter plures defectus, quos patitur, ibi demum. 17. testis quando contrarius est, standum est depositioni sua factae in tortura, secus si plura obstant, ibi. nu. 20. testis inhabilis admittitur, ubi veritas aliter haberi non potest, quoad qualem qualem, non autem plenam probationem, ibidem nu. 22. qualis qualis probatio minus est simpliciter 23. & ita demum si fuerit articulatam & probatum alias probationes deficere 24. testis vnus vnium tantum iudicium facit, consi. 126. nu. 12. testibus contrarijs fides non praestanda, consi. 128. n. 2. nec ubi variant in circumstantijs tangentibus negotij principale 3. testes non sufficit esse concordantes, quando de verbis formalibus interrogantur, nedumque debent in effectu concordare, sed etiam in qualitate & cortice verborum, ibi. nu. 4. testis non integri fides per alium suppletur & quando, ibid. nu. 2. etiam si non sunt vltra numerum requisitum 19. de clarando tamen ut per auctorem. testes examinati ab vtraque parte non possunt reprobari, ibi. nu. 24. nec ei inhabilitas opponi 25. dummodo non sit irreversibilis per partes 26. testes quorum vnus plus alio deponit, non dicuntur contrarij, ibi. nu. 29. consi. 197. nu. 23. testimonium rogatus statim post testimonium publicationem sufficit, ibidem nu. 27. testis est suspectus, qui reputat ad honorem sibi victoriam causae, vel ad dedecus in ea succubere, consi. 129. nu. 8. 12. testis vnus probat contra productentem, consi. 132. nu. 29. testis deputato ad officium creditur, licet videatur tractare de se exonerando, consi. 135. nu. 12. sed contra per auctorem. 30. testes singulares probant confessionem, maxime verisimilem, ibidem nume. 14. 15. testibus non creditur quorum repelluntur auctores, ibidem 28. consi. 210. nume. 68. testis tractans de se exonerando non probat, ibidem nu. 29. etiam si erat deputatus ad officium 30. testis non creditur dicenti non verisimilia. ibidem nu. 34. testes quot requiruntur in probando testamentum, tot in eo reuocando requiruntur, ibidem n. 37. testes de auditu probant in antiquis, consi. 143. nu. 8. testis negatiuum cum affirmatiua iungens probat, consi. 145. nu. 1. & ubi negatiua verisimiliter per sensum corporis percipi potuit. 2. vel adiecta ratione, quod tale quid fieri non potuisset, quin vidisset, aut intellexisset. 3. testis examinatus ad perpetuam rei memoriam ut probet, que requirantur, ibi. n. 5. 6. 7. 8. & ubi nulla causa probabilis est, cui se examinandi, suspectum dicitur eius exam. 9. testis de falso puniri non potest, quando eius examen in forma deficit, ibi. nu. 10. testis in vno a parte producto plene credi debet aduersus eam consi. 152. nu. 1. & de ratione, fallit si deponat de auditu ab aduersario. 2.

testibus non creditur, quorum repelluntur auctores, ibidem n. 3. & de ratione pulcra. 4. testis de auditu fundatur in privilegio, ideo facile proferuntur, ibidem nu. 6. testis duplici defectu laborans proferri reijcitur & fide caret, ibidem numero 7. testis de negatiua quomodo deponere debet, ut concludat, ibidem nu. 58. testes non dicuntur omni exceptione maiores, qui plures defectus patiuntur, consi. 174. nu. 18. & talis qualitas probari debet & articulari 19. testes plures defectus annihilant, & defectus enumerantur, ibi. nu. 20. 21. consi. 175. nu. 7. testibus dignioribus credendum, ibi. nu. 22. & deponentibus de bona fama magis quam de mala 23. 27. & illis, qui verisimiliora deponunt. 24. testes, qui deponunt non verisimile, habent imaginem falsitatis, ibidem nu. 25. testes, qui deponunt pro non delicto, praesertuntur, ibi. nu. 26. testes duo de visu sufficiunt ad condemnationem, etiam in quocumque actu grauis praedictij, consi. 175. nu. 2. testis consanguineus admittitur si non opponatur in personam, ibidem nu. 33. testes inhabiles admittuntur eo consentiente, de cuius praedictio tractatur, ibi. nu. 35. testis vnus de visu mortis tollit praesumptionem vitae, consi. 182. numero 18. testes de auditu auditus non probant, ibi. n. 19. ficiunt tamen praesumptio em. que transfert onus probandi contrarium in aduersarium 20. sed alij, quod tantum coadiuuent. 21. profunt que data paritate. 22. seu faciunt praesumptionem praedictam, quando mortui sunt auctores illorum testimonium auditu 23. testes duo plene probant, consi. 183. num. 1. testes domestici admittuntur, si sunt honesti uitae & fama, ibi. n. 2. nisi indicia specialiter sint aduersus eos. 17. testis probat contra productentem, ibidem nu. 11. consi. 196. nu. 16. consi. 210. n. 31. testibus suspectibus de falso fides non est adhibenda, ibi. n. 20. testes inhabiles non admittuntur, ubi potuerunt alij interuenire, ibi. nu. 20. imo probari debet deficientia aliorum, ut admittantur. 21. nec sine tortura admittuntur. 22. solumque qualem qualis facit probationem ubi admittatur. 23. testes blasphematores & iuratores non admittuntur, ibi. n. 25. testes, qui patiuntur plures defectus non admittuntur etiam in subsidium ibi. n. 26. testis conuictus de falso in vno, in totum reputatur falsus propter iuramentum, quod est in indiuiduum, ibi. nu. 27. testes de auditu nominare debent saltem duos a quibus audierint, consi. 186. nu. 58. consi. 208. n. 21. testes dicentes, quod publice dicebatur, non probant famam, sed deponere debent, quod a maiore parte populi dicebatur, ibidem n. 39. & est communis opinio. 60. nec sufficit dicere, quod communiter dicebatur, non nominando a quibus diceretur 61. ratioque subiicitur. 62. testis solus & singularis non probat, ibidem n. 63. consi. 208. nu. 31. consi. 210. n. 63. testis socius criminis esse non potest, ibidem n. 64. testes singulares sufficiunt ad probandam carnalem copulam, consi. 189. n. 32. testis deponenti in facto proprio, vel plene creditur concurrenibus alijs indicijs, vel magis quam si de facto alieno deponeret, consilio 204. nu. 56. testibus deponentibus de antiquiore tempore standum videtur, consi. 205. nu. 3. & affirmantibus potius quam negantibus 4. licet essent mille negantes, nedum in causa civili, sed etiam criminalis, item licet negantes essent clerici, affirmantes vero laici 6. testes de vniuersitate in subsidium tantum recipiuntur, ibi. nu. 7. sed imo passim secundum eodem, 36. statum tamen examinatis contra vniuersitate data paritate probationum 8. testibus varijs vel contrarijs non statum, ibid. nu. 34. & pro libe-

I N D E X

libertate deponentes potiores sunt deponentibus pro seruitute 35. sicut deponentibus secundum ius commune quam contra. 36
testibus deponentibus negatiuam seruitutis magis creditur quam eius affirmatiuam. ibidem nu. 37
testium numerus supplet defectum. & de credulitate sine ratione non probant. ibidem nu. 42. 46. nec vnus tantum. 47
testes singulares in loco & tempore non probant. consi. 207. nu. 7. etiam in causis ubi proceditur de iure gentium. 8. & de bono & equo. 9. Fallit si de duobus confessionibus deponat ex quibus quid surgat. de quo distinguitur. 21. & ubi testes conueniunt in eundem rei finem. 36. vel ubi tractatur de probando quid in genere. 41. 42. ut quod quis possiderit. 43. quod iurisdictione exercuerit. 44. seu quem hereticum fuisse. 45
testis vnus de numeratione mutui & alter de confessione plenè non probant. ratio que subiicitur. ibidem nu. 29. at in alijs contra. ibidem secus. 30
testes qui conueniunt in eundem rei finem non dicuntur singulares. ibidem num. 36. nec quando vna probatio influit in aliam. 38
testium singularitas nocet. quando probatio potest esse diuisa. secus quando omnia tendunt ad eundem finem. ibidem numero 37
testium fides est arbitraria. ibid. n. 40
testes singulares probant quid in genere. ibidem num. 41. que sententia magis communis est. 46. licet Dec. contra sibi contrarius 37
testis de auditu a parte potest litteram motam non facit. etiam præsumptionem. consi. 208. n. 28
testis domesticus repellitur. ibidem nu. 29. consi. 211. n. 41
testes in probanda scriptura si deponunt de presentia sua. quando scripta sunt. requiritur et comparatio litterarum. consi. 205. nu. 12. si verò de ponit etiam de contentis in ea solè sufficiunt. 13. si q. Bar. & Imo. cõciliantur per Corn. 14
testes dicentes habere notam manum eius. qui scripsit. nec plenè. nec semiplenè probant. ibid. nu. 16. nec testificari dicuntur sed iudicare. 17. si que indicatum fuisse testatur Gram. 18
testis approbatus a partibus solus plenum fidem facit. ibid. num. 28. 29
testes singulares consuetudinem non probant. consi. 210. nu. 26. que sententia communis est secundum Dec. 27. sed contra tenet auctor. si genialis est. 28. & est magis communis & vera conclusio. & verior. ut per Alex. 29. plures que non iter addit auctor. 30
testis vnico non creditur iure diuino constitutum fuit. ibidem n. 65. idem que de iure gentium. 66.
testes de auditu partis non probant. ibidem nu. 67
testes presumuntur esse contestes. puta si dicant. & alijs etiam presentibus: quia de non nominatis intelligi possunt. consilio 211. nu. 1
testes. qui tractant de se exonerando non probant. ibidem n. 4. quod procedit in dubio. stante præsumptione exonerationis aduersus eos. nec alia pro eis. alijs secus. ut si alii testis concurrat cum eis integer. 5
testis de facto proprio magis fidem facit. quam de alieno. ibidem n. 19. modo non tractet de aliquo inter esse. nec aliqua qualitas in eo concurrat. que minuat eius fidem. 20
testis vnus alium supplet. & magis duo. ibidem n. 21. & eorum dicta sunt adiudanda non autem calumnia. 22
testes dicentes. talem possidisse domum pro sua & tanquam suam. non probant dominium. nec aliquem titulum in ea. ibidem nu. 26. sed saltem probant. quod non alieno nomine possidebat eam. 27
testes singulares redduntur tempore & loco. ibidem nu. 29. unde non probant. cum in eodem actu non sint contestes. 30. nec ex eis iuramentum defertur in supplementum semiplenè probationis. 31
testium singularitas ubi adest ibi est varietas & vnitas. ibidem nu. 32. eaque diuidit & lacerat testimonia. 33
testis interrogatus de causa scientiam non reddens non pro-

bat. ibidem n. 35. eamque reddere debet etiam non interrogatus. quando deponit de his. que sunt tantum perceptibilia. 36. ut de dominio. 37
testis vnus ut semiplenam faciat probationem. debet esse omnino exceptione maior. ibidem nu. 38. idque debet articulare & probari. 40
testis. cuius fides vacillat propter aliquam qualitatem. non facit semiplenam probationem. ibidem n. 39
testis non confessus peccata sua non probat. ibi. nu. 44
testis vnus de veritate rei & omni exceptione maior facit semiplenam probationem. consi. 213. n. 63. & si de facto proprio deponit. facit plusquam semiplenam. 64.
testes ad eternam rei memoriam parte non citata recepti faciunt qualem qualem præsumptionem. ibidem nu. 66. sed contra. quod nec etiam indicium faciunt 95.
testes dicentes habere notam manum alicuius semiplenè probant. ibidem n. 67. sed contra per auctorem post alios. 100
testis non est idoneus. cui laus vel opprobrium potest imputari super eo. quod dicit. ibidem nu. 71
testes de tractatu non probant. quia multa tractantur. quæ non perficiuntur. ibidem nu. 84.
testis quomodo mentitur. & si est in vno falsus. in ceteris sibi non creditur. ibidem nu. 85. 86
testis dictum. qui patitur plures defectus. amittitur. ibidem nu. 87
testes dicentes fuisse factum scriptum. non concludunt. quod eis presentibus factum fuerit. ibidem nu. 88. imò fieri debet interpretatio. quod alter ab altero fuerit absens. 89
testis solus non facit indicium. ubi duo tantum facerent semiplenam probationem. ibidem nu. 91
testes parte non citata nec plenè nec semiplenè probant. ibidem nu. 94. nec indicium quidem. 95. etiam in crimine legem maiestatis. 97. vel ubi solum de iure gentium proceditur. vel ex argumentis & præsumptionibus. 98. vel sola facti veritate inspecta. 99. licet Rui. contra 100. & Gram. 101. quia contra communem loquuntur. 102. aut in diuerso casu Rui. à presentie auctoris. 103. 104. 105
testis non iuratus facit indicium. ibidem nu. 101. quod declaratur. 102
testes ad perpetuam rei memoriam ut probent multa requiruntur. ibi. n. 106. quod à indice causæ examinatur. quod subicit causa mortis vel absentia testium. 107. quod pars citetur. 108. & index informat interloquatur. eos examinari dos esse ad perpetuam memoriam.
testes deponere debent de proprijs subscriptionibus non aliorum. ibid. nu. 140. & ratio differentie subiicitur. 111
testium coniunctio. quando fieri non potest. declaratur. 112. 113. 114. 115.
testes de creditate non probant. secus ad defensionem. consi. 217. nu. 7. item nec domesticus. 8. secus ad innocentiam tuendam.
testes coniecturis & præsumptionibus adiutantur. ibi. nu. 10.
testis vnus per alios conuincitur. ibid. nu. 33
testes de fama quando probent & quando non. consi. 218. n. 33. at publicè dici audiunt. 34. que sententia communis est. 35. secus si dixerint. auduisse dici à pluribus & diuersis personis. vel à maiori eorum parte. 36. saltem nominando personas à quibus audierunt. 37.
testes qui negatiuam asserunt non probant. magis que creditur affirmatiuis quam negatiuis. & de ratione. ibid. numero. 68. 69
testes de auditu contracti matrimonij non probant. con. 222. nu. 25. & nominare debent saltem duos à quibus. dici quid audierint. ut probent. 26. nec vnus sufficit nominare. 27. etiam si dicant. & à pluribus alijs audiuisset non nominando à quibus 28. & eodem non diuersos debent nominare. 29. & tales testes debent esse graues & bonæ famæ. 30. & omni exceptione maiores. 31
testes interrogati de causa scientiam non reddentes non probant. ibidem nu. 32. & tanquam pecora dicuntur deponere. non ut homines. 33
testis deponens de credulitate probat vigore rationis annexæ multum

I N D E X

multum verisimilis. consi. 224. nu. 16.
testes de auditu faciunt aliquam præsumptionem. consi. 226. nu. 24. non adiuuantur. 25
testis de veritate facti iunctus cum alijs de auditu illis adimulatur. ut probent. ibi. nu. 26
testes deponentes in specie præferuntur testibus deponentibus in genere. ibidem n. 30. quod procedit etiam si testes deponentes in specie sunt duo tantum. & in genere deponentes mille 31. item habet etiam locum in testibus in specie deponentibus de infamia. qui præferuntur deponentibus in genere de bona fama. 32
testis. qui. ff. ad l. fal. qui reputatur aduersari. l. si patronum ex debita. S. si. ff. de bon. lib. declaratur. consi. 227. nu. 45. 51. 53. & seq. damnatur ad illa iura solutio Ias. in auct. nouissima. col. 2. C. de inof. testa. 46. & seq. Item Coraf. in l. filium. quem habentem. C. fam. erc. 49. Item Alex. in l. in ratione. col. si. cir. princ. ff. ad l. fal. 52. opinio etiam glo. in d. l. si patronum ex debita. S. si. circa tex. in d. l. serui qui. reprobentur. 50
testis. in l. etiam. S. si. in l. si patronum ex debita. S. si. inducitur & declaratur. ibi. n. 42. reijcitur responsio Bertran. consi. 141. vol. 2. prior ad illa iura. 43. item consuetur responsio cuiusdam doct. ad prædicta iura. ibid. n. seq.
testis. in c. quamuis. de pact. lib. 6. non procedit stante enormi fessione. consi. 228. nu. 29. & 32. ubi dicitur esse communem opinionem. quod multo magis procedit. ubi renunciatis nihil accepit. 34
timor amissionis bonorum penam continet maximam. consi. 215. numero. 181
titulum habens præferri debet alteri non habenti. consi. 153. numero 14
titulus non requiritur etiam contra ecclesiam in præscriptione tanti temporis & c. consi. 166. n. 21
titulus licet annulletur dominum non transferatur. consi. 213. nu. 47. fallit in pacto legis commissoria. 48. & adiectionis in diebus. modo sit formiter cõceptum. 49. & sit appositum in ipso contractu. 50
titulus sine licentia probatur illum allegando. consi. 205. n. 9. & inde probando longam possessionem & patientiam aduersarij. 10. 11. que tamen ultra requirantur. 37. 38
titulus præsumitur in seruitutibus & longa patientia ob paruum preiudicium etiam in ecclesia. ibidem num. 14. secus ubi de magno tractatur. 13
titulus allegatus ex diutino actu quomodo capitulari debeat & probari. ibi. nu. 49
titulo antiquiori præsumitur. consi. 226. n. 10. quod procedit etiam in casibus. in quibus titulus patrocinitur. 11. ratio cur titulus antiquior præferatur. 12. & seq.
titulus recentior & ea que tendunt ad efficaciam eius in iudicio possessorio nihil profunt. ibi. n. 13
titulo nullo non acquiritur ius vel dominium. consi. 228. 51
tractatus requiritur in renunciacione. quam facit ecclesia. consi. 164. n. 11. & quando dicantur internensisse. 88. seu presumuntur interuenisse. 89
tractatus enunciativus satis probatur inter partes. ibidem nu. 88. & præsumitur ex antiquitate temporis interuenisse. 89
traditum pro forma illud dicitur. cum ultra proceditur annullando. consi. 232. nu. 30
transactio super alimentis consideranda & pro ætate transigentis. consi. 170. nu. 23
transactio. que facta est. post rem iudicatam. non valet in vim transactionis. iuramento submixta valet in vim pacti. consi. 228. nu. 7
transigi non potest post rem iudicatam. nisi neget iudicatum esse. vel sit dubium. consi. 201. nu. 24
transfusio vnus casus in mutuum sola conuentione fieri non potest. consi. 152. nu. 22. secus si in depositum. 23. in quo Bar. adducitur & Cast. & est communis sententia. 25
maleque fuit locutus Cast. consi. 170. vol. 2. 26
translatio legati in aliam personam censetur facta sub eadem conditione. quando in eodem testamento vel codicillis facta est. secus quando in alio testamento per quod prima reuo-

cat. consi. 112. nu. 88
translatio in dubio censetur in penam facta. consi. 116. nu. 37
translatio in vim penæ fieri potest etiam quando conditio vel implementum pendet à facto tertij. ibid. nu. 54
transmissionis coniectura ad nepotes sumitur ex eorum mentione. consi. 181. nu. 20. si conditionaliter facta fuit non autem si dispositio. 21
transmissio respectu quorum bonorum procedat. ibi. nu. 22
transmissionis beneficij hæredi hgedis competit. & est communis opinio. consi. 190. n. 35
transmissio non fit de iure non competentis. ibi. n. 61
trebell. in filijs primi gradus non patitur imputationem fructuum. consi. 131. nu. 20
trebell. filijs primi gradus prohiberi potest. ibidem n. 28. sed longè plures id negant. 29. & equiorem. veriore magis que communem fatentur. 30. procedit tamen. quando vna tantum quarta venit deducenda. secundum Cast. & sequaces. 31. sed contra per auctorem 32. & alios relatos. 33. consi. 187. nu. 38. consi. 204. nu. 124. cum seq.
trebell. dato quod indiretè filijs prohiberi possit. directè tamen secus. 38
trebell. si minus non potest. multo minus tolli ibi. nu. 40
trebell. dicitur prohibita. quando alienatio bonorum fuit prohibita. ibidem num. 51. etiam in filijs primi gradus 52. non ratione Rui. 53. sed alia per auctorem 54. declarando tamen ut per eum 55
trebell. cessat approbato testamento. in quo fuit prohibita. licet Cro. & alij contra. ibid. nu. 55. 56
trebell. minori prohiberi potest. & quomodo. ibidem nu. 60
trebell. cessat in ecclesia vel pia causa substituta. consi. 241. numero 3
trebell. non detrahit hges institutus in ue certa. ut in vsusu fructu. consi. 168. nu. 3
trebellianica dicitur detrahi contra voluntatem testatoris. consi. 181. n. 18. que sententia communior. est 49
trebell. nunquid propter omissionem inuentarij perdat. questio est ardua. consi. 187. nu. 1. indiget alijs sed sibiipsis extiterunt contrarij 2. nec quæ sit magis communis facile discerni potest 3. Catheranus in ea connumerat 48. doct. pro parte negatiua & 60. pro affirmatiua. & alios addit auct. 5. cum seq. pro affirmatiua. que verior & communior appellatur. 6. & aequissima. quando hares attingit res hereditarias. 7. & secundum eam Bar. & Bal. consulerunt. 8. estq. pars crebrior & fundator. 9. & in iure praticatur 10. & secundum eam Ferrarij fuit iudicatum. 11. forsam in extraneo non in filio 12. magis que nostris temporibus seruatur. 13. ampliaturque ut procedat etiam inuentario dolose facto 12. & in super in filijs secundum aliquos. 14. 16. minorique ratione. ut per Corn. 15. sed quod trebell. non perdat propter emissionem inuentarij longè plures tenuerunt 17. 19. & pro ea consuluit Ang. Arret. 18. sic. q. de consuetudine magis communiter obseruatur. 20. 21. & in pratica in curia parlamentis. 22. & est opinio magis pia & securior. 26. nec tantum est ab ea recedere in consulendo & iudicando. & frequentius calamo recepta est. sicque solitum fuit sens in Rota iudicari sepius. 27. male que Caceranus enumerat pro hac negatiua. cum longè plures enumeret Plan. de Plat. 28. & in filijs signatè procedit. 29. que sententia est aquir benignior & magis communis. & per totum mundum seruatur in liberis primi gradus. 30. quia in eis est continuatio dominij. 32. 37. & saltem de aequitate canonica. que fauet liberis. procedit 33. & sanis rationibus comprobatur. 35
trebell. detrahi non potest stante clausula. quod testamentum sortiat effectum omni meliori modo. consi. 204. n. 122. 133
trebell. olim directè prohiberi non poterat. per indiretum vero sic. ibi. nu. 129
Tullius reprehensus relatus in glo. in l. edictum. ff. de quest. consi. 175. nu. 30. 31
turris datio facta filijs locum habet in vno tantum filio. consi. 143. nu. 17. consi. 186. nu. 38.

INDEX

tutor tenetur facere inventarium, consi. 182. nu. 2. & ponere res in inventario per signa, latera & confinia. 4. alias com parere non potest in iudicio s. fallit in utilibus pupillo 7. & de filio curiarum, in quibus toleratur. 8. tutor conveniri non potest ad interesse, quia non emerit praedicti, nisi pro obitu quod extabant vendalia, & quod super hoc tractatum fuisset, consi. 218. nu. 102.

Variare licitum est alicui aduersus diuersas personas, & quoad unum dicere unum & quod ad alterum contrarium affirmare, consi. 112. n. 116. **V**asallus feudum perdit, qui vitam domini non defendit, nec eius famam, consi. 174. nume. 40. consi. 222. n. 142. **V**asallus potest alteri feudum infundare, consi. 224. n. 14. saluti si fuerit appositum pactum de non alienando. 15. consi. 225. nu. 12. **V**bi in contractu interueniunt nouae personae, noua qualitas & noua forma, nouus contractus dicendus est, consi. 112. numero 141. **V**bi pluria si habent, quod alterum est eligendum, interim non potest fieri alia dispositio in praedictum electionis, ibidem numero 223. **V**enditore condemnato ad restitutionem precij, pariter emptor censetur condemnatus ad restitutionem rei, consi. 149. n. 11. **V**endens carius ob dilationem datam ad soluendum quam faceret praesenti pecunia, an iuram committat. Saly. & auctor quod non si tunc emptorem non inuenisset, qui praesenti pecunia emeret, consi. 177. nu. 13. **V**endens omnia blada femina non dedit, consi. 216. nu. 29. **V**editio rerum immobilium communis fieri potest auctoritate consilij, apud quod est omnis potestas, consi. 237. n. 6. **V**enatorum Respub. nouior Roma nuncupatur, consilio 222. num. 139. **V**erba vniuersalia includunt omnia, & nihil excludunt, & geminata n. agis enixam denotant voluntatem, & praesens dispositio maiorisque roboris est geminata verbo vniuersalium, quam actuum eorundem, consi. 111. numero 30. **V**erba, ac si donatio facta non esset, reddunt eam nullam & sine effectu, ibid. n. 31. **V**erba magis deseruiunt naturae contractus quam de contra, consi. 212. n. 10. **V**erba cum effectu & non verbotenus intelligenda sunt, ibi. num. 11. **V**erba debent aliquid operari, ibidem nu. 87. **V**erba haec, stante in habitu viduali, & lectum, & honorem & eadem important, ac si diceretur, si ipsa steterit in habitu viduali, vel sicut non nupsit, ibidem n. 94. **V**erba haec, & non aliter nec alio modo, habente vim conditionis, ibidem nu. 194. **V**erbum deficere, verificatur etiam non natis, consi. 117. n. 11. sed alij contra. 53. 54. 56. **V**erba se habent ut corpus & superficies, mens verò se habet ut spiritus & anima, ibidem nu. 22. **V**erba, tunc & eo casu non recipiunt extensionem de casu ad casum concurrente mente testatoris, ibidem nu. 24. sed contra late, nu. 40. cum seq. **V**erba, si heres nullum adoptauerit, quomodo intelligenda sunt, ibid. n. 39. **V**erba nullum adeo vniuersale & indistinctum est, quod & cum instantibus non sit ciuilius intelligendum, ibid. n. 45. **V**erborum significatus sumitur ex praecedentibus verbis testatoris, ibidem n. 58. **V**erba nullum debet esse superfluum positum, ibidem n. 61. **V**erba generalia sunt obliqua, consi. 118. n. 2. **V**erba generalia non continentia delictum particulare, iniuriosa vocari non possunt, ibidem n. 12. **V**erba conditionalia nihil in esse ponunt, ibidem n. 35. **V**erbis incertis quis responderi non debet, ibi. n. 45. **V**erba legis generalis recipiunt interpretationem de habili

tate, ut inducatur correctio aliarum legum, cōf. 119. n. 39. **V**erba negativa in rem concepta negant omnem modum, cōf. 126. n. 7. **V**erbum relinquo, quādo non importet institutionem, & quādo sic, consi. 128. n. 8. 38. 41. **V**erbum praedictis refertur ad superiora cum omnibus qualitibus consi. eo. n. 31. **V**erba enunciativa in contractibus ad liberationem probata nunquid inducant dispositionem, consi. 120. n. 11. probant que ad effectum actus gesti. 12. secus si postea principaliter in dubium reuocentur. 13. **V**erba enunciativa in antiquis probant, consi. 137. n. 1. 2. 15. contra successores. 16. 17. & tertium n. 18. distinguendo tamē iter mag. u. & parui praedicti. 19. cōf. 143. n. 12. **V**erba enunciativa quando dicantur, ibidem nu. 14. **V**erba enunciativa in antiquis an vno vel pluribus instrumentis probentur, ibidem n. 26. 31. 32. distinctio Natta pulchra recitatur 27. cum ratione sua. 28. Castrensis que consi. 139. vol. 1. damnatur 29. **V**erba enunciativa geminata probant, ibidem nu. 50. **V**erbis erroneis enunciativis non est standum, ibid. n. 61. **V**erba toties, quoties, & praesens sunt ad infinitum, cōf. 144. n. 14. **V**erba vbi non conueniunt, nec conueniunt dispositioni, ibid. num. 32. cōf. 181. nu. 14. consi. 186. nu. 9. **V**erba in stirpes & non in capita, respectu descendendum operantur, consi. 146. nu. 18. & ad omnes gradus porrigitur. 19. licet reciprocā filijs facta non soleat ad nepotes porrigi. 20. **V**erba peto & volo, fideicommissum inducunt, consi. 147. n. 16. **V**erba, quia voluit bona i familia remanere, quādo inducunt simplex fideicommissum, ibid. n. 23. **V**erba enunciativa non probant enunciatum, quādo contingit de illo principaliter disputari, ibidem nu. 38. **V**erbum ceteris, totum comprehendit, ibidem nu. 51. **V**erbum alij, in institutione adiectum non excludit ab ea res legatas ante, & de ratione, ibidem nu. 56. vnde in substitutione fideicommissaria secus, & quare. 57. **V**erbum masculis, conuenit viris, consi. 153. num. 2. consilio 176. num. 15. **V**erbum ambiguum legari potest ex coniecturis declarari, consilio 158. num. 13. nisi legatum alteretur. 14. quia nouum legatum fit. 15. **V**erborum proprietates in legatis attenduntur, ibid. n. 16. **V**erba suppositiua probantur non faciunt, ibidem n. 25. **V**erbum hereditibus, in emphyteusi quomodo summendum sit, consi. 160. n. 3. & quomodo verbum successibus. 4. **V**erba quando cessant, dispositio quoque cessat, ibi. n. 9. **V**erba geminata mentem testatoris magis apertam demonstrant, consi. 162. n. 3. **V**erborum vniuersalitas sua vi omnia complectitur, cō. 166. n. 5. & casus non expressos improprios & maiores. 6. **V**erba intelligenda sunt secundum communem & vulgarem usum loquendi, ibid. n. 7. **V**erba specialia sunt expositiua praecedentium magis generalium, ibidem n. 11. **V**erba, ius non reddatur, impediunt processum, consi. 171. n. 2. **V**erba, singulis annis, sunt distributina, & quid significant, ibidem num. 24. **V**erba, tunc & eo casu, restrictiua sunt & impediunt extensionem fieri in substitutionibus, consi. 173. n. 20. tali que casu dispositio non verificatur, nisi conditionibus in forma specifica impletis. 21. & potissime procedit verbis geminatis, ut tunc & eo casu. 22. **V**erba restrictiua restringunt etiā dispositionem fauorabilem filiorum appellatione ex se natorum vel ex suo corpore veniunt nepotes, ibid. nu. 25. quod declaratur quomodo procedat. 27. 28. **V**erba, pro libito suo, denotant liberā voluntatē, cō. 176. n. 30. **V**erba alicui operari debent & quomodo, ibid. n. 36. **V**erba, cadat ab omni iure suo, requirunt sententiam, consi. 176. n. 16. secus si dicatur, penitus priuetur, seu prorsus priuetur, & de ratione differentiae. 17.

verba

INDEX

verba geminata censetur prolata cum maiore deliberatione, ibidem n. 23. & inde apparet de magis enixa voluntate disponentis. 24. **V**erba non aliter, nec alio modo, praesens habent naturam, consi. 180. nu. 19. & taxatum sunt. 20. **V**erba, quomodo, praecedente negativa significant nullo modo & in nihilum, ibi. nu. 21. **V**erba in futurum & vocatos, substitutionem comprehendunt, & quare, ibi. n. 27. 28. **V**erba ordine successivo, denotant, ut priore gradu sublato sequens admittatur, ibi. n. 38. **V**erba iuxta dispositionem & c. veniunt ad ampliandum substitutionem, ibidem nu. 35. **V**erba in totum, transiitionem impediunt, ibi. n. 46. **V**erba cum effectu summi debent, consi. 187. nu. 14. **V**erbum naturalis, secundum communem usum loquendi dicitur habere latiore significationem, consi. 187. n. 86. **V**erbum intelligitur, denotat fictionem in his, quae sunt ficta, consi. 189. nu. 6. **V**erbum, contra additiones, intelligitur de facto, consi. 195. nu. 6. nisi sit vniuersaliter positum. 7. **V**erba vniuersalia restringunt non possunt, salua ratione recti sermonis, ibidem nu. 9. **V**erbum, praedictis, est relatiuum praecedentium cum qualitibus suis, consi. 196. nu. 26. **V**erba mandati quando non comprehendunt conceptum & naturam ex clerico in facris constituto, consi. 199. n. 95. **V**erbum vniuersale velatum ad verbum praesentis vel praeteri temporis recipit limitationem, ibi. n. 110. **V**erba procuratoris potentis non attenduntur sed concedentis, ibidem nu. 120. **V**erba conditionalia in petitione legitimationis expressa licet ampla non sufficiunt, ibidem n. 132. nec vbi qualitates aggravantes delictum personarum & sub inuolucro verborum sunt expressa 133. exemplumque datur casus praesentis. 134. & sunt sententiae Rei. & Bal. 135. **V**erba generalia non comprehendunt odiosos, ibid. n. 136. **V**erba generalia Principis non comprehendunt ea, in quibus solet se difficilem reddere, ibid. n. 143. **V**erba mandati generalia vel dubia per constituentem interpretantur, consi. 203. nu. 71. **V**erbum possit, velut extensiuum trahitur ad futurum, consi. 204. numero 73. **V**erbum quod potest plura importare, referri non debet ad id, quod sit contra voluntatem testatoris, ibi. n. 93. **V**erbum placuerit, non importat liberum mandatum sed arbitrium boni viri, ibi. nu. 94. 106. **V**erba importantia arbitrium boni viri non includunt alienā di licentiam, ibidem n. 98. nec debent esse superflua. 97. **V**erba, quod partes facere possunt, quicquid eis placuerit, quid operantur, ibidem nu. 98. **V**erbum quicquid, adiectum verbo placuerit, facit illa importare liberam potestatem alienandi, ibi. nu. 99. secus si sit adiectum verbo facere vel faciendum 105. 106. **V**erbum speciale adiectum generali significatum illius restringit, ibi. nu. 107. consi. 214. nu. 56. **V**erba, quod partes & hi, quibus dederit, facere possunt, quicquid voluerint denotant datam esse facultatem alienandi, ibidem nu. 109. **V**erbum voluerit, importat liberam voluntatem, ibi. nu. 110. **V**erba plures & plures, de quatuor verificantur, consi. 208. numero 28. **V**erbum appetens, vertitur in ambitionem, cōf. 211. nu. 83. **V**erba, nullius momenti, excludunt iudicium modicum, ibi. n. 96. **V**erba testatoris diligenter inspicienda sunt, cōf. 215. n. 63. **V**erba, tunc & eo casu, substitutionem restringunt ad casum expressum, ibidem nu. 73. **V**erba specialia generalibus adiecta restringunt eorum significatum, consi. 216. nu. 1. quod quando procedat, declaratur, 39. 40. 41. **V**erba ratione adiuncti su. n. v. a. n. m. o. t. e. ibidem n. 3. non passim vel aequa. d. 42.

verba generalia ad specificata restringuntur, ibidem num. 4. quando salua ratione recti sermonis restringi possunt, alioquin secus. 44. 45. **V**erbum nullum est adeo generale vel vniuersale, quin ex consideratione debitarum circumstantiarum debeat limitari, ibidem 5. quando circumstantiae colligi possunt ex verbis, cuius exemplum datur. 46. sicut & aliud. 47. **V**erba generalia ciuilius non ruditer assumenda sunt, & quomodo, declaratur 52. **V**erba cum temperamento sunt interpretanda non amare, ibidem nume. 8. **V**erba summi debent secundum latam & impropiam significationem in materia fauorabili, ibidem nu. 10. **V**erborum multiplicatio non necessaria non mutat substantiam rei, ibidem nu. 19. **V**erba omnia & quacumque, in dispositione hominis comprehendunt ea, quae non solent sub simplici sermone venire, ibidem nu. 25. **V**erbum, omnia, est simpliciter vniuersale, & verbum, quacumque, dicitur vniuersale geminatum, ibidem nu. 31. **V**erba non debent esse superflua & sine effectu operandi, ibidem numero 32. **V**erba generalia restringuntur, ne sequatur absurdum, ibi. n. 50. **V**erbum possit, praeposita negatiua refertur potentiae, & prohibitionem inducit, consi. 218. nu. 32. **V**erba maioris auctoritatis esse videntur, quia quis magis virtute ratione, ibidem nu. 115. **V**erbum perpetuo, intelligit Bar. vsque ad annos 100. consi. 219. n. 4. sed contra per auctorem 31. & quando limitatur ad tempus. 33. **V**erba in perpetuum, non respiciunt aliquam temporis determinationem, ibidem n. 31. secundum suam genuinam naturam 32. licet secus vbi refertur ad hominem. 33. **V**erba testatorum referuntur ad ius & ad intellectum iuris, consi. 222. nu. 3. quod quando procedat declaratur. 103. **V**erba, si decesserit sine filijs, trahitur ad nepotes, ibi. n. 6. & quare 119. etiam si dictum fuerit sine filijs ex suo corpore natis. 7. & quare. 121. si verò de proximioribus dictum sit, veniunt etiā fratres filijs. 8. & quare procedat. 126. **V**erba si decesserit sine filijs legitimis & naturalibus ex legitimo matrimonio, posita videntur ad exclusionem legitimatorum per rescriptum, ibidem numero 17. sed contra, quod etiam ad exclusionem legitimatorum persequens matrimonium 134. **V**erba de filijs legitimis & naturalibus, ex legitimo matrimonio non respiciunt naturam, nec ad eam videntur referri, & ob id legitimatis sequenti matrimonio conuenire videntur, ibidem nu. 18. sed auctor contra, cum verbum natis suppletur & tacite subintelligatur. 144. & exempla doctorum de filijs ex legitimo matrimonio natis sunt expressio eius, quod tacite inest, quae nihil operatur. 145. **V**erba ex legitimo matrimonio, in conditione substitutionis posita videntur, ne substitutus natus ex legitimo matrimonio excludatur per legitimum, quod quare ratione dici debeat, pulchre subiicitur, ibi. n. 60. **V**erba, si decesserit sine filijs legitimis & naturalibus ex legitimo matrimonio, sic repetita & geminata censetur apposita ad excludendos legitimos per sequens matrimonium, ibidem nu. 61. idque maxime procedit, si fuerit in alijs partibus testamenti replicatum. 62. **V**erba, legitime natus, vel ex legitimo matrimonio natus, procedunt a pari, ibidem nu. 63. **V**erba testatoris debent intelligi verè naturaliter, non ciuilius nec per fictionem, nu. 97. 162. **V**erba legis quandoque recipiunt interpretationem iuris, ne resiliat aliarum legum correctio, secus in verbis hominis, ibidem nu. 100. **V**erba ex legitimo matrimonio, reducta ad vulgare, sunt haec de legitimo matrimonio, ergo non possunt verificari in filijs legitimis per sequens matrimonium, ibi. nu. 112. **V**erba, sine filijs legitimis & naturalibus ex legitimo matrimonio, denotant exclusionem substituti filios esse debere se-un-

INDEX

secundam leges & naturam ex legitimo matrimonio, qua
les non sunt legitimitati per sequens matrimonium, ibid. n. 113
verba de filiis legitimis & naturalibus, comprehendunt legi-
timatum per sequens matrimonium & substitutum ex-
cludunt, ibidem n. 135
verbum natis, subintelligitur in illis, ex legitimo matrimonio
ibidem numero 144
verba sine filiis legitimis & naturalibus, non requirunt nati-
uitatem ad inducendum legitimitatem, ibid. n. 145. secus
adiectis ex legitimo matrimonio 146
verba inuestiturae interpretantur in fauorem vasalli contra
tra dominum concedentem, ibi. n. 177
verba generaliter sunt intelligenda, consi. 223. n. 10
verbo generali omnia includuntur, ibi. n. 11
verba haec, quod quis non admittatur ad aliquam successio-
nem, qualiter intelligitur, ibidem n. 14
verba haec, aliquid impeditur, verificatur in quolibet vel
minimo impedimento, ibi. n. 15
verbum, circumscriptio, simpliciter prolatur intelligitur de
illa, quae est ex proposito, secus si dicatur de aliqua circum-
scriptio, ibidem n. 17
verbum unum speciale ubi additur alteri verbo generali re-
stringitur eius significatus, ibi. n. 42
verba, ita tamen, possunt intelligi conditionaliter, consi. 224
n. 1. item stant restrictiue & limitatiue precedentium
2. item habent vim limitationis & taxationis. 3. consi.
225. numero 6
verba, non alter nec alio modo, faciunt deficere consensum,
ibi. n. 5. quod procedit, ubi agitur de declarando actu ter-
tio non prejudiciali, alioquin secus 36. & seq.
verba ligant homines, ibi. n. 11
verba non debent esse superflua, nec apposta sine virtute ope-
randi, consi. 225. n. 10
verba haec, si aliquis ex filiis meis decederet absque filiis mas-
culis, denotat substitutionem copiosam, consi. 227. n. 11
verbum succedat, est verbum commune, ibi. n. 15
verba haec, nisi fecerit se allibrari, posita in statuto quid im-
portent, consi. 229. n. 13. Verbum fecerit subiunctiuo modi,
quod in praeterito & futuro reperitur, in dubio a lege
vel statuto prolatur intelligitur in futurum.
verba illa in legitimatione posita, quod ad ea bona, de quibus
libere potest disponere, non operantur quominus filius dica-
tur legitimatus. licet effectus successoris fuerit limitatus,
cōf. 231. n. 22. ite nec verba illa referuntur ad legitimam
filiorum, stante statuto, quod filia sit contenta 23. sed
uerunt prolata respectu bonorum feudaliū, seu fidei-
cūm, ibi. n. 24
verba enunciativa & narrativa notarij non probant, consi.
232. numero 40
verbis relatiuis facti fundamentū suscipi non potest, ibi. n. 39
verisimile non est, quod qualitas in precedenti capitulo adiecta
in fauore stipulationis, in sequenti capitulo ad ipsius odium
videatur reperita, consi. 112. n. 52
verisimile non est solum duos aggressurum, consi. 217. n. 18
verisimilitudo dicitur cognata naturae, consi. 171. n. 41
verisimilitudo in probationibus maxime consideratur, consi.
217. numero 34. cum habeatur pro lege, dato quod per
testes non conuincatur. 35
veritas quanto magis conuertitur, tanto clarior redditur, cōf.
164. n. 35
veritas fictioni praeualet, consi. 165. n. 26
veritas ex scripturis iunctis colligitur, consi. 191. n. 17
veritas ceteris reiectis est sequenda, & ei locus esse det. cōf.
221. numero 163. omnium namque fortissima est. 164. &
mater in stitit
veritas disputando facilius inuenitur, consi. 232. n. 2. item
magis in lucem venit.
veritas non debet taceri ad incommodum proprium, ibi. n. 3
veritas pro lege habetur, consi. 186. n. 16. etiam contra
tertium in his, quae sunt difficilis probationis, vt est filia-
tio. 18
via melior dicitur utrique parti consulens, consi. 116. n. 32

via benignior sequenda est, ubi nemo laeditur, consi. 199.
numero 145
via utilior praesumitur intentata, consi. 215. n. 140
viduitas dicitur onerosa mulieri, consi. 111. n. 24
viduitatis ademptio reddit ad fauorem uxoris, consi. 112. n. 50
viduitas perpetua inducitur per illa verba, stante in habitu
viduali, ibi. n. 99. 105
viduitas & honestas in quibus versetur, consi. 155. n. 2
vidua praesumitur de bonis viri defuncti quasuisse, consi.
171. n. 124
vidua non tenetur exire domum & ad iudicem ire intra no-
uem dies luctus viri, consi. 179. n. 35
vidua stuprum committens facit iniuriam marito defuncto,
consi. 202. n. 5
vidua tenetur compromittere cum filiis mariti defuncti, ibi-
dem n. 9
vidua non equiparatur coniugatae in omnibus & per omnia,
ibidem n. 35
vigilantibus iura subueniunt & impeditis, non autem negli-
gentibus, consi. 148. n. 49. consi. 227. n. 71
vinculum duplex difficius rumpitur, consi. 114. n. 24. &
fortius stringit, consi. 194. n. 16
viro probo & legali credendum, consi. 210. n. 8. 9. & admit-
titur ad probandum, contra praesumptionem iuris & de
iure 10. quod qualiter procedat & sit intelligendum de-
claratur. 69. 70
vir bonus tacere debet quod probare non potest, ibi. n. 71
Virginus honorem filiae eius vite preponendum putauit, cōf.
222. n. 142
vis tota in conclusione contractus consistit, consi. 111. n. 48
virgo pupillariter substituta, si monachabitur in tali loco, po-
test succedere ex pupillari licet nolit monachi, consi. 215.
n. 174. sicut suocata sit, si non nupserit. 175
virginem arctare ad ingressum monasterij dicitur quid illici-
tum continere, ibi. n. 180. ratioque subijciatur pulchra. 181
vita contemplatiua maioris est perfectionis matrimoniali.
consi. 215. n. 41. & excellentior quam actiua 185. actiua
tamen utilior est Reip. & ob id contemplatiue preferen-
da. 186. & cum matrimonium ab initio fuerit a Deo
constitutum.
vitium testamenti visibile dicitur, quod ex testamento colli-
gitur, consi. 159. n. 15. & vitiat missionem in possessione. 16
vitium in praesentatione testamenti postitū non vitiat, sed contra Curt.
vitiens tantum moritur non autem natus, consi. 117. n. 34
ultima voluntas & lex equiparantur, consi. 111. n. 91
ultima voluntas est variabilis, & mutabilis, ibi. n. 93
ultima in voluntate electione semel facta tollitur facultas
variandi secundum communem opinionem, consi. 112. n. 21.
sed declaratur latissime n. 171. vsque ad n. 183
ultima derogat prioribus, consi. 122. n. 22. consi. 221. n. 28
vocari solemniter quando qui dicantur, consi. 164. n. 84
vocatus qui non comparuit, censetur non venisse quia fuit
impeditus, non quia noluerit venire, ibi. n. 86
vocatus ultimo loco potest alienare, consi. 190. n. 56
voluntas testatoris seruari debet, consi. 116. n. 12. & pro lege
habetur 13. totumque facit. 14
voluntas testatoris consideratur in fideicommissis etiam per
coniecturas, cōf. 117. n. 20. & magis attendi debet quam
verba. 21. quod procedit, si de illa dispositiue appareat. 72
voluntas & potestas requiritur in quolibet actu, consi. 133.
n. 11
voluntas testatoris solum facit etiam tacita, consi. 155. n. 22.
consi. 170. n. 9
voluntas in mente retentā nihil operatur, consi. 168. n. 18. &
eius mutatio non praesumitur. 19
voluntatem caducitatis sufficit declarari per dominum, ha-
redes, vel habentes causam ab eo, consi. 171. n. 66
voluntatis mentione non solum sufficit vera sed etiam taci-
ta & praesumpta, consi. 175. n. 7. sed contra per aucto-
rem. 41. 42
voluntas testatoris ex verbis prolatis colligitur, cōf. 181. n. 9
voluntatis mutatio non praesumitur, cōf. 183. n. 15. cōf. 214. n. 42
volun-

INDEX

voluntas ex facto declaratur, consi. 207. n. 31. 32. & etiam
verbis, consi. 209. n. 70
voluntas testatoris debet attendi, consi. 222. n. 104
voluntas hominis consistit in verbis, sicut facies in speculo,
consi. eod. n. 105
voluntas & propositum distinguunt maleficia, ibi. n. 118
vltimas testatoris lex seruari debet in omnibus, ibi. n. 208
votum captanda moris reprobatum, consi. 119. n. 82
vniuersalis affirmatiua omnia comprehendit, & de illius vi
& efficacia, consi. 117. n. 5
vniuersalis negatiua circa casum negat omnē casum, ibi. n. 6
vniuersalis actus non valet, in quo duae partes ex tribus non
intervenierunt, cōf. 164. n. 7. 9. & hoc exprimi debet in instru-
mento 8. & cōm testatur Dec. 10. procedit tamen dicta
conclusio in vniuersitate, quae per se congregatur, secus si
mandato superioris, 80. 81. 83
vniuersitatis personae quando non possint actum impugare,
ibidem n. 87
vniuersitas si vocata fuit factum a duabus partibus venien-
tium valet, consi. 196. n. 20
vniuersitas non potest dicere de diffensu quorundam mor-
tuorum, ibidem n. 25
vniuersitas potest etiam immunitatem concedere pro re do-
nata, ibi. n. 40. non tamen in praedictum principis. 41
vniuersitatis consensus & licentia debet esse solennis in di-
minutione iurium suorum, consi. 205. n. 51
vniuersitate in representanda duae partes ex tribus consilij re-
quiruntur, consi. 232. n. 27
vniuersitas si defecit eo, ad quā tenetur, alter deficere potest, ibi. n. 37
vniuersitas dicitur, quod habet instatē necessitatis, cōf. 190. n. 64
vniuersitas pretij non soluit veluti interesse damni emergentis peti
possit loco fructuum per emptorē perceptorū, cōf. 172. n. 21
vniuersitas est quicquid promittitur preter sortem ex venditione
verum mobilium, ex quibus nullus fructus percipi potest.
consi. 177. n. 11. fallit si res in apotheca posita sint 21. &
in rebus mercalibus 21
vniuersitas facit geminare rem sui naturae non germinabilem,
ibidem n. 2. & eius aere nequissima auro aurū nascitur. 3
vniuersitas facit intentio lucris, ibi. n. 4. sed contra. 24. 25
vniuersitas allegans tenetur probare, ibi. n. 19
vniuersitas rapina sunt, consi. 218. n. 7. & eorum vorago animas
deorat & facultates exhaurit. 4
vniuersitas exerecentis reputantur pessimum genus hominum, ibi.
n. 5. & idolatriam committunt. 6
vniuersitas fuit contra Deum & hominem ac contra bonos mores,
ibidem n. 11. & contra naturam cum pecunia non germi-
net pecuniam. 12. item contra bonum publicum, & equi-
paratur igni maxime ledenti, licet non sentiat, & dicitur
ex actio iniquissima, & quatuor blasphemias inducit
abominabiles contra Deum.
vniuersitas non committitur nisi in mutuo vero seu ficto ex cōuentione
partium, ibi. n. 18. sed imo in quocumque genere contractuum
ex depravata intentione contrahentium. 59
vniuersitas crimen pertinet ad cognitionem iudicis ecclesia-
stici non secularis, ibi. n. 24. 25. quia est crimen ecclesia-
sticum ideo spectat ad ecclesiasticum. 26. quae sententia
communis est, ubi questio versatur super iure non super
facto 27. 28. sed auctor contradicit & adhibibilem pu-
tat opinionem praedictam. 72. & magis esse communem
probat, sicque fuisse iudicatum.
vniuersitas dicitur, quicquid accedit sorti, etiam in casibus, in quibus
aliquid pro interesse debetur, quia probandum est ipsi-
sum interesse, ibidem n. 41
vniuersitas dicitur empto frumento tempore messium mensurando
tempore pascatis: quia tunc plus valet regulariter, & licet
quandoque contra contingat, non consideratur: quia suffi-
cit spes contraria, ibi. n. 58
vniuersitas plus diligit pecuniam quam Deum siquidem a u-
niuersitate, consi. 218. n. 6
vniuersitas criminaliter puniri non potest. quia nulla lex hoc
dicit, ibidem n. 23. nisi extent statuta in loco penam im-
ponentia, 70. 71

vniuersitas contractus praesumitur, quando pacta omnia sunt
in fauorem creditoris debitoris vero nequaquam, ibi. n. 43
vniuersitas contractus occulte plerumque inuenit, ibi. n. 46
vniuersitas dolum committit in exigendis vniuersitas contra prohi-
bitionem & puniunt per episcopum poterit etiam puniri
per iudicem secularem in excessu penae, cuius rationem
subdit: quia tale crimen est de foro suo, cum viroque iure
vniuersitas sint prohibita, ibi. n. 72
vniuersitas facit nedium pactum sed intentio, ibi. n. 143
vniuersitas reuocatio operatur translatione dominij cōf. 163. n. 13
vniuersitas reuocatio modici nihil operatur ad validita-
tem donationis, ibi. n. 27
vniuersitas secundo marito relicto, proprietate vero de filiis pri-
mi matrimonij, quomodo ille sit exequandus proprietati,
ne vir plus filiis consequatur, consi. 170. n. 25
vniuersitas mulieri relicto, ea non tenetur satisfacere debita de
fructu de suo usufructu, consi. 172. n. 1. sed vendi debent
tot de bonis per heredem proprietarium, & de illis solui
debent, si vero legata facta sint, ab usufructuario vendi
debent 21. & si annua sint legata 15. & de ratione 16.
nisi usufructus aborbeant. 17. 18
vniuersitas debetur de eo quod superest ere alieno deducto,
ibi. n. 8
vniuersitas & pignus sunt alienationis praesidia, consi. 176.
num. 47
vniuersitas dicitur successor particularis, consi. 171. n. 12
vniuersitas tenetur ad omnia si ratione fructuum, rei im-
mineat, secus si persona, ibidem n. 20. 22
vniuersitas an teneatur solus ad affectus domus defun-
cto locata, quā habitauit ipse usufructuarius, ibi. n. 25
vniuersitas & cadat, constare debet de voluntate domini, consi.
171. n. 17. & requiritur sua declaratio priuationis. 18
vniuersitas instrumenti quando dicatur nouus vel veteris continua-
tio, consi. 196. n. 18
vniuersitas trahitur fixorum non prodest non probata seruitute &
eius praescriptione, consi. 205. n. 32
vniuersitas aliquo iure debet eo vt cum omnibus qualitatibus suis
consi. 161. n. 2. cui datur in stantia. 12. & declaratur. 14
vniuersitas ob publicam, quis potest res sua priuari a Principe,
consi. 232. n. 21
vniuersitas expirat post aditam hereditatem, consi. 146
n. 5. compendiosa dicitur mentione mortis in ea facta. 8.
& fideicommissariam continet post aditam hereditatem
infinito moriente. 9
vniuersitas expirat adita hereditate, & locū habet, quoties quis
non sit haeres, vel quia nolit, vel quia non possit, consilio
162. n. 7. vt moriendo 9. vel non nascendo. 10
vniuersitas substitutio si haeres non erit, quomodo verificetur,
consi. 222. n. 127
vniuersitas ubi constat fuisse mortale, vulnerans tenetur de occi-
so, & statim certo & non est solus dubitator, nec vulne-
ras excusatur allegans, quod vulneratus medicū non adhibuit,
vel imperitum adhibuit & id genus, contra Vitam inum.
taliterque vulneratus pro mortuo habetur & illi equipara-
tur, consi. 121. n. 1
vniuersitas ubi non erat mortiferum mors secuta videtur culpa
medici vel infirmi, ibidem n. 4. vulneratusque de occiso
non tenetur. 5
vniuersitas quando dicitur mortale, statimque iudicio medico-
rum, nunquid dicitur mortale vel non, ibi. n. 5
vniuersitas quando possit esse mortale ex loco dubitari potest, ibi.
n. 6. vt in capite gula, peccatore. 19
vniuersitas allegans & probans non fuisse adhibitam diligen-
tiam infirmo excusatur a pena mortis, ibi. n. 10
vniuersitas in casu dubio mortuus, ibi. n. 7. sed contra. 13. 26
vniuersitas mortuus sine alia superueniente percussione dicitur
ad vulnerante occisus, ibi. n. 8. quod declaratur quomodo
procedat. 27
vniuersitas in casu dubio vulneris mortis vel non, veniens
praesumitur ex illo mortuus, ibi. n. 9. 28. si illic concurrerit
bus coniecturis in contrarium 14. vt quod tidium surre
xii

xit & ambulavit, quod vulneratus vitam malè regulatã
 gessit medico non parendo. 18. vel domũ exiit & ad ae-
 rem 19. vel medicum imperitum adhibuit 20. aut nul-
 lum, vel ex alia infirmitate superveniente decessit. 21.
 vel post tempus longum arbitrium. 23
 vulneratus si semper de malo in peius processit, presumitur
 mortuus ex vulnere, ibi. n. 15. vel si dolor continuus ad-
 fuit ob nervos vulneratos. 16.
 vulneratus presumitur mortuus ex causa, quæ supervenit,
 ibi. nu. 21. idem si ante infirmus erat, nam presumitur mor-
 tuus ex infirmitate illa. 22
 vulneratus non presumitur mortuus ex vulnere concurren-
 te tempore, infra quod decessit, & quantum requiritur.
 24
 vxori factio legato, si vitã vidualem duxerit restitui debet
 cum fructibus ea secundo nupta, consi. 111. n. 83
 vxor instituta à viro sub conditione, si accipiet ordinem san-
 cti Francisci, non dicitur impleuisse conditionem, si illum
 habitum accipiat & non perseueret. consi. 112. nu. 103
 vxor viro indeo per viam donationis succedere potest secun-
 dum legem Moisaicam, consi. 119. n. 83. quod tamen ad ter-
 minum & modum recurri debet ad ius commune velut in
 casu omisso per distam legem. 84
 vxor gravata pauperibus dare, quicquid de fructibus super-
 erit ultra victum, non tenetur de fructibus dotis dare. consi.
 148. nu. 6. quod qua ratione procedat declaratur. 53
 vxoris appellatione non venit sponsa, consi. 155. n. 10. &
 quando. 14
 vxor instituta in usufructu & filij post mortem, non dicitur
 hæres gravata, sed simplex legataria usufructus, consi.
 168. n. 1. & de ratione 2. at quod imò dicitur hæres in soli-
 dum. 6. & post mortem gravata filijs restituere per fidei-
 commissum 7. Bal. & alij sic. tenent. 8. & est communis
 opinio 9. 10. nec ab ea in iudicando & consulendo reced-
 endũ, potestque vel eius hæres detrabere trebellianicã. 11
 vxor instituta potest sibi mutare causam possessionis, ibi. nu.
 16. sed de animo suo constare debet. 17
 vxori legato usufructu filijs institutis, si ea vitam castam &

honestam non servabit, eisque privatis preter legitimam,
 si eam molestaverit, quid iuris dicendũ sit, cõs. 170. nu. 1
 vxor relicta simpliciter usufructuaria debet alimenta con-
 sequi tantibus filijs, ibi. nume. 6. 7. secus si solus & integer
 usufructus fuerit ei relictus 8. idem ex tacita & conie-
 cturata voluntate defuncti 9. unde tanto magis ex ma-
 nifesta. 10
 vxor presumitur de bonis mariti quævisse, consi. 171. n. 123
 idem de vidua. 124
 vxori leges repudia concedunt ob seuitã viri, canones ve-
 rd separationem thori, consi. 174. n. 1. 2
 vxor non est viro restituenda, si non potest cum eo tute-
 morari, ibi. nu. 3. & iudex potest eos separare. 4
 vxor non est restituenda viro cautionem offerenti, ibidem n.
 6. non enim debet illa se committere fragilitate cautio-
 nis, si odium est capitale 7. fallit, quando extant plures fi-
 lij, & id genus 41
 vxor præcisè compelli potest in unum redire cum viro suo,
 ibidem nu. 8
 vxor temere recedens à marito dicitur eũ spoliare, ibi. nu. 1
 vxoris in iuria gravis verborum in maritum, ibi. n. 14
 vxor non tenetur se committere fidei mariti sui minan-
 tis & verberantis eam, consi. 189. n. 23
 vxor non potest filijs secundi matrimonij relinquere, quæ per-
 cepit ex facultatibus primi viri, sed pertinent ad filios pri-
 mi matrimonij, consi. 192. nu. 15. Ripaque in ea re casum
 proponit in l. fœmina. C. de secund. nup. 16. & alium ponit
 auctor. 17
 vxor quando dicitur reliquisse filio secundi viri contempla-
 tione filij non autem patris sui, ibidem n. 29. 31. & quid
 ubi sumus in dubio. 30
 vxor in legatis est privilegiata, sicut filius & alia persona
 coniuncta, consi. 216. nu. 56. 57
 vxor si fuerit instituta & gravata pauperibus dare, quic-
 quid de fructibus sibi supervenit ultra victum, adeundo
 videtur dotẽ suam deduxisse, & ideo eius fructus nõ tene-
 tur pauperibus dare. consi. 232. n. 27. declaratur nume-
 75. & seq.

F I N I S.

CONSILIORVM,
 SEV MAVIS
 RESPONSORVM
 EXCELLENTISSIMI
 IVRISCONSULTI
 D. HIPPOLYTI RIMALDI
 FERRARIENSIS
 Liber Secundus.

PRO ILLUSTRIBVS FRATRIBVS TRIVVLICIS CONTRA SOVICOS.

ARGVMENTVM.

De conditione in prima donatione posita, nunquid in secunda repetita cenferi debeat. Quando data fuit electio nominandi personas. prima nominatio an valeat & variari possit an secunda prævaleat & alia scitu digna.

S Y M M A R I V M.

- 1 **M**ENS disponentis attenditur et in cõtractib.
- 2 **E**xpressum haberi debet quod quis interro-
 gatus verisimiliter disposuisset.
 Si tamen colligatur ex expressis, secus si casus omni-
 no fuerit omisus. 45. 46.
- 3 **R**enuntiatio restringi debet scdm eius cam finalem.
 Fallit ex alijs. 50.
- 4 **D**onũ si continet comodũ det et in ea onus subintelligi.
 Quod pulchrè declaratur. 51.
- 5 **S**ubrogatũ sapit eius naturã i cuius locũ subrogatur
 Fallit primò quorities illud in cuius locum subroga-
 tur fuit extinctum. 55.
 Secundo in re singulari. 56.
 Tertio procedit quo ad primordiale naturam se-
 cus quò ad accidentalem. 57.
 Quarto non procedit respectu pena. 58.
 Quinto quando non tendit ad idem. 59.
- 6 **D**onatio translata in aliam facta videtur cum con-
 ditione in ea posita. Et idem de legato.
 Si aliũ facta fuit translatio, secus si eidẽ facta sit. 60.
 Vel si in diversa scriptura. 61.
- 7 **C**ontractus ab effectu rei non autem secundum so-

- num verborum indicatur.
- 8 **C**ontractus reformatus censetur cum prima quali-
 tate factus.
 Quod declaratur. 62. 63.
- 9 **R**epetitio qualitatis cõsetur facta ex idẽitate ronis.
 Et ex voluntate presumpta.
 Fallit ut dicitur. 67.
- 10 **C**ontractus sequens declaratur et interpretatur ex sequenti.
 Et ex repetitione primifacta in secundo videtur
 ab eo recessum. 68.
- 11 **E**lectione facta variatio non admittitur.
 Fallit quando electio fuit nulla. 69.
 Vel quando facta fuit cum protestatione. 72.
 Et electio penderet à voluntate. 73.
 Vel electus esset absens antequam acceptauerit. 75.
 Vel si facta fuit electio in testamento. 76.
- 12 **L**egatum acceptans videtur approbasse volunta-
 tem testatoris.
- 13 **D**onatio vxori facta plenius interpretanda.
- 14 **R**epeti non debet conditio viduitatis in prima dona-
 tione posita in secunda vxori facta.
 Sicut nec quando viiaretur actus in ea factus. 12.
 Et quando tractatur de præiudicio tertij. 19.
 Nec quando materia favorabilis restringeretur. 20.
 Lib. 2. Hippol. Rimaldi. A Vel

- Vel oratio aduersatur, aut separate sunt dispositio-
nes, vel tempora.
Vel subest diuersitas rationis. 27.
Nec ubi conditio est onerosa, vel odiosa. 23.
Aut continet penam. 29.
Nec ubi renunciatum fuit prima donationi. 30.
12 Ablatiui absoluti faciunt conditionem.
Maxime facti per participium. 79. 80.
12 Conditio importat formam.
Qua non seruata corrumpit actus.
13 Forma in dubio videtur esse substantialis.
Eiq. nihil addi potest, vel minui.
14 Argumentum à contrario sensu valet in contractibus
Etiam stricti iuris.
Et in dispositione conditionali.
15 Clausula non aliter nec alio modo, denotat condonem.
Et quod requisita sint de forma contractus.
16 Negatiua preposita uerbo posita, remouet poten-
tiam ab actu.
Eumq. nullum reddit in contrarium factum.
16 Negatio destruit omne quod sibi obstat.
17 Relatio qualitatis non fit in alia dispositione quoties
reddetur inutilis.
Cuius exemplum dat post Baldum. 18.
19 Fideiussor primæ conditionis non tenetur in secun-
da prorogata, uel innouata.
20 Nominatus primò censetur pradilectus.
21 Conditio sicut exprimitur ex uoluntate, ita omit-
titur ex uoluntate.
22 Ratio diuersitatis querenda non est in dispositio-
nibus separatis. 66.
23 Qualitas masculini sexus in uno capitulo, non in-
telligitur in alio repetita, quando filia priuaretur
hereditate paterna.
24 Viduitas dicitur onerosa mulieri.
25 Repetio ex quibus inducatur, uel non. 42. 43. 44.
Et in diuersis instrumentis cessat. 26.
27 Interpretatio latior fit in testamentis.
In donatione latissima.
28 Qualitas adiecta uni legato non refertur ad aliud.
29 Casus penales sunt stricti iuris, neque recipiunt in-
terpretationem extensiuam.
Seu similitudinariam.
30 Verba uniuersalia includunt omnia.
Et nihil excludunt.
Et geminata magis enixam denotant uoluntatem,
& precisam disponentis.
Maiorisq. roboris est geminatio uerborum uniuersa-
lium, quam actuum eorundem.
31 Verba ac si donatio facta non esset, reddunt eam
nullam, & sine effectu.
32 Repetio conditionis in actu nullo posita, non potest
in alio fieri. 33.
32 Conditio regulariter non subintelligitur, nisi fuerit
apposita.
34 Legatus si fiat uni sub conditione: et illud in alium
postea transferatur respectu primi legatarij id
et conditio annullatur.
Tamen translatio censetur facta in eadē condonē.
Secus si eadem primo et secundo conferatur actus.
Et de ratione Bartoli. 35.
36 Conditio in uno legato posita, in alio repetita non cen-
setur ut plures tenent, 37. 38. 39. 40.

- 36 Argumentum à re ad tempus ualet.
Mulier transiens ad secunda uota non succedit fi-
lio ex tacita pupillari.
40 Persona indignitas non ita de facto repellit à reli-
cto in expressa uoluntate testatoris sicut in tacita.
40 Natta cons. 459. Castrensem dānat consil. 11. uol. 2.
41 Marius ex transitu mulieris ad secunda uota non
offenditur nisi quatenus uulit.
47 Disponens quod non expressit, negasse uidetur.
48 Vis tota in conclusione contractus consistit.
49 Repetio cessat propter noua pacta.
Licet legatum fuerit ampliatum. 50.
51 Inducta ad argumentum non debent operari di-
minutionem.
52 Intellectus l. un. c. a. S. pro secundo, C. de cad. tollen.
53 Alexander consil. 66. uol. 3. per Decium consil. 190.
pro se adductus probat aduersus eum.
54 Conditio uiduitatis non intelligitur repetita in se-
cundo legato loco primi subrogato.
56 Subrogatum sapit naturam eius cui subrogatur in
totum, secus si in partem.
58 Pœna est quem priuari libera administratione, &
iure sibi quaesito.
62 Contractus quando dicatur renouari, 63.
Vbi ponitur exemplum Areuini.
64 Contractu principali resciso penalis etiam cense-
tur rescisus.
65 Reformare quid sit propriè.
67 Repetitionem quis censetur noluisse facere ubi eam
non expressit.
70 Quod nullam est nullum producit effectum.
71 Nominatus primò uenit preferendus secundum
necessitatem saltem causatiuam.
72 Protestatio quando inuocet uel non.
73 Primogenituram quando princeps possit reuocare.
74 Argumentum à communiter accidentibus ualet.
74 Presentia non presumitur in actu qui eam non re-
quirat.
75 Ius quaesitum sed non plenum potest reuocari.
76 Actus in testamēto factus reuocatur reuocato testō.
77 Nominatis singulis queritur pro rata.
77 Ius tertij non licet allegare.
Sed defectus iuris sic.
78 Lex unica, C. de his qui ant. aper. tab. quando lo-
cum habeat.
80 Conditio uiduitatis indicta mulieri per maritum
durat perpetuo. 81
Idem si per filium matri. 82.
83 Vxor facta legato si uitam uidualem duxerit, re-
stitui debet cum fructibus ea secundo nupta.
84 Testamentum morte confirmatur.
85 Paria sunt quid fieri tempore inhabili uel conferre
in tempus inhabile.
85 Nulla & inualida non sunt in consideratione.
86 Codicilli corrumpunt sublato testamento propter non
aditionem.
Et quando declaratur.
87 Clausula codicillaris quando trahitur ad futurū.
Et per eam censetur rogati uenientes ab intesta-
to. 88.
Si tamen adcant alias deficit testamentum.
89 Electio pure non facta corrumpit.

- 90 Dispositio non verificatur in primo actu quando
per eum non est satisfactū intentioni disponentis.
Cuius historia recitatur.
91 Vltima uoluntas & lex equiparantur.
92 Lex boues. S. hoc sermone cessat, quando disponentes
aliter expresserunt.
Vel quando uerisimiliter colligeretur ex cōiecturis.
93 Vltima uoluntas est uariabilis & mutabilis.
93 Actum faciens censetur se astringere legibus de il-
lo actu loquentibus.
Et in dubio intelligitur factus secundum quod ius
disponit. 94.
95 Actus qui sequitur declarat precedentem.
96 Dominus non conquassus de caducitate ueniente uia
salto non potest eius heredes molestare.

CONSILIVM CXI.

Auxilium meum à Domino.

ROPONITVR, quòd olim D. Au-
gustinus Triuultius quadam bona
donauit honeste D. Susane eius uxori,
cum facultate de illis pro certa
summa disponentis, ac ea dimittendi
Domine Catherine communi filie, uel eius filijs, aut
filijs masculis quondam D. Nicolai Triuultij fratris
ipsius donantis, Ipsa stante in habitu uiduali, & le-
gum & honorem ipsius D. Augustini honestè
custodiente. Postea, cum mutuo consensu dictorum
Ingalium renunciatum fuisset dictæ donationi, rur-
sus eundem D. Augustinum partem de dictis & a-
lijis bonis (& sic uariata fuerunt corpora bono-
rum) prefate Domine Susane donasse, cum fa-
cultate disponentis de certa eorum summa, in dictam
D. Catherine, aut eius filios, uel in filios dicti quon-
dam D. Nicolai; uel in filios D. Antonij pariter fra-
tris ipsius donantis (& sic noua persona fuit adie-
cta) eligendo liberè; quos eorum magis illa uellet,
ut in codicillis ipse postea declarauit. Quo demū
defuncto D. Susana primum condidit testamentum,
& in summa dictorum bonorum taxata, nominauit
filios D. Antonij, & cum postea ad secundas nuptias
transiisset, in secundo testamento nominauit in eis-
dem bonis D. Catherine filiam suam, que moriens
instituit Ill. Comitem Ioannem Firmum Triuultium
eius filium Genitorem petentium consilium meum.
Defuncto postea D. Dionysio (ultimo loco ut dicitur
filio D. Antonij relicto herede D. Adriano Soui-
co Patre D. Hieronymi & Fratrum, qui cum Illustri-
bus istis fratribus de Triuultijs contendunt. Et no-
dus huius cōtrouersie totus uersatur, (ut Souici fra-
tres supponunt) D. Susanam post transitum ad se-
cunda uota non potuisse nominare in dictis bonis D.
Catherine, cum conditio uiduitatis in prima do-
natione expressa, censetur in secunda donatione re-
petita. Vnde remanente ualida ac firma nomina-
tione per eam facta in primo testamento de filijs D.
Antonij, sequitur D. Dionysium decedentem ultimū
eorum, legitime potuisse in dictis bonis instituere D.
Adrianum Souicū, & eius medio dicta bona ad eius

filios pertinere, non autem ad istos Illustres fratres
de Triuultijs. Quare uidentur esse, nunquid inten-
tio sua de mente iuris procedat.

TPRIMA consideratio
ne dicendum uidetur,
eos iustitiam fouere, cū
pro eis in terminis re-
sponderit Decius consil.
190. cuius non medio-
cris auctoritas esse ui-
detur.

Mouetur in primis ad
demonstrandum, quòd conditio uiduitatis
† in prima donatione posita, intelligitur in se-
cunda donatione repetita, considerando men-
tem mariti disponentis, quæ etiam in contra-
ctibus attenditur l. fi. C. quæ res pign. l. in con-
uentionibus. C. de fideicō. l. in uenditione. ff.
communia præd. quod etiam præter eum con-
firmat Crauet. consil. 33. nu. 21. & latius Paris.
consil. 64. nu. 37. vol. 1. ubi dicit, mentem prin-
cipaliter attendi debere. Et in terminis dona-
tionis ponit idem Cra. consil. 51. nu. 2. nam non
uidetur dubitandum, intentionem D. Augusti-
ni mariti fuisse, ponendi dictam conditionem
uiduitatis in secunda donatione. Et si de hoc
interrogatus fuisset, uerisimiliter ita respōdif-
set, cum militaret eadem ratio in secunda do-
natione, quæ in prima, meritò debet haberi p
expressa, iuxta glo. not. in l. tale pactum. S. fi. ff.
de pact. quæ locum habet in cōtractibus, ut ibi
per Bal. & in l. 1. C. quæ res pign.

secundò mouetur Dec. † quia renunciatio
primæ donationi non fuit facta simpliciter, sed
ad finē, ut fieret alia donō fauorabilior D. susa-
ne respectu bonorū fitorū in territorio Medio-
lani, ex quibus redditus facilius percipiunt, igi-
talis renunciatio restringi debet secundū eius
causam finalem l. si actione, & ibi Bald. & Alex.
C. de pact. non autem, q̄ conditio uiduitatis in
prima donatione expressa remoueretur.

Tertiò subiungit Dec. quòd, cum † commo-
dum primæ donationis in secunda cōtineatur,
pariter onus uiduitatis in ea debet intelligi l.
vnica. S. pro secundo, C. de cad. toll. l. secundum
naturam ff. de reg. iur. tantoq; magis aucto, cō-
modo in secunda donatione. Nam si uoluit ma-
ritus, quòd uxor uida remaneret in prima do-
natione minoris utilitatis, fortius idē uoluisse
uidetur in secunda pinguiori.

Quartò confirmat, nam secūda donatio fuit
† in locum primæ subrogata, ergo condō uidui-
tatis in prima expressa, censeferi debet in secūda
repetita, quia subrogatum sapit eius naturam,
in cuius locū subrogatur, l. fi. eum. S. qui iniuria
rum, ff. si quis caut. dato, q̄ in aliquo discrepet
subrogatum, nam in alijs sequitur eius naturā,
loco cuius subrogatur, ut per Castr. cōf. 129. li-
cet ista D. Lifa. col. 5. quod & latius firmat Tira-
quell. de retract. lignag. S. 1. glo. 9. nu. 8.

Quintò comprobare conatur hoc Dec. quia
5 prima donatio ¶ translata fuit in effectu in secundam, in qua nulla cōditio ponitur, per quā D. Susana grauat, ergo dicta translatio facta videtur cum illa conditione viduitatis, quae continetur in prima donatione, ut in simili dicitur de legato, q̄ si transferatur, uidetur transferri cum conditione prioris legati l. legatum. ff. de adi. leg. l. Gaio, in prin. ff. de alim. & ciba. leg.

6 sextò suadet, ut ille subdit, nam qualitas contractus ¶ ab effectu rei, non autem secundum solum uerborum iudicatur, ut not. Bal. in l. 2. C. commo. Abb. in c. constitutus, col. fi. de reli. do. mi. at prima donatio cōsiderato effectu nō fuit annullata, ut uerba sonant, sed reformata respectu bonorum extra territorium Mediolani cōmunitatorum, l. iurisgentium. S. adeo ff. de pact. merito, quia à contractu reformato non v̄ recedendum, nisi quatenus in reformatione dicitur expressè, qualitas prioris donationis, hoc est d. condō repetita uidetur in secunda, ut not. Bal. in l. pacta nouissima, col. fi. C. de pact.

7 Septimò ¶ coadiuuat Dec. opinio, suam, quia in secunda donatione eadē ratio omnino subesse uidetur, ut talis conditio uiduitatis intelligatur, ergo repetita uidet in ea, quia ex identitate rationis qualitas repetita uidetur, ut not. Bal. in l. Titius C. de oper. libe. in fi. immo etiā ex uoluntate praesumpta, ut not. Bar. in l. seię S. Gaio ff. de fun. istr. de qua cōstare v̄ ex p̄dictis.

8 Octauò & vltimò facit sc̄m Dec. q̄ ¶ contractus, qui sequitur, declaratur & interpretatur ex alio p̄cedenti, lz. ex interuallo, ut not. Ang. in l. si quis cum aliter. in prin. ff. de uerb. obl. & in l. pacta nouissima. col. fi. C. de pact. tantoq; magis cum in secunda donatione narratum fuit, de praebula & cōditione uiduitatis in ea posita, unde colligitur, uoluntatem donātis fuisse, per talem praefationem, dictam cōditionem repetitam censerī in dicta donatione sequenti l. Titia. S. idem respōdit ff. de uerb. obl. Et haec sunt, quae ad inducendam repetitionem dictae conditionis uiduitatis in secunda donatione deduxit Decius.

9 Non d̄, praeter Decium ¶ uidet ex alia ratione periculosa nominatio facta dictae D. Catherinae, cum D. Susana prius nominasset filios D. Antonii, nō v̄ eis electis, potuisset uariare, & eligere D. Catherinam, ut est glo. not. in l. unum ex familia. in prin. uers. mutetur. ff. de leg. secundò, in prima solutione, quam ponit ad l. h̄mōi. S. stichum ff. de leg. 1. vult. n. q̄ quando testator pure grauat heredem, ut restituat hereditatem uni ex familia, quem ipse elegerit, seu nominauerit, facta electione de uno, nō possit uariare, sequitur Cy. in addi. Bar. Cast. & Imol. nemoq; scribentium dissentit, prout testatur Crot. cōf. 11. nu. 34. tantoq; magis augetur difficultas, q̄ Do. Augustinus in primo codicillo declarauit tempore primae donationis intellexisse, q̄ D. Susana disponere posset ad eius beneplacitū,

eligēdo Liberē, quem uellet, nō attēto ordine scripturę, nec p̄sonarū proximiorē uinculo, unde cū sibi data fuerit facultas talis eligendi in vltima uolūtate, semel electis per eam filiis D. Antonii non licuit uariare l. serui electione. in prin. ff. de leg. 1. l. apud Aufidiū. ff. de opt. leg. ubi ius eligendi dicitur esse consumptū per electionem, quod arguit uariationi locū nō esse.

10 Decimò repugnare ¶ uidetur istis Ill. Fratribus de Triuultis, q̄ D. Catherina legatum sibi factum in secundo codicillo acceptauit, unde tacitè uidetur approbasse uoluntatem suā, iuxta not. per Dec. cōf. 299. nu. 13. & cōf. 425. nu. 8. & per consequens licuit D. Susana nominare, quem uoluit ex primo codicillo, nec talis nominatio nunc debet in dubium refricari, uel impugnari, unde sic uidet ex multis dictos fratres Triuultios succumbere debere.

Quibus tamen non obstantibus, longè uerius puto, totum contrarium debere dici & iudicari. Moueor ¶ in primis, quia D. Augustinus dictam donationem fecit D. Susana uxori suae dilectissimae, prout in prin. facti narrat Illustris Comes & Clarissimus Iurisconsultus D. Georgius Triuulcius Mediolani senator Regius vnus ex dictis fratribus, quo fit ut ex tanta coniunctione personarū, qualis est inter maritum uxorem, l. cū alienā, & ibi not. C. de leg. Bald. & in l. si. col. 2. uers. item dico si legit. C. de indic. uid. toll. & intensa dilectione, qua D. Susanam prosequēbatur D. Augustinus, talis donatio latè & plenius uenit interpretanda, ut in legato dicitur, in l. Aurelius S. Titius testō, ff. de lib. leg. & in l. si seruus plurium. S. si. ff. de leg. 1. tradit Corne. cōf. 183. num. 5. uol. 4. Hiero. Albanus postea Reuerendissimus Cardin. cōf. 39. nu. 5. Natta cōf. 186. & cōf. 296. in fi. de filia loquentes, de sorore Dec. cōf. 289. uers. 8. coadiuuatur, & in terminis de uxore idē Dec. cōf. 601. nu. 6. ergo sine conditione praedicta uiduitatis secunda donatio uenit intelligenda, quia sic latè & plenius intelligetur.

12 secundò confirmatur haec ¶ conclusio, quia si diceremus conditionem uiduitatis repeti debere in secunda donatione facta cum facultate concessa D. Susana nominandi personas, de quibus in ea, sequeretur, q̄ nominatio facta per eā secundò nuptam de D. Catherina filia uitiaretur. Probarur, nam illa uerba, *Ipsa stante in habitu uiduali* apposita in prima donatione, quae sunt ablatiui absoluti, faciunt conditionem, ut not. omnes in Rub. ff. solu. matri. & in l. à testatore. ff. de condi. & demonstr. D. meus Riminaldi. cōf. 65. nu. 18. & cōf. 83. nu. 17. & alibi saepe Doctores, conditio uerò importat formam, Bal. in auth. matri & auic. C. quan. mul. tut. offic. moder. in capitulo cum dilecta, de rescrip. Dec. cōf. 77. in prin. & cōf. 466. col. pe. & ea non seruata corrumpit actus, ut per eos. Et ponit Cyn. & Bal. l. ambiguitates. C. de testa. Doctores in l. cū hi S. si Prator. ff. de transf. Dec. cōf.

531. nu. 3. cōf. 558. col. 2. Soc. Iun. cōf. 37. nu. 8. vol. 2. Barb. cōf. 44. vol. 1. Marf. cōf. 14. nu. 8. cōf. 18. in prin. D. meus Rim. cōf. 180. nu. 5. & cōf. 290. nu. 20. Paris. cōf. 95. nu. xx. vol. 1. cōf. 92. nu. 16. vol. 3. pleniusq; Rol. à Val. cōf. 70. nu. 54. vol. 3. Nec sanè mirū, quā forma ¶ in dubio uidet esse substantialis, ut scribit Bal. in l. cōparationes. col. 3. C. de sid. instr. Dec. cōf. 429. col. 2. & cōf. 612. Iaf. in l. 2. S. prius ff. de vulg. & pup. col. 3. cui nihil addi uel minui p̄t, q̄a quod perfectū est, nō suscipit ex interuallo magis, uel minus, Bal. in l. quoties col. 2. C. de suis & legit. Paris. cōf. 19. nu. 188. vol. 2. cōf. 161. nu. 15. uol. 3. & Rol. à Valle sic arguēs cōf. 54. nu. 24. uol. 3. si ergo diceremus in secunda donatione facta D. Susana, i qua sibi data fuit facultas transferendi dicta bona i D. Catherinā, uel alios nominatos censerī repetitā dictam conditionem, *Ipsa stante in habitu uiduali* &c. sequeretur, q̄ translatio, siue dispositio facta per eam post transitum ad secunda uota uiciaretur, & fuisset nulla, uelut facta contra formā. Confirmat etiā, nā ¶ 14 si ¶ uoluit donās eam posse disponere de dictis bonis, stante in habitu uiduali, nō uoluit à contrario sensu eam secundo loco nuptam posse disponere de illis, quod argumentum ualet in cōtra dicitur, ut ponit Cor. cōf. 326. nu. 3. vol. 1. cōf. 110. nu. 8. vol. 2. cōf. 107. nu. 2. vol. 3. Ber. cōf. 1. n. 42. vol. 1. decif. Neap. 298. D. Meus Riminaldi. cōf. 277. nu. 19. & Iaf. cōf. 115. col. 3. vol. 1. ubi dicit, hoc habere locū in contractibus tā bonae fidei, quā stricti iuris, post Bal. in l. apud antiquos. C. de furt. & Romanum cōf. 399. cum si milibus à me cumulatis in l. 1. nu. 395. ff. de of. eius. Immo uerò procedit id argumentū pariter in dispositione conditionalis, de qua nos agimus, ut tradūt Alex. Iaf. D. meus Riminaldi. Cagn. & Purpur. in d. l. 1. ubi post eos dixi nu. 352. & 475. citans Viuium in suis comunib. opin. uer. argumentum, & Euerardum in centuria sua c. 4. Accedit, quòd i dicta conditione uiduitatis expressa in prima donatione, subiecta fuerunt ¶ 15 illa uerba ¶ *Et non aliter, nec alio modo possit de dictis bonis disponere*, quae uerba, non aliter pariter important cōditionem, ut not. Bal. in auth. ingressi, col. 4. uers. 2. quaro. C. de sac. san. eccl. & ubi partes dicunt, & aliter actus nō possit fieri, uidetur uoluisse, q̄ illa sint de forma contractus, ut per Bal. Ang. & moder. l. 1. ff. de lib. & post. & sine forma res non subsistit, quia forma dat esse rei, l. Iulianus S. sed si quis ff. ad exhib. sicque arguit Natta cōf. 372. col. 2. Praeterea ¶ 16 consideranda sunt illa uerba ¶ *nec alio modo possit de eis bonis disponere*. nam negatiua praeposita uerbo *possit*, denegat & remouet potentiam ab actu, eumque in contrarium factū nullū reddit Bar. in l. cū lex. ff. de fideius. Rui. ac ceteri Moder. in l. 1. i. prin. ff. de uerb. obl. & idē Rui. in l. nemo potest ff. de leg. 1. Bar. & Doct. in l. Galus. in prin. ff. de lib. & posthu. Nec immeritò, quae negatio destruit omne quod sibi obstat. Vn-

de dicit, q̄ negatiua de proprietate sermonis, & non ex interpretatione eggollit uniuersali, ut inq̄ Fulg. in l. iurisgentiū. S. sed si fraudadi, post Gl. ff. de pact. Domi. f. c. ut circa, de elec. in sexto. Natta cōf. 469. nu. 14. & cōf. 481. nu. 20. ubi dicit q̄ negatiua magis destruit, quā affirmatiua affirmat, Gl. & Doct. in l. hoc genus ff. de cond. & dem. unde si dicitur, eius est artifex, sufficit, q̄ in una spē sit artifex. si autē dico, Titius non est artifex, nego oēm speciem artificii, q̄ dicitur, nullus faciat, significat q̄ nullus, quicūq; sit, faciat, sequitur Fel. in c. secundo. de treug. & pac. Ideo si conditio uiduitatis censeretur repetita in secunda donatione, dicta uerba. *nec alio modo possit disponere*, significarent, q̄ nullo modo, quā si sit uidua D. Susana possit disponere. Demū notanda est ratio quae sequitur, *Cum aliter & alio modo haec praesens donatio non fieret, nec sit*, quae uerba demonstrant intentionē donātis esse (si dicta conditio repeteret) nil esse actū tam respectu donationis, q̄ dispositionis, nisi adimpleta conditione praedicta, ut in casu suo cōcludit Natta in d. cōf. 372. nu. 3.

His ergo, licet aliquāto prolixius ad maiorem firmitatem consideratis, dico dictā conditionē uiduitatis in prima donatione positā non esse quoquo modo in secunda repetendā, quā relatio alicuius clausulae, seu qualitatatis non fit ad aliam dispositionē ¶ 17 quoties ex tali relatione dispositio ad quā refertur efficeret inutiles. l. cū uulgari ff. de dot. praet. secundū intellectum gloss. Bar. & Doctorum. in l. talis scriptura. ff. de leg. 1. q̄ confirmat ibidē Iaf. nu. 40. dicens, q̄ qualitas; quae uitiat actū i dubio non intelligit repetita in sequenti actu, sequitur Card. cōf. 68. in q. praemi. Roma. cōf. 94. uisus his, col. pen. & cōf. 92. uisus, Dec. in c. secundò requiris, nu. 6. de appel. cōf. xi. col. xi. cōf. 195. col. pen. Craue. cōf. 1870. n. 4. & in terminis ¶ nostris ita decidit Bal. cōf. 153. Quidā testator uersus. fi. vol. 5. Maritus. n. reliquerat uxore dominā & massariā bonorū suorū, quousq; uita casta, honesta & uidua lem seruauerit, deinde filio instituto, si sine filiis moreret, reliquerat uxori domū quādā cum orto, & alias res nō repetita dicta conditione uiduitatis. Querebat an secundò nupta pderet dictū legatū. cōcludit Bal. q̄ nequaquā, quae tacita repetitio locū nō habet, ubi actus uitiaret, hoc ē illud legatū. Quare sic & i casu nostro, de hac dispositione bonorū dicamus facta p̄ D. Susana i eius filiā, q̄ nō debeat i ea fieri tacita repetitio uiduitatis, quae per eā dicta dispositio uitiaretur. ¶ 18 Tertio considero, q̄ quoties tractat de praetio uisus dispositionis in alia dispositione, ita Gozad. cōf. 70. nu. 4. per doctinam Bal. in l. i. cū hermes. C. loca. ubi uidemus, quòd si fiat secunda conductio, siue prima sit prorogata, uel in nouata, fidei ihsor in prima conductione comprehensus nō tenetur in secunda, quae dicit Bal. q̄ prorogatio nō operatur, nisi inter prorogant.

tes, nec obstat fidei iussoribus, & sic tertio. Idēq; specul. de Fidei iuss. §. 1. uerf. illud autem quæritur, Ang. in l. si vnus. §. si cū reo. ff. de pact. At si cōditionis dictæ repetitio facta cēseretur in secunda donatione, fieret p̄iudiciū D. Cathering, quā nō valeret dispō facta in eā p̄ Matrē secūdō nuptā, ergo talis repetitio cessare dēt. Sic. n. dēmus interpretari quamlibet dispositionem, ne lædat ius tertii, Paris. conf. 144. nu. 25. vol. 3.

20 Quartō nō prætereo, t̄ quod elegāter in suo conf. præmisit Excellentissimus D. senator ex verbis tam primæ, quā secūdę donationis D. Catherinā fuisse prepositam cæteris, sicq; cēseri ex ordinata charitate affectionis paternæ, l. Hæredes mei §. peto. ff. ad treb. vbi Castr. Alex. Ripaq; & est pulcherrimus tex. l. quoties. ff. de usufr. ubi simplex ordo scripturæ denotat ordinē voluntatis, & arguit prædilectionem, secundum Bal. & Ang. Itē nullā cōditio viduitatis expressa fuit in secūda donatione fauore filiar, ut i eā Mater vidua, vel nuptā validē disponere posset, ideo cum materia sit fauorabilis, & ampliāda, repetitio dictæ cōditionis fieri nō dēt, p̄ quā dicta facultas restringeret, c. cū dilecti, & ibi not. Inno. secundū vnum intellectu, de don. sequitur Alex. conf. 48. col. 3. vol. 1. conf. 213. vol. 2. conf. 158. num. 8. uol. 6. Dec. in c. secūdō requiris. uer. octauō. de appell. Gratus respōso. 125. nu. 21. vol. 2. Iaf. in l. talis scriptura. nu. 40. ff. de leg. 1. uerf. 6. limita. Gozad. conf. 80. nu. 3. Menoch. conf. 86. nu. 52.

Quintō confirmatur hæc concl. quoniā tria sunt t̄ quę tacitā repetitionem excludunt. Aduersatio orationis. eparatio dispositionū, vel tēporū. Itē diuersitas rationis, ita Bal. in dicto cōf. 153. vol. 5. i terminis dictæ cōditionis, quę sequitur Goza. cōf. 104. nu. 5. sed hic prima duo cōcurrunt, aduersantur. n. dictæ donationes respectu dictæ conditionis rerum, personarum & temporum per interuallum 3. annorum. Diuersitas quoq; rationis militat, nā quōd attinet ad primam donationem, in qua dicta cōditio fuit expressa, nil aliud dici pōt, nisi quia sic placuit donanti, cuius sola voluntas sic disponēdi sufficit, l. q̄a poterat ff. ad treb. Cū. conf. 22. col. 1. Natta conf. 459. nu. 8. pōt. n. disponēs suis reb. alteri quærendis conditionem, quā uelit, apponere l. z. ff. de ecclesia, cū ueniret quærendū, glos. sing. in c. secundo x. q. 1. cū quilibet in re sua sit moderatōr & arbiter, l. in re mandata. C. mād. Rol. à Val. conf. 35. col. 2. vol. 3. at in secūda donatione in qua. d. cōditio nō fuit expressa, benē dici potest, secus placuisse donati, vide licet. q̄ cōsultō eā omiserit, postquā eam nō expressit l. Maritus. C. de procu. & declarat Cum. loco cit. vt laxior esset Matris disponēdi uis in filia. Præterea, ut inquit Cum. i dispositionibus

22 t̄ separatim factis, non est quærenda ratio diuersitatis, cum sola uolūtas disponētis sufficiat præsertim quādo disponens diligenter singula sic disposuit, vt non sit uerisimile, eum errasse,

aut oblitū fuisse eorū, quæ prius dixerat, arg. l. cū de indebito ff. de prob. hoc. n. c. ouenit casui nostro. Nam cū facta fuisset prima donatio cū d. cōditione, eiq; postea renunciatum fuisset, & ad secundā deuertum, mentionē fecit D. Augustinus in secūda donatione d̄ prima donatione, & cōditione in ea posita, vt ex lectura secūdæ donationis patet, & refert Dec. d. conf. 190 in 8. fund. & tamē facultatē cōcesit D. susanæ simpliciter disponēdi de dictis bonis in personā filiar sine expressione dictæ conditionis, unde nec error suus, nec obliuio potest allegari, si cut nec in casu suo dicit Cuma. ergo repetitio dictæ conditionis cessare debet.

Sextō prædictis accedit, q̄ ubicunque sumus

23 t̄ in cōditione onerosa, vel odiosa posita in dispositione, tūc illa nō cēsetur repetita in alia dispositione simpliciter facta, Ita Bero. conf. 115. nu. 22. uol. 2. citans Dec. conf. 308. ad fin. corrupto nu. q̄a est in sequēti 309. vbi uult, q̄ qualitas masculini sexus posita in nno cap. nō intelligatur repetita in alio cap. quoniā ex tali repetitione filia priuaret hereditate paternā, q̄d esset absurdū, & onerosum, vel odiosum sibi, cū soleat parētes ex voto bona liberis parare, l. cū ratio ff. de bo. damn. at hoc esset in casu nostro, q̄a mater nupta nō posset ad fauore filiar disponere, ergo cessare dēt repetitio.

Quin & aliud

24 onus t̄ eēt ex parte Matris, nā cum mulieres ad hoc natura generauerit, ut partus ederent, & maxima cupiditas eis in hoc fit constituta, l. 2. C. de ind. uidu. rol. dare sibi tantum uiduæ facultatem disponēdi, diceretur onerosum, quare cessare debet repetitio.

Septimō nō uideo, quomodo repetitio dictæ conditionis hic locū habere possit, qm̄. vt inqt

25 Bal. in alleg. conf. 153. vōl. 5. omnis tacita t̄ repetitio procedit, aut ratiōe copulæ, vel coniunctionis, ut quia sunt plura legata copulata p̄ dictionē, & vel p̄ dictionē itē, vel p̄ alias dictiones coniūctiuas, uel cōnexiuas, aut q̄a regūtur ab eodē verbo, & determinant ab eodē actu uerbi determinatis, & regētis totā orationē, sed non facile fit interpretatio, quōd cōditio repetita cēsetur in diuersis orationibus, ut docet Bar. in l. si ita stipulatus. §. Grisog. ff. de verb. obl. cū aliis, quos citat Alcīa. Resp. 99. nu. 24. imō uerō Soc. Iun. conf. 3. nu. 40. & conf. 128. nu. 101. uol. 1. ridiculum, & puerile dicit esse, quōd cōditio in una dispōne posita censeatur in alia repetita, & cōtra l. filium fami. in prin. ff. quando di. leg. ced. & per cū Bart. in l. fin. ff. de reb. dub.

26 Idemq; multō minus cōcedi debet in diuersis instrumētis, ut ponit Celsus Hugo conf. 20. nu. 52. qualis est casus noster, nec ex identitate rationis repetitio fieri pōt, ut uult Bal. loco cita to cū supra demonstrauerim diuersam subesse rationem in quinto fundamento.

27 Octauō moueor argumētō, quo t̄ utitur Bal. in conf. 57. in restitutione. col. 2. uol. 2. in nouis, vbi dicit, quōd, cū in testamentis latior fiat inter-

interpretatio, non debemus conditionem sub audire ad restringendum fauore legati. Immo & in cōtractibus idem. l. si ita stipulatus, §. Grisogonus, ad fin. ff. de uerbo. obl. sed nos uerfatur in donatione, in qua necdum latior, sed etiam latissima fit interpretatio c. cū dilecti. de dona. & ibi glo. quæ signanter inquit de conditione apposita in una donatione, quā dicit nō intelligi repetitam in alia, & sic casum nostrum determinat.

Nonō succedit elegans doctri. Bar. in l. si. ff. de reb. dub. ubi scribit, q̄ l. z. clausula apposita

28 t̄ i principio uel in fine referri soleat ad sequētia, uel p̄cedentia, attamen non refertur, quando non est principaliter per se posita, sed uenit ad qualificandum actum, cui adiicitur, puta si cōditio apponitur uni legato, quia tunc ad aliud legatum non refertur, sequitur Alex. conf. 158. nu. 7. uol. 6. Bolog. cōf. 40. col. 5. Dec. cōf. 92. nu. 1. Soc. Iun. conf. 3. nu. 41. uol. 1. cōf. 26. nu. 5. uol. 3. Capicius decif. 108. nu. 12. At cōditio uiduitatis adiecta fuit primæ donationi ad qualificandum actum disponēdi de bonis donatis in personas nominatas, ergo nō debet censerī repetita in sequenti donatione.

Decimō considero, q̄ prima donatio cōcedens potestatem disponēdi d. susanæ *Ipsa s̄.*

29 *te in habitu uiduali* continet t̄ penam, quia priuabatur potestate libera nominandi, si uidua non remaneret, igitur debet intelligi in casu t̄m̄ expresso, non autem ad aliam secundam donationē extendi, ut pulchrè declarat Bero. cōf. 31. nu. 5. uol. 2. & plenè Rol. à Val. conf. 59. col. fi. uol. 3. dicens quōd casus poenales sunt stricti iuris, nec recipiunt interpretationē extensiuā seu similitudinariam, sicut & Natta conf. 339. nu. 9. & sic dicta cōditio uiduitatis pœnā continens non debet repeti in secunda donatione, ne pœna extendatur.

Vndecimō, tanto magis cessare debet dicta repetitio, considerata renunciatione primę donationis, & omnib. & singulis in ea cōtentis, sic quę dictæ conditioni in ea cōtētā; vis enim

30 t̄ uerborum uniuersalium includit oīa, quæ dicitur, aut excogitari possunt, & nihil excludunt l. Iulianus ff. de leg. 3. latè Crauet. conf. 294. & conf. 308. per totum, dicens quōd uniuersalia uerba uim habent specialis expressionis, secundum Bart. in l. 1. in fin. ff. si quis in ius uoca. Iaf. conf. 45. col. pen. vol. 1. cum similib. per eum, tantoq; magis, quod addita fuerunt etiam illa uerba, *Quo ad omnia*, ad denotandum intentionem fuisse partium, nedū renuntiandi donationi, & facultati disponēdi, sed etiam dictæ conditioni. Quoniam dicta uerba, *Omnibus & singulis in ea consentis, quō ad omnia*, ueluti geminata, magis enixam, deliberatam & appensam uoluntatem demonstrant, l. balista. ff. ad Treb. Bar. in l. cum scimus, C. de agric. & cens. lib. 11. Paris. conf. 9. nu. 56. & 57. & conf. 12. nu. 145. vol. 2. conf. 89. num. 23. vol. 3. pulchrè

Hiero. Gabri. conf. 168. nu. 28. vbi dicit, q̄ geminatio uerborum uniuersalium maioris est roboris, quā reiteratio eorundem actuum, demumq; Natta conf. 110. nu. 5. dicens, q̄ per uerba t̄ pinguia & geminata colligitur præcisa dispositionis uoluntas. Quin ulterius non contentæ partes uerbis prædictis subiunxerunt, *Et uolunt & intendunt esse in illis statu & gradu, perinde ac si donatio ipsa facta non fuisset*, per quæ uerba uoluerunt dictam donationem, facultatem & conditionem inutilem, & sine effectu reddi l. non dubium C. de legib. ibi, *Non solum inutilia, sed pro infectis haberi*, & ibi Iaf. post Fulgo. sicut & Tiraq. de retract. linag. §. 1. gl. 2. nu. 8. & inducta fuit liberatio dicti cōtractus, sicut quando dicitur, q̄ bannum habeatur pro cancellato, inducitur eius liberatio. l. inductū C. de solut. Bal. in l. nostram, C. de testi. Io. Andr. in addi. Spec. de accus. uerf. cum bannum, domini meus Rim. conf. 68. nu. 13. Et sic annullata uel rescisa d. donatione pariter & d. cōditio in ea contenta, ut per glo. in l. si patruus §. patronū ff. si quid in fra. pa. Bal. in l. imperator lect. 1. ff. de stat. hom. latè Tiraq. in tract. de constit. limit. 7. nu. 27. Cur. Iun. conf. 130. nu. 6. Rol. à Val. conf. 57. nu. 75. vol. 3. Quibus ita stantibus infero, quōd hic tractari non potest de aliqua

32 t̄ repetitione d. conditionis in prima donatione positæ, si donatio sublata fuit, quia nō entis nullæ sunt partes, l. eius, qui in prouincia, ff. si cert. pet. & quod annullatum fuit, nullum effectum (uelut repetitionis) parere potest, l. 4. §. cōdemnatum ff. de re iudi. Rol. à Val. conf. 76. in fin. uol. 2. sed sumus in unica donatione facta D. susanæ cū facultate simplici, & pura disponēdi, non aut sub cōdōne uiduitatis, quia regulariter cōditio nunquā subintelligit, nisi fuerit apposita l. 1. in princ. ff. de condi. & dem. l. si ita stipulatus §. Grisogonus ff. de verb. obl. Natta conf. 459. nu. 8. unde Doctores, q̄ disputant de repetitione faciendā, uel non, in secunda dispositione, loquunt t̄ stante dispōne pambula, quæ sit ualida, non autē quando rescisa fuit & anihilata per mutuā renunciationem in ampla forma, ut in casu nostro. Verum est q̄ hoc argū præuidit Deci. in alleg. suo conf. 190. & illi cōnatur respondere. Dicit. n. q̄ nos t̄ uidemus, si legatum fiat alicui sub cōditione, & illud in alium postea transferatur, legatum & cōditio respectu primi legatarii annullatur, & tamen translatio censetur facta cum eadem conditione l. legatum ff. de adi. leg. l. Gaio. in prin. ff. de alim. & ciba. leg. sed responsio sua nil ualeat, loquitur enim de legato prius uni factio postea in alium translato, quod legatum per translationem non dicitur extingui; Imō adhuc uiuit & durat, nos autem loquimur de donatione primo & secundo loco eidem personæ factæ, quo casu cōditio primæ adiecta non intelligitur in secunda repetita. l. si tibi ff. de adi. leg. & ibi signanter Bar. sic soluit, reddiditq; rationem qua

re hoc secundo casu nō repetitur conditio, q̄a
35 nihil ↑ posset operari secundum legatum eidē
factum, nisi operetur ademptionem fideicom-
missi. Et licet Dec. in d. conf. 190. ad si. con-
etur ad illum tex. respondere, quōd in casu no-
stro secundum relictum multum operatur, ta-
men nec id supra probauit, nec ibi probat ullo
modo, nec probari potest, siquidem dicta facul-
tas nominandi nihil operabitur ad subleuamē
D. Susanæ repetita cōditione viduitatis in ea,
Igitur adhuc procedit, quod Bar. dicit, ut adē-
pta censetur à prima facultate nec in secunda
repetita.

Vltimò quoniam Souici fratres nituntur au-
toritate Decii in alleg. conf. 190. placet in me-
dium longè plures adferre pro Ill. Fratrib. Tri-
ultiis, qui soli Decio facile superiores erunt.
36 In primis noster Antesignanus ↑ erit Bar. conf.
39. Cola reliquit. Vbi proponit, q̄ maritus uxori
sua quædam reliquit, donec castè & honestè
uixerit, aliq̄; legata quibusdam fecit, deinde
reliquit eidem uxori terram cum domo in ui-
ta sua; Questum fuit, nunquid in dicto legato
uideatur repetita conditio, Donec castè, & ho-
nestè uixerit. Respondet Bar. q̄ nequaquã stan-
te mutatione rerum, uel personarū, & aliis ca-
pitulis intermediis, quæ sanè pariter hic cōcur-
runt, & adaptantur, ubi alia res, & personæ con-
tinentur in secunda donatione, & loco aliorū
capitulorum, stat intermedium tempus anno-
rum trium, quod uice rerum fungitur, cum à re
ad tps ualeat argn. l. miles ita, §. & q̄a diximus,
& ibi Bar. & doc. ff. de test. mil. Bal. in l. cōuenti-
culam. C. de episc. & cler. Ias. in l. in testō. C. de
test. mil. cum siml. per Euerard. in cēturia sua,
37 loco à re ad tempus; Idem quoq; tenuit ↑ Bal.
in alleg. conf. 153. vol. 5. de quo supra num. 18.
ubi maritus vxorem suam Dominam & Massariam
suorum bonorum reliquerat, donec castè
& honestè uixerit, & vitam uidualem seruauerit,
filiumq; instituerat, & si sine filiis decesserit,
eidem vxori domum cum orto, & quasdam
alias res reliquit, non adiecta dicta conditione
viduitatis. Concludit Bal. eā repetitam non cē-
seri in eo ultimo legato, quod ēt ponit in l. fin.
col. fi. C. de ind. uid. tol. securus Bartolū in alle.
38 conf. Cola reliquit. Accedit ↑ Cuma. conf. 47.
testator legauit. Vbi testator dixit, quōd uole-
bat vxorem habere talem domum, & uult q̄ ha-
beat singulis annis, lx. donec uiuēt uidualiter.
Quærebatur, an in legato domus intelligatur il-
la conditio viduitatis repetita. Respondet Cu-
ma. q̄ nō, quia relicta domus & pecuniarum
sunt in orationibus diuersis perfectis. Non o-
39 mitto pariter ↑ Alex. conf. 96. in fi. vol. 7. sed in
eo magnam uim facio, nam Maritus reliquerat
vsumfructum vxori omnium bonorum existen-
tium in Plombino & Lombardia, donec ipsa ui-
tam uidualem seruaret, & prohibuit eam uēde-
re, pignorarē, uel alium cōtractum facere. Post-
modum in Codicillis ampliuit relicta, sicq̄;

fauorabilius illud uxori fecit. Quia reliquit ei
vsumfructum omnium bonorum suorum, non se
restringens ad bona Plombini, seu Lombardiæ,
eiq; dedit potestatem uēdendi, & precium pro
anima sua conuertendi in pauperes, Quæreba-
tur, an illa cōditio viduitatis intelligeretur ef-
se repetita in secundo legato. Respondet Alex.
q̄ non; quia etiam quando in eodem testō fa-
cta sunt eidem duo legata in diuersis orationi-
bus, conditio in primo legato, non censetur in
secundo repetita, uolens Alex. dicere quōd tā-
to minus, quādo in diuersis scripturis, ut ibi in
testō primum, & secundū in codicillis facta fue-
rant, prout & in casu nostro, in quo pariter cum
bonis positus in prima donatione posita fuerūt
alia in secūda donatione, ut esset fauorabilior
D. Susanæ, ut etiam dicit Dec. in d. cōf. 190. in
secundo fundamento, & eidem uxori facta fuit
vtraque donatio. Vnde (meo iudicio) casus
Alex. multum cōformis est nostro. Nec istis de-
cisionibus bene respōdet Dec. in alleg. suo cōf.
190. ubi quæsdā ex eis refert, ut infra patebit, &
dicam respondendo suis argumentis. Cum præ-
40 dictis etiam concordat q̄ egregiè Natta conf.
459. ubi maritus reliquerat Matri & uxori u-
sumfructum omnium bonorum dum uixerint
honestè, & in statu niduali, deinde uxorem hæ-
redem in solidum instituit, dubitabatur an con-
ditio viduitatis apposta legato usufructus in-
telligeretur repetita in institutione uxoris. Cō-
cludit Natta, q̄ non, ex decisionib. supra dedu-
ctis, & ultra ponderans ad hoc doctrinam Bar.
in l. 2. col. pen. uers. sed quid si testator ff. de vul-
ga. & pupi. ubi uoluit, quōd si testator reliquit
vxori quid, donec vitam uidualem seruauerit,
& ipsa transtulit ad secunda uota, nō solum pri-
uetur legato sed etiam ex præsumpta mente de
functi, non succedet filio ex tacita pupillari,
quod etiam tradit Bal. in l. precibus, col. 3. uer.
circa secundum. C. de impub. Ponderat Natta
Bartolum, Baldum & sequaces, quōd si uolunt
facto legato uxori, donec uitam uidualem ser-
uauerit, eam secundò nuptam excludi à succes-
sione filii, quando nititur ex tacita pupillari. se-
cus ergo si testator eam expressè pupillariter fi-
lio substituerit, tunc n. succedat, etiam q̄ secu-
das nuptias contraxerit. Igitur & in casu suo di-
cit Natta, in quo maritus expressè vxorē insti-
tuit, nam non obstantè legato usufructus cū cō-
ditione viduitatis annexa, erit hæres, lz. ad se-
cundas nuptias transfuerit; indignitas n. per-
sonæ nō ita repellit de facto à relicto in expres-
sa uoluntate testatoris, sicut in uoluntate tacita,
ut per Areti. conf. 155. & per hoc reprehendit
Cast. conf. 11. vol. 2. qui uult, conditionē uidui-
tatis annexā legato usufructus relicti uxori cē-
seri repetitam in substitutione expressa eiusdē
vxoris facta filio, ea ratione, quia si maritus no-
luit eam habere usufructū, si nuberet, multo
minus est credendum, q̄ uoluit habere proprie-
tatem, nā indignatur anima mariti si uxor trā-
scat

scat ad secunda uota §. quia uerō. in authen. de
nupt. Respondet. n. Natta, q̄ hæc dicta Castren-
sis sunt contra intentionē Doctorū, qui uolūt,
si legetur ususfructus, uel alimenta, uel aliquid
annuū vxori sub cōditione viduitatis, nō intel-
ligatur hæc condō repetita in alio legato facto
in separata oratiōe. Nec mouet eos illud, quōd
si testator noluit vxorem habere alimenta, seu
vsumfructum iterum nubendo, multo minus
noluit habere alia legata, quia uolunt præfati
Doctores, quōd conditio non intelligatur re-
petita, nisi appareat testator hoc uoluisse per
dictiones repetitiuas, & cōnexiuas uel alio mo-
do. Et licet non alleget Natta, melius in hoc ca-
41 su sic tenet ipse ↑ Cast. conf. 88. vol. 1. At secus
est cessantibus prædictis dictionibus, quando-
quidem maior est illa præsumptio, quōd si ma-
ritus uoluisse vxorem aliud legatū habere sub
eadem conditione, istud expresse, sicut fecit
in primo. Non mouit etiam præfatos Doctores
offensa mariti per transitum vxoris ad secunda
uota, quia non intelligitur offendi, nisi quate-
nus uult, quod non attendendum est, cum remi-
serit maritus oēs causas ingratitudinis. Vnde
legatū vxori factū simpliciter eidē debetur trā-
seunti ad secūda uota, & ut latius per Nattam.
Patet igitur, quōd in terminis dictæ conditio-
nis viduitatis hanc partem tenent Barto. Bald.
Cuma. & Natta longè plures solo Decio, tan-
toque magis eorum numerus augetur, si plures
adiiciantur, qui in aliis conditionibus annexis
primo legato, uel dispositionibus negant in sequē-
ti separatiu factō, seu factæ repetitionē condi-
42 tionis ↑ habere locum, ut Bal. conf. 58. in resti-
col. 2. vol. 2. in nouis, q̄a quādo pfectus est sen-
sus orationis, nihil ei debet addi, uel detrahi,
sed quando una oratio indiget adminiculo al-
terius propter imperfectionem, tunc inducitur
tacita & interpretata repetitio, sed oratio per-
fecta & plana in se non indiget repet. & glossa-
tione, facile. n. erit testatoris repetere si uoluit.
43 set. Idemq; ↑ tenet Maria Soc. conf. 10. col. 6.
uolumine primo. uolens conditionem omis-
sam haberi pro omisā, nec clausulā contentam
in vno capit. referri ad aliud ab eo separatum,
& Soci. eius filius cōf. 22. col. 2. vol. 3. uolēs con-
ditionem in præcedenti oratione non intelli-
gi repetitam in sequenti diuersa, per l. qui fun-
44 dum, ff. de contrahē. empt. Cast. ↑ conf. 16. in
fin. vol. 1. in nou. Crauet. conf. 206. col. 4. uers.
secundò respondeo, & Menoch. conf. 86. nu.
49. Quare, ne sim prolixior, apparet hanc partē
negatiuam longè magis esse suffultam rōbus &
auctoritatibus contraria, tantoq; clarior redde-
tur sublatis, atq; confutatis rationibus Decii,
ad quod descendo.

Dicebat in primis intentionem D. Augusti-
ni fuisse ponendi dictam conditionem in se-
cunda donatione & si fuisset interrogatus, ita
45 uerisimiliter ↑ respondisset, attenda rationis
identitate, meritò pro expresso debet haberi.

Ad quod ego respondeo, quōd gloss. in l. tale
pactum §. fin. ff. de pact. in qua se fundat Dec.
procedit, quādo aliquid fuit expressum, ex quo
illa uoluntas testatoris seu disponentis aliter
deprehendatur. Secus quando omnino casus
est omisus, prout in hac secunda donatione cō-
tingit, in qua dicta conditio non fuit apposta,
quia pro omisso haberi debet, ut notab. distin-
46 guit ↑ Bald. in l. 1. circa fin. C. de his qui ante
apert. tab. & sequitur ipsemet Dec. conf. 89.
olum. penult. uersicu. 3. allegata, debent enim
coniecturæ esse proximæ, quæ ex eadem dispo-
sitione colligantur, ut tradit Socin. in l. hære-
des mei §. cum ita. ff. ad Treb. col. 5. Dec. conf.
369. col. 2. & conf. 417. ad si. non autem ex alia
iam per tres annos condita, prout fuerat prima
donatio, & ita signanter inquit Cuma. conf. 22.
quōd ubi ueniret fienda repetitio, fieri deberet
ex proximo nō ex remoto. Nec dici pot̄ id ↑ ex
47 secunda donatione colligi, in qua fit mētiō pri-
mæ & cōditionis in ea positæ, ut supponit Dec.
in ultimo fundamento, quoniam retorquetur
obiectum ex eo, quod scribit Crauet. conf. 161.
num. 8. dicēs, quōd sicut disponens inter tales
quid expressit, si deficientibus illis intētio sua
fuisse inter alios per eum uocatos idem seruari,
uerisimiliter illud expressisset, sicut fecit in
aliis, leg. vnica §. fin. autem ad deficientis, C. de
ead. toll. Igitur illud exprimendo in vna parte,
in alia, in qua id non expressit, illud negasse ui-
detur. cum prætor. ff. de iudi. Vnde sic, & in ca-
su nostro dici debet tantoque magis, quia tota
48 vis ↑ in conclusione contractus consistit. Bal. in
l. si uoluntate C. de resc. uend. Dec. conf. 28.
col. 3. conf. 62. col. 1. Rol. à Vall. conf. 9. nu. 5.
uolum. 3. ideo cum in uerbis dispositiuis dona-
tio simpliciter, & sine vlla conditione uiduitatis
facta fuerit, id attendi debet. Præterea stat
49 in terminis cōtra Dec. auctoritas Aretini ↑ cō-
filio 17. num. 10. ubi loquitur de donatione pri-
ma facta cum certis conditionibus, postea de-
uentum fuerat ad secundam facta mentione in
eius præfatione de prima & d. conditionibus,
& tamen negat repetitionem dictarum condi-
tionum debere fieri in secunda, licet ex illa pri-
ma data sit causa ad faciendam secundam, Imò
dicit Aret. potius imputari debere contrarium
propter noua pacta specialiter apposta, ut hic.
In secunda donatione, dos computabatur, & di-
cebatur, quōd posset disponere, quod uerbum
refertur ad ultimam uoluntatem, glof. Barto. &
docto. in rubrica. ff. solu. matrimo. Soci. conf.
13. num. 32. vol. 1. Ias. conf. 224. num. 14. uol.
1. conf. 7. num. 9. vol. 2. Rui. conf. 182. col. 9.
vol. 1. decif. Neap. 370. nu. 12. Natta conf. 163.
num. 26. Ceph. conf. 274. num. 12. & illa uerba
Pro eius libito, ueniebant intelligenda instituē-
do, legando, fideicommittendo in testamento,
uel codicillis, in secunda uerò donatione dos
non fuit computata, & dictum fuit, quōd posset
disponere tam in uita, quàm post, Item adiecti
sunt

sunt filii D. Antonii Triultii, qui non erant in prima donatione nominati. Nec verum est, mi litare rationis identitatem, per ea quæ dixi superius in quinto fundamento nu. 21.

Ad secundum de renuntiatione primæ donationi non facta simpliciter, sed ad finem ut fieret alia donatio favorabilior D. susanæ. Ideo conditio viduitatis in prima posita, remota non censetur à secunda donatione. Respondetur, quod hæc ratio retorquetur aduersus Dec. siue. n. consideremus qualiter donataria vxoris dilectissimæ, siue D. Catherinæ filia primò nominata, sicque prædicta à Patre suo siue naturam donationis, ex quibus omnibus & singulis materia subiecta dicebatur esse favorabilis. ideo latius interpretanda, ut in primo, tertio & octauo fundamento latius deduxi, dicta conditio censetur à secunda donatione remota, & in ea nullatenus repetita, tantoque magis si secunda donatio facta fuit, ut esset utilior & favorabilior D. susanæ, ut in secunda donatione legitur, & refert idem Decius in d. c. filio 190. Nam ex eo d. conditio non intelligitur repetita, ut concludit Alex. consil. 96. in fin. vol. 7. ubi fuerat ampliatum legatum in codicillis à facto in testamento, sicque favorabilius & utilius factum, & tamen negat Alexander repetitioni conditionis esse locum. Nec immerito, quia inducta ad augmentum non debent operari diminutionem, l. legata inutiliter & ibi Bart. ff. de adi. leg. & ut inquit Bald. in allega. consil. 57. volumi. secundo, non debemus conditionem subaudire ad restringendum fauorem.

Ad tertium, quod fundatur in l. vnica §. pro secundo. C. de cad. tol. quod commodum debet habere onus annexum, respondetur, quod id procedit quando vni relictum transit in alium: fit enim repetitio conditionis l. legatum, ff. de adi. legat. secus quando eidem relinquuntur l. si tibi, & ibi Bart. ff. de adi. leg. prout in casu nostro. Rursus procedit ille tex. quando relictum annullatur sine facto testatoris, tunc enim conditio firma manet, secus autem quando facto testatoris, tunc enim conditio tollitur, ut ibi declarat Cast. & in §. præcedenti. qualis est casus noster, ubi prima donatio fuit in totum annullata, per eundem donatorem, merito conditio quoque in ea posita sublata dicitur, nec in secunda repetita censetur, nec argumentum commodi debet operari diminutionem per repetitionem conditionis, secundum Bald. in d. consil. 57. vol. 2. ne fauor restringatur, ut per eum.

Ad quartum, de secunda donatione loco primæ subrogata, quæ propterea debet eius naturam sapere, & sic in ea conditio viduitatis repetita cõferri, stat in primis auctoritas Alexander, consil. 66. vol. 3. contra Decium, prout refert eruditissimus D. senator, loquitur enim de secundo legato loco primi subrogato, & tamè inferius verè confirmatur, negat repetitioni locum

esse in secundo propter diuersas orationes. Mirumque certè videtur, quomodo Decius in dict. consil. 190. sub num. 4. eum pro se ceter in principio licet corrupto num. 64. quod Alexander faciat differentiam, quando vnum legatum non fuit alterius loco subrogatum, tunc enim conditio non intelligitur in secundo repetita, secus verò secundo, quod loco primi subrogatur, Alexander enim relato utroque legato dicit, quod tota difficultas consistere videtur in eo, quod secundum legatum videatur subrogatum loco primi, ubi secus esset, si legata simpliciter essent relicta, & vnum non esset subrogatum loco alterius, res enim satis clarè procederet, quod conditio viduitatis adiecta primo legato non intelligeretur repetita in alio. Voluit ergo dicere Alexander, quod in primo casu subrogationis secundi legati loco primi res plus dubitationis habeat, an conditio repetita censetur, quam in secundo, non autem voluit firmare, quod in primo casu repetitioni conditionis sit locus, & in secundo non. Et quod sit verum, patet, quia prosequendo primum casum subrogationis,

54 nihilominus concludit, repetitioni locum non esse propter diuersas orationes, in quibus dicta legata fuerant constituta, vnde patet, quod Dec. habet Alex. repugnantem sibi, pro se citatum, & ita pro hac parte in legato subrogato loco primi citat eum Natta in dicto consil. 459. num. 8. quod allegauit supra nu. 40. ad probandum, quod conditio viduitatis in primo legato posita, non censetur in secundo repetita. Et ad regulam subrogationis pluribus modis, & optimè, & eleganter respondet excelsus Senator, quos sigillatim referam, quonia decies repetita placebunt, ut inquit ille.

55 Primò quidem quod subrogatum non sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur, quoties illud extinctum fuit, ut in casu nostro prima donatio, per dicta superius in 10. fundamento, sic enim tradit in not. casu Natta consil. 638. num. 44. post Bald. in l. pactum, quod dotali, q. 18. C. de collat. quod præter eos pulchra ratione confirmatur. Nam res semel extincta propter aliquam causam annullantem, non reconualescit, l. qui res, §. aream, ff. de sol. & ibi Bart. & alii, l. inter stipulantem, §. facram, ff. de verb. oblig. Vnde Bald. in l. penulti. ff. de excus. tut. dicit, quod si testator reliquit in testamento vxorem suam usufructuariam omnium bonorum, donec ipsa castè vixerit, si primo anno castè vixit, secundo non, tertio rediit ad castitatem, forsàn ingrediendo religionem, non per hoc recuperat legatum, cum propter eius inonestam vitam fuisset extinctum. Sic enim dici debet in casu nostro, quod cum prima donatio cum omnibus & singulis in ea contentis quod ad omnia fuerit extincta mutua renuntiatione partium, licet postea facta fuerit alia donatio, non per hoc conditio viduitatis in prima posita debet conualescere, & in secunda repeti, vel

lut semel extincta, sed ut dicit tex. in d. §. aream, in perpetuum sublata obligatio restitui non potest; sic esse debet de dicta conditione.

56 Quod verò secundo loco dicitur, subrogatum in re singulari, siue particulari non sapere naturam eius, in cuius locum subrogatur, ut per Ceph. consil. 20. nu. 18. paratam pariter habet rationem probabilè. Quia tunc demum subrogatum sapit & cum subrogatur in totum, secus cum in parte, ut voluit Calcan. consil. 84. col. 4. nu. 8. Dec. consil. 38. in fin. Simile videtur illud quod scribit Cuma. consil. 35. col. 2. uers. nec obstat, qui dicit, dotem subrogatam à statuto loco legitimè non regulari secundum naturam legitimæ, cum facta fuerit subrogatio cum additamento, & augmento. Sequitur Menoch. consil. 88. nu. 23. dicens, per hoc portionem subrogatam loco Trebellianicæ, non posse dici subrogatam in totum loco Trebellianicæ, cum varietur ex diuersitate personarum, cum modo sit tertia, modo dimidia, modo quinta, sic. n. dici debet in casu nostro, quod cum secunda donatio facta sit cum augmento rerum, dotis non computandæ, dispendi tam in vita, quam in morte, demumque immixtione nouarum personarum, quæ non erant in prima, secundam donationem non posse sapere naturam primæ, in cuius locum fuerit subrogata, sicque conditionis repetitionem non induci. Vera quoque fuit & subtilis tertia responsio, quod subrogatum sapit & cum ad primordiale naturam, non autem quod ad accidentalem, ut per gloss. in l. certi conditio. in prin. ff. si cer. pet. quam sequitur Bar. saly. Alex. Ias. Dec. & D. meus Riminaldi, Soc. consil. 141. vol. 1. nu. 6. Roma. sing. 484. Natta consil. 4. nu. 4. quos adducit D. senator, quibus addo Bal. in l. unica §. sed & fi. C. de rei vx. act. Ang. in l. item ueniunt ff. de pet. hered. Tiraq. in tract. le mort. in 9. decl. 2. par. nu. 21. Soc. Iun. consil. 74. nu. 21. uol. 3. Bero. consil. 71. vol. 1. Vnde cum donator maritus remisit omnes causas ingratitude in secunda donatione, & de natura donationis non sit, quod is, cui donatur, etiam si sit uxor, feruet uiduitatem, imò natura mulieres ad hoc progenuit, ut partus edant, & in hoc eis summa cura constituta est, l. 2. C. de indic. uid. tol. interestque reipubl. ut liberos procreent, & liberis hominibus. repleant ciuitatem, l. 1. ff. sol. matr. conditio viduitatis annexa primæ donationi fuit accidentalis, non autem naturalis, merito secunda eius loco subrogata non debet fortiri naturam illius primæ donationis respectu d. conditionis in ea positæ.

57 Quarta non omitto responsionem, quam sic deduco, nam per secundam donationem datur potestas D. susanæ disponendi simpliciter de bonis donatis, & sic siue sit uida, siue secundo nupta. At si repetamus conditionem uiduitatis in prima positam, inducitur pena, quia

quam priuari administratione libera, & iure si bi quæsto, dicitur poenale & odiosum, l. testamento Centurio. in fin. & ibi gloss. ff. de manuf. refl. decreto. & ibi Bar. ff. de iur. tut. Bero. consil. 15. nu. 6. vol. 1. quoniam D. susana, quæ per secundam donationem poterat in utroque statu disponere de bonis, si nubat, priuatur illa potestate, eamque penam incurrit, igitur dato, quod secunda donatio dicatur subrogata loco primæ, non debet sequi naturam primæ donationis, respectu d. conditionis poenalis, ut per Dec. consil. 90. in fin. Rui. consil. 127. nu. 4. vol. 2. & consil. 143. nu. 11. vol. 5.

59 Quintò potest insuper addi responsioibus Clarissimi D. senatoris, sic à me firmatis, cum secunda donatio respiciat ad res, & personas diuersas respectu filiorum D. Antonii, subrogatum non sapere & cum regula demum procedat quando subrogatum tendit ad idem, l. si in fundo, §. si fundus, ff. de iur. dot. Bar. in rep. l. Pater filium. col. pen. uers. non obstat ff. de in off. test. oc. in regula 383. fal. 2. Soc. Iun. consil. 74. nu. 22. uol. 3. vnde patet luculenter obiecto subrogationis responsum fuerit, licet in eo Deci. tantam vim fecerit in alle. suo consil. 190. & c.

Ad quintum quod prima donatio transmissa fuit in secundam, ergo cum eadem conditione censetur translata l. legatum. ff. de adm. leg. l. Gaio. in princ. ff. de ali. & ciba. leg. responso patet ex per me dictis in xi. fundamento circa fin. supra nu. 34. quod procedunt illa iura, quando legatum vni factum transferatur in alium, secus si fit eidem secundo loco, ut hic secunda donatio D. susanæ, nam cessat repetitio conditionis, ne nihil operetur, ut tradit Bar. in l. si tibi ff. de adi. leg. per illum tex. & nunc addo Castrensem idem tenentem in l. legatum sub conditione ff. de condi. & dem. citans d. l. si tibi; sed & aliud addit, quod ponit Excellentissimus Senator, quod etiam quando

60 translatio fit in aliam personam, & in alio testamento sicque in diuersa scriptura, per quam prima reuocatur, non intelligitur repetita conditio in primo testamento vel scriptura posita, quæ hic deseruit, ubi in diuerso instrumento diuersique Notarii secunda donatio facta fuit, eidem tamen D. susanæ diuersaque personæ. Ergo repetitioni dictæ conditionis locus non est.

Ad sextum de donatione reformata, cuius qualitas, hoc est, conditio repetita videtur, pro responsione recurrendum est ad doctrinam 62 Bar. in l. iurisdictionum §. adeo ff. de pact. dicentis, quod si quidem sit cum eodem, aut verba non sunt apta ad renouationem contractus, uerbi gratia. Rem, quam tibi vendidi pro xx. volo, quod emptam habeas ex prima emptioe & remitto tibi x. & non videtur renouatus contractus, aut verba sunt apta ad renouationem contractus, vel sunt dubia, & videtur renouatus. Et cum Bar. tenet ad vnguem Bald. in d. l. pacta conuenta. col. pen. Castr. in d. §. adeo,

adeo, & longè pulchrius Aret. conf. 21. col. 1. qui casum nostrum proprius attingit. 63 enim prior ÷ donatio facta de quarta parte bonorum, postea fuerat actum, quòd illa donatio firma remaneret in florenis 77. cum dimidio. Dubitabatur, an pactum de ingrediendo postum in prima donatione censeretur reuocari, aut repetitum in secunda donatione. Concludit Aret. ex doctrina Bartoli memorata, dictam primam donationem non censi reuocari. Et propterea pactum prædictum durare: quia verba non erant apta ad inductionem noui contractus, sed significabant perseverantiam primæ donationis, sequitur Natta conf. 527. nu. 6 de quo meminit senator egregius, at in casu nostro verba fuerunt apta ad renouationem donationis. Ex quo primæ partes renuntiarunt, & omnibus & singulis in ea contentis, quòd ad omnia, & in eo statu esse voluerunt perinde ac si donatio facta non fuisset, quæ omnia totalem nullitatem primæ donationis inducunt, ut supra demonstraui in xi. fundamentis, non autem ad reformationem illius tendit, meritò conditio primæ donationis non potest in secunda censi repetita sicut prædictos. Et ultra comprobatur ex l. uoluntate ff. quib. mod. pign. vel hypo. sol. ubi videmus, quòd uenditione resoluta, res ad pristinam causam reuertitur, ac si nulla facta fuisset uenditio, prout sic illud deducit Menoch. conf. 26. nu. 4. Et prout etiam in casu nostro partes ad unguem conueniunt 64 in secunda donatione circa primam. Hinc ÷ & Bal. in l. 2. col. 4. C. de inoff. do. inquit, quòd resciso contractu principali, intelligitur etiam rescisus poenalis, & quodlibet accessorium, sequitur Crot. conf. 12. nu. 20. Quare pariter in casu nostro rescisa prima donatione pariter intelligitur rescisa conditio uiduitatis in ea posita, meritò non potest in secunda repeti. Nec certè uideo, quomodo de reformatione primæ donationis hic agi possit, si propriam significationem, siue naturam uerbi, reformare confideremus, quod requirit actum, qui reformatur 65 ÷ durare, secundum Bar. Bal. Aret. & Nattam supra citatos, & præter eos ponunt Castr. Ias. Zas. D. meus Rimi. & Cagno. in l. lecta. ff. si cer. pet. dicentes, Reformare contractum esse, nouam formam ei dare, remanente tamen & retento eodem contractu. Hoc enim minimè factum fuit in casu nostro, ubi penitus, & tota fuit extincta sublataq; prima donatio, & alia noua facta, ut in ipsa donatione legitur, & referendo uerba dicit ipse Dec. in allegato conf. 190. in secundo fundamento, ibi, *Quam quidem retro donationem facit ad finem & effectum, ut alia & noua donatio fiat.* hæc enim uerba conueniunt ad unguem renouationi primæ donationis, non autem illius reformationi. Sicq; Decius uerbis met contractus ab eo relatis proferuntur.

Ad secundum de rationis idèitate, quæ militat in secunda donatione, & ob id repetitione indu-

66 cit. iam supra ÷ demonstraui quinto loco nu. 21. non adesse parem rationem, sed subesse diuersam, nec in dispositionibus separatim factis, rationis diuersitatem quarendam esse, prout eleganter dixit Cuma. conf. 22. quare cessat obiectum iam supra sublatum. Nec etiam ex præ-

67 sumpta uoluntate donantis ÷ (ut putat Dec.) fieri debet repetitio, sed potius præsumpta uoluntas eius est in contrarium, quòd non fiat repetitio, quia sicut illam in prima donatione expressit, facile sibi fuisset illam exprimere in secunda donatione, si uoluisset. Unde censetur eam noluisse intelligi in ea, ut arguit Bal. conf. 58. col. 2. in nouis. Maria. conf. 10. col. 6. uol. 1. Natta conf. 459. & Soc. Jun. cõf. 3. nu. 41. vol. 1.

Et hinc pariter euacuatur octauum fundamentum ÷ Decii, quòd nititur in uoluntate donantis, nec quicquam facit relationem donationis & conditionis facta in præfatione secundæ donationis, quam cõsiderat Dec. quia tollitur ex dictis à me supra respondendo primo. illius argumento nu. 45. Et præter ibidem scripta, adiungo, quòd consideratio Decii retorquetur contra eum. Nam quando in secundo contractu sit repetitio primi, uidetur à primo recessum, ut uoluit Bal. in l. pacta conuenta, ff. de contrah. emp. quam posuit in d. l. iurisgētium, col. pen. sequitur Aret. in alleg. conf. 21. col. 2. & postremo Natta conf. 527. nu. 9. citatus p. D. senatorem. Iam patet igitur (ut tadem concludam) quàm parum, ne dicam nihil, auctoritati Decii sit deferendum, cum pars negatiua repetitionis conditionem uiduitatis plures habeat auctores, numeroque rationum præualeat, & suæ rationes sint cõfutatæ.

69 Ad nonum ÷ fundamentum præter Decium factum, quoniam illud tendit ad præferendam primam electionem, siue nominationem, qua nituntur fratres Souici secundæ, qua Fratres Triultii, placet, ut sicut dicit Fratres Souici conati sunt auctore Decio in alleg. conf. 190. secundam electionem tollere, & infirmare sub prætextu conditionis uiduitatis in ea tacite repetitæ; quòd manifestè falsum fore demonstraui, pariter è contra primam electionem, siue nominationem sternere, penitusq; cõfutare.

Igitur in primis dico, quòd illa electio, siue nominatio facta de filiis D. Antonii fuit, meritoq; licuit ipsi D. susanæ uariare secundo loco eligendo & nominando D. Catherinam l. 2. ff. de opt. leg. glof. Bar. Castr. Alex. Ias. & Ripa 70 in d. l. serui electione, quia ÷ quòd nullum est, nullum producit effectum, l. cum pariter S. curatoris ff. de leg. secundo, & plenius confirmat Rip. atque idem ponit Paris. conf. 81. num. 13. vol. 1. Berous conf. 106. nu. 19. vol. primo, & conf. 23. nu. 19. uol. 2. Probatur, quia D. Catherina fuerat in utraque donatione cæteris nominandis præposita, & in nominatione ÷ ueniebat illis præferenda, secundum necessitatem saltem causatiuam, ut pulchrè prosequitur

amplif.

amplissimus Do. senator, meritò Do. susana prius eligendo filios D. Antonii, nullam electionem fecit, & sibi fuit licitum uariare, nec electio sic ordinata prius per D. Augustinū potuit alterari per eum in primo codicillo, cum iuri certo modo quæsitum D. susanæ non potuerit ille contrahere, licet factum suo quæsitum uxori. l. fin. cū ibi not. per Castr. & Ias. post alios ff. de pact.

72 secundo pulchrè, & subtiliter dico ÷ quòd, quando D. susana prius elegit, siue nominauit filios D. Antonii, id egit adiecta protestatione siue conditione, quòd quodcumque sibi placuerit, possit de dictis scutis sex mille disponere, præsentem uoluntatem mutando, & perinde ac si præsens uoluntas ordinata non fuisset. Quo stante, succedit doctrina singularis Butrii in c. cum M. Ferraric. sub nu. 37. de consi. quæ sequuntur Abb. & Dec. ubi dicit, quòd quando protestatio tendit, uel ordinatur ad totalem detractionem sensus facti, & sensus facti dependet à potestate protestantis & alterius, ut est contrahere, ordinare, profiteri & id genus, si quid est protestatio fiat absente parte, & protestatio est à iusta causa uestita. Iuuat talis protestatio, c. 1. quod met. causa. ic. n. dicendum in casu nostro, quòd cum factum electionis de filiis D. Antonii penderet à uoluntate D. susanæ & ipsorum, & protestatio D. susanæ ordinata esset ad destructionem illius facti & eius sensus, & à iusta causa esset uestita, talis protestatio ualeat, ut posset mutando, electionem facere de D. Catherina, uel eius filiis; Nam uidebatur incongruū, quòd uoluisset alienas successiones propriis præferre, arg. l. cum acutissimi C. de fidei. cõ. meritò ualuit ÷ protestatio, primaq; electio sublata fuit per secundam.

Tertio dico notabiliter, quòd cum electio, siue nominatio dictorum filiorum D. Antonii penderet à uoluntate D. susanæ ÷ quæ poterat ab eis eligendis, uel nominandis abstinere, & nihil ex dictis bonis sibi donatis eis concedere certè protestando & apponendo conditionem in eorum electione, seu nominatione, quòd *Quodcumque sibi placeret, possit de dictis bonis secus disponere uoluntatem mutando*, talis dicitur fuisse iusta causa ius eis quæsitum auferendi, quòd eis acquiri non poterat, nisi mediante facto ipsius D. susanæ, & per eius nominationem. Ita in simili casu determinat Crau. conf. 135. nu. 17. de Marchione, qui quandam in primogenitum admiserat per Decretum suum ex libero eius arbitrio, cum poterat abstinere, primogenitum ei non concedendo, si enim in eius cõsensione fuerit protestatus, quòd liceat ei primogenitum postponere, aut aliter contra eos dispensare, iusta erit causa auferendi ius quæsitum, quòd acquiri non poterat nisi mediante eius facto, & hoc est quòd dicimus, ut subdit Crau. ius quæsitum mediante facto alterius facilius tolli posse per eum, cuius facto quæsitum est, quàm si simpliciter esset acquisitum sine fa-

cto illius, l. si filius S. erit differentia ff. de fidei. lib. cum simi. per eum, nam cum qualificatè, & cū protestatione quæsitum fuit, tolli potest, ut erat in illo Decreto Marchionis, & in casu nostro.

Quarto dico, quæcumque, quando D. susana primo loco elegit filios D. Antonii in suo testamento similiter essent absentes, nam à communi, ter accidentibus, non solent esse præsentis personæ, quæ nominantur, uel honorantur in testamentis, (quòd argumentum ualeat in materia probationum Bal. in c. fin. de causa poss. & pro. & in c. uasallus primo. si de feud. fuer. contro. cum similibus per Ias. in l. non hoc. nu. 18. C. unde legi. Fel. & Dec. in c. in præsentia. de probat. Alex. conf. 36. in fin. vol. 5. Soc. conf. 116. vers. 5. concl. uol. 2. Dec. conf. 194. col. 2. & cõf. 184. col. 2. & conf. 596. in fin. D. meus Rimi. conf. 345. nu. 11.) & si uolunt dicere se præsentis, probare debent. Confirmaturq; Quia cum electio sit actus non requirens præsentiam personæ eligendæ, si dicatur *Præsentem*, non præsumitur præsentia, ut in alio casu tradit Ioan. Andr. in addi. pecul. in S. sciendum, circa fin. de emp. & uend. Castr. in l. Titia S. idem respondit, il 2. ff. ad treb. & in l. illud C. de sacr. sanct. eccl. Rui. conf. 154. nu. 11. uol. 5. sequitur, quæ licet dictis filiis D. Antonii ex sola uoluntate D. susanæ eos eligentis fuisset ius quæsitum l. Labeo ff. de Iurciur. l. Publii ff. de cond. & de mon. tamè ante acceptationem eorum, de qua non apparet, potuit electio ÷ reuocari per dictam Dominam, eligendo filiam, ex quo illis non fuerat quæsitum ius plenum & irreuocabile, ut per Bar. Ang. & Imo. in l. absentis. ff. de dona. Ang. in l. ex eo. ff. de test. mil. Soc. conf. 15. in secundo dubio, uol. 1. Natta conf. 501. nu. 29. & Pedem. dec. 131. nu. 6. cum potissime ius eligendi competeret D. susanæ iure proprio, Bar. in l. 2. ff. de opti. leg. Anch. in c. si compromissarius, de elect. lib. 6. Tiraquel. in l. boues, §. hoc sermone. limit. prima. nu. 46. ff. de uer. signifi. quos allegat crudelitissimus D. senator, quibus addo Bero. conf. 23. nu. 21. uol. secundo, qui latius extendit doctrinam Bar. in d. l. secunda, ut per eum, quem breuitatis causa non referam.

Quinto non omitto quoq; dici posse, quòd eleganter idem D. senator præcogitauit, quæ cū dicta ÷ nominatio, uel electio de filiis D. Antonii facta fuerit in testamento non presentibus illis, nec alio pro eis acceptantibus, sicut testamentum prædictum reuocari potuit per secundum, pariter sublata fuit dicta nominatio, uel electio, secundum doctrinam Bartoli in l. cum quis decedens, §. codicillis, ff. de leg. 3. Butr. & Abb. in c. fin. de succ. ab intest. Ias. in l. nemo potest. lect. 1. nu. 21. ff. de leg. 1. Guil. Bened. in c. Raynutius, prima par. uers. testium secundo. nu. 5. de testa. cum simi. quibus addo Menochium conf. 111. nu. 13. ubi dicit, quòd contractus in testamento facti regulantur secundum naturam